

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YGS VE LYS İÇİN ANALİTİK BİR ÇERÇEVE
EĞİTİMDE GERİ KALMIŞLIK NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:
ADİYAMAN İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa KILINÇ

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

EYLÜL 2014

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YGS VE LYS İÇİN ANALİTİK BİR ÇERÇEVE
EĞİTİMDE GERİ KALMIŞLIK NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:
ADİYAMAN İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa KILINÇ

1203810202

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

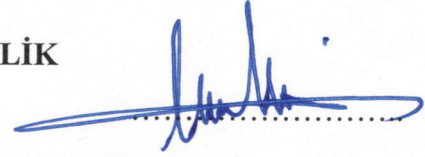
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK

Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 1203810202 numaralı yüksek lisans öğrencisi, Mustafa KILINÇ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “YGS VE LYS İÇİN ANALİTİK BİR ÇERÇEVE EĞİTİMDE GERİ KALMIŞLIK NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

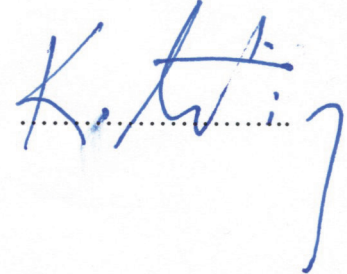
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Adıyaman Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Adıyaman Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Kemal TEKİN
Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ALKIŞ
Adıyaman Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 26 Eylül 2014

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “YGS VE LYS İÇİN ANALİTİK BİR ÇERÇEVE EĞİTİMDE GERİ KALMIŞLIK NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ” adlı çalışmamın, tarafımdan akademik etik ve kurallara aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01.09.2014

Mustafa KILINÇ

ÖNSÖZ

Ülkemizin kalkınması gençlerin çok iyi yetiştirilmesine bağlıdır. Nitelikli eğitim ve öğretim bir ülkenin kalkınmasında rol alan en büyük yapı taşlarıdır. Öğrencilerin daha iyi bir eğitim almaları adına çalışmalar yapmak tüm eğitimcilerin görevidir. Bu amaçla araştırmada, Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarındaki başarı durumunu ortaya çıkarmak ve bu durumu etkileyen sorunları tespit ederek çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Araştırmanın Adıyaman'da eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda Adıyaman ilindeki eğitim sorunlarının daha nesnel temelde ele alınacağını ve eğitim işletmelerinde her kademede işgörenlerin kendi görev ve sorumluluklarını gözden geçirmesini ve mevcut sorunların yerel kaynaklarla çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde; bilgi ve tecrübesiyle yanımda olan desteğini esirgemeyen, tez danışmanım ve değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK'e, görüş ve yönlendirmeleriyle çalışmaya katkıda bulunan Yrd. Doç. Dr. Yavuz AKÇİ'ye, tezin yazım kurallarına uygunluğunu denetleyen ve fikirleriyle her daim yanımda olan Edebiyat Öğretmenleri Mesut YOKUŞ'a ve İsmail DOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca anket çalışmasının yapılması aşamasında desteğini esirgemeyen Adıyaman merkez ilçedeki tüm ortaöğretim kurumlarındaki yönetici, öğretmenlere teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmanın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Eylül 2014

Mustafa KILINÇ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	8
1. GENEL BİLGİLER	8
1.1 ÖSYM Sınav Sistemi	8
1.1.1 ÖSYM Kuruluşu, Yasal Dayanakları, Görev ve Yetkileri	8
1.1.2 Türkiye’de Yükseköğretime Girişin Tarihçesi	10
1.1.3 2006 – 2009 Yılları Arasında Uygulanan Sınav Sistemi	12
1.1.4 2010 Yılından İtibaren Uygulanan Sınav Sistemi	13
1.2 Türk Eğitim Sistemi	15
1.2.1 Türk Milli Eğitiminin Amaçları	15
1.2.2 Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri	16
1.3 Okul Yönetimi	20
1.3.1 Okul Yönetiminin Önemi	21
1.3.2 Okul Yönetiminde Rol Oynayan Öğeler	22
1.3.3 Okul Yönetiminde Dikkat Edilecek Hususlar	22
1.3.4 İyi Bir Okul Yöneticisinin Nitelikleri	23
1.3.5 Okul Yönetimi – Öğretmen İşbirliği	24
1.3.6 Okul Yönetiminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları	26
1.3.6.1 Müdürün görev, yetki ve sorumlulukları	26
1.3.6.2 Müdür başyardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları	31
1.3.6.3 Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları	32
1.4 Başarı	33
1.4.1 Eğitimde Başarıyı Etkileyen Faktörler	34
1.4.1.1 Bireysel özelliklerden kaynaklanan faktörler	34
1.4.1.2 Okul faktörü	34
1.4.1.3 Aile faktörü	36
1.4.1.4 Öğretim sisteminden kaynaklanan faktörler	37
1.5 Ortaöğretimde Eğitim Öğretim Sorunları	38
1.5.1 Öğretmenlerle İlgili Sorunlar	38
1.5.2 Yöneticilerle İlgili Sorunlar	38
1.5.3 Öğrenciyle İlgili Sorunlar	39
1.6 Adıyaman İlinin YGS ve LYS Sınavlarındaki Başarısı	40
1.6.1 Adıyaman’daki Ortaöğretim Okullarındaki Eğitim-Öğretime Sayısal Verilerle Genel Bakış	40

1.6.1.1 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim - öğretim yılları ortaöğretim öğrenci sayıları	40
1.6.1.2 Ortaöğretim seviyesinde kurum türleri ve dağılımları.....	41
1.6.1.3 Ortaöğretimde kurum türlerine göre öğrenci dağılımı.....	42
1.6.1.4 Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci dağılımı	43
1.6.1.5 Ortaöğretimde taşınmalı eğitim uygulaması.....	44
1.6.1.6 Ortaöğretim kurumlarında öğretim şekli	45
1.6.1.7 Ortaöğretim kurumlarındaki öğretmen dağılımı.....	46
1.6.2 Adıyaman İlinin Yükseköğretime Geçişteki Başarısının İrdelenmesi.....	47
1.7 Literatür Taraması	48
İKİNCİ BÖLÜM	56
2. YÖNTEM	56
2.1 Evren ve Örneklem.....	56
2.2 Yöntem ve Değerlendirme Biçimi	56
2.3 Verilerin Analizi.....	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	59
3. BULGULAR VE YORUM	59
3.1 Faktör Analizi.....	59
3.1.1 Öğrencilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi.....	59
3.1.2 Öğretmenlere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi.....	60
3.1.3 Velilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi.....	61
3.1.4 Yöneticilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi.....	62
3.2 Frekans Analizleri	63
3.2.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleriyle İlgili Veriler	63
3.2.2 Öğretmenlerin Demografik Özellikleriyle İlgili Veriler	68
3.2.3 Velilerin Demografik Özellikleriyle İlgili Veriler	72
3.2.4 Yöneticilerin Demografik Özellikleriyle İlgili Veriler	75
3.2.5 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Aile Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi	79
3.2.6 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğrenci Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi.....	82
3.2.7 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğretmen Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi.....	85
3.2.8 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Yönetici Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi.....	88
3.2.9 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Okul Ortamının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi	91
3.3 Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplarla İlgili Bulgular.....	97
3.3.1 Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilere Göre Adıyaman İlinin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlık Nedenleri.....	97
3.3.2 Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlık Nedenlerine Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular.....	100
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	102
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	102
4.1 Sonuç	102

4.2 Tartışma.....	105
4.3 Öneriler.....	108
KAYNAKÇA	112
EKLER	119
Ek - A: Anket Formları	119
Ek - B: Frekans Analizleri	128
Ek - C: Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplarla İlgili Bulgular.....	138
ÖZGEÇMİŞ	144

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1	: Son 5 yılda ÖSYS'ye öğrenim durumlarına göre başvuran ve yerleşen aday sayıları	3
Tablo 1.2	: 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılına ait öğrenci sayıları	40
Tablo 1.3	: Ortaöğretim seviyesindeki kurum türleri ve sayıları	41
Tablo 1.4	: 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim öğretim yılı ortaöğretim öğrencilerinin okullara göre dağılımı	42
Tablo 1.5	: Ortaöğretim kurumlarında derslik başına düşen ortalama öğrenci sayısı	43
Tablo 1.6	: Adıyaman'da son dört yılda taşınmalı ortaöğretim uygulamasından faydalanan öğrencilerin tüm öğrencilere oranı.....	45
Tablo 1.7	: Adıyaman'daki ortaöğretim okullarının öğretim şekline ait çizelge.....	45
Tablo 1.8	: Adıyaman'da ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlere ait sayısal veriler.....	46
Tablo 1.9	: Adıyaman ilinde son sınıf düzeyinde son beş yıla ait yükseköğretime geçiş tablosu.....	47
Tablo 2.1	: Güvenirlilik analizi.....	58
Tablo 3.1	: Öğrencilere uygulanan anket formunun faktör analizi.....	60
Tablo 3.2	: Öğretmenlere uygulanan anket formunun faktör analizi.....	61
Tablo 3.3	: Velilere uygulanan anket formunun faktör analizi.....	62
Tablo 3.4	: Yöneticilere uygulanan anket formunun faktör analizi.....	63
Tablo 3.5	: Anket formlarını cevaplandıran kız - erkek sayılarıyla ilgili bulgular.....	63
Tablo 3.6	: Öğrencilerin kardeş sayılarıyla ilgili bulgular	64
Tablo 3.7	: Öğrencilerin okudukları ortaöğretim kurumları ile ilgili bulgular	64-65
Tablo 3.8	: Öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri okulların kurum türleriyle ilgili bulgular.....	65
Tablo 3.9	: Öğrencilerin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında dershaneye devam durumlarıyla ilgili bulgular	65
Tablo 3.10	: Öğrencilerin anne-baba eğitim-öğretim durumlarıyla ilgili bulgular.....	66
Tablo 3.11	: Öğrencilerin anne-baba meslekleriyle ilgili bulgular	67
Tablo 3.12	: Öğrenci ailelerinin aylık gelirleriyle ilgili bulgular	67
Tablo 3.13	: Öğrencilerin anne – baba durumlarıyla ilgili bulgular	68
Tablo 3.14	: Öğretmenlerin cinsiyetleriyle ilgili bulgular	68
Tablo 3.15	: Öğretmenlerin yaşlarıyla ilgili bulgular	68
Tablo 3.16	: Öğretmenlerin branşlarıyla ilgili bulgular	69
Tablo 3.17	: Öğretmenlerin meslekteki görev süreleriyle ilgili bulgular.....	69

Tablo 3.18	: Öğretmenlerin en son mezun oldukları okul türleriyle ilgili bulgular.....	70
Tablo 3.19	: Öğretmenlerin mezun oldukları alanda öğretmenlik yapıp yapmadıklarıyla ilgili bulgular	70
Tablo 3.20	: Mezun oldukları alanda öğretmenlik yapan katılımcıların alanlarındaki çalışma süreleriyle ilgili bulgular	71
Tablo 3.21	: Öğretmenlerin buldukları okuldaki çalışma süreleriyle ilgili bulgular.....	71
Tablo 3.22	: Alternatif bir mesleğe geçme imkanı sunulduğunda öğretmenlerin mesleklerini bırakıp bırakmama durumlarıyla ilgili bulgular	71
Tablo 3.23	: Öğretmenlerin mesleklerini seçme nedeni ile ilgili bulgular	72
Tablo 3.24	: Velilerin cinsiyetine yönelik bulgular	72
Tablo 3.25	: Velilerin (Baba-Anne) öğrenim durumlarına yönelik bulgular.....	73
Tablo 3.26	: Velilerin (Baba-Anne) meslek durumlarına yönelik bulgular.....	73
Tablo 3.27	: Velilerin (Baba-Anne) yaşına yönelik bulgular	74
Tablo 3.28	: Ailedeki çocuk sayısına yönelik bulgular.....	74
Tablo 3.29	: Ailelerin aylık gelirlerine yönelik bulgular	75
Tablo 3.30	: Örneklemdaki okulların öğrenci sayılarına yönelik bulgular.....	75
Tablo 3.31	: Örneklemdaki okullarda görev yapan öğretmen sayılarına yönelik bulgular.....	76
Tablo 3.32	: Örneklemdaki okulların derslik sayılarına yönelik bulgular	76
Tablo 3.33	: Okullarda Yöneticilerin gerçekleştirdikleri faaliyetlere yönelik çaba harcama düzeyleri	77
Tablo 3.34	: Paydaşlara göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi	79
Tablo 3.35	: Paydaşlara göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi	82
Tablo 3.36	: Paydaşlara göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi.....	85
Tablo 3.37	: Paydaşlara göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi	88
Tablo 3.38	: Paydaşlara göre okul ortamının faktörünün başarı üzerindeki etkisi	91
Tablo 3.39	: Başarı için paydaşlarca olumsuz görülen faktörler	94
Tablo 3.40	: Başarı için paydaşlarca olumlu olarak algılanan ancak geliştirilmesi gereken durumlar	95
Tablo 3.41	: Başarı için paydaşlarca yeterli gösterilen durumlar	96
Tablo 3.42	: Paydaşlar tarafından belirtilen başarısızlık nedenleri.....	98
Tablo 3.43	: Paydaşlarca başarısızlığa karşı ortaya konulan çözüm önerileri	101

KISALTMALAR

AOBP	: Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı
BTS	: Bilişim Teknoloji Sınıfı
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavları
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
OBP	: Ortaöğretim Başarı Puanı
ÖSS	: Öğrenci Seçme Sınavı
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖSYS	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi
ÖYS	: Öğrenci Yerleştirme Sınavı
s.	: Sayfa
ÜSYM	: Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
vd.	: Ve Diğerleri
YGS	: Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

ÖZET

YGS VE LYS İÇİN ANALİTİK BİR ÇERÇEVE EĞİTİMDE GERİ KALMIŞLIK NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ

KILINÇ, Mustafa

Yüksek Lisans, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK

Eylül 2014 - 159 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarındaki başarısını olumsuz etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirmektir. Çalışmanın teorik kısmı, literatür taraması ve çeşitli bilimsel çalışmalardan elde edilen bilgilerden, alan çalışması verileri ise Adıyaman ili merkez ilçede yer alan ortaöğretim okullarındaki paydaşlara (yönetici, öğretmen, veli ve öğrenciler) uygulanan anket verileriyle derlenmiştir. Araştırmada evren olarak Adıyaman merkez ilçedeki 39 ortaöğretim okulu, örneklem olarak da merkez ilçede yer alan 21 ortaöğretim okulu alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Anket” yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonucunda toplam 1556 geçerli anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler “Faktör, Güvenirlik, Frekans” gibi istatistik analizlere tabi tutulmuştur. Veriler SPSS istatistik programı yardımıyla bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencinin okulda aldığı eğitim-öğretimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olmadığı, öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmalarının başarılarını olumsuz etkilediği, öğrencilerin okul dışı destekleyici eğitim (dershane, kurs veya özel ders) desteğine ihtiyacı oldukları, maddi imkânların yetersizliğinin öğrenci başarısının önünde bir engel olarak görüldüğü, velilerin eğitim-öğretim noktasında yeterince bilinçli olmadığı ve ilgisiz oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adıyaman, YGS ve LYS, Başarı, Başarıyı Etkileyen Faktörler

ABSTRACT

AN ANALITIC FRAME FOR YGS AND LYS (UNIVERSITY EXAMS), REASONS OF BEING UNDEVELOPED IN EDUCATION AND SOLUTION SUGGESTIONS: ADIYAMAN EXAMPLE

KILINÇ Mustafa

Master, Department of Management

Thesis Advisor: Assistant Professor Doctor MÜCAHİT ÇELİK

September 2014 - 159 pages

The aim of this research is to find out the reasons of failure in YGS and LYS (University Exams) in Adıyaman and to develop solution suggestions for the problems. Theoretical part of the research is made up of literatural scan and various different scientific research data; while area research is made up of the data collected from the questionnaires applied to shareholders (management staff, teachers, students and parents) in high schools in Adıyaman Centrum. 39 high schools in whole Adıyaman city have been regarded as universe of the research and 21 high schools in central Adıyaman have been regarded as sample of the research. Data collection tool for the research is “questionnaire”. As a result of the application of research 1556 valid questionnaires have been evaluated. Data collected from the research has been exposed to statistical analyses such as “Factor, Reliability, Frequency”. The data has been evaluated on digital environment with SPSS statistics programme.

According to the data collected as a result of analyses it has been seen that preparing for the exams in the last school year is negatively effective; the education at school is not adequate for university exams; students need supportive education from courses and tutorial lessons out of the school, lack of financial potential is an obstacle for student’s success and the parents aren’t conscious enough and they are uninterested.

Key Words: Adıyaman, YGS and LYS, Success, Factors Affecting Success

GİRİŞ

Ortaöğretim kurumlarının farklı türlerinden mezun olan yüz binlerce genç her yıl yükseköğretime geçiş sınavına girmektedir (Ekici, 2005: 82). Ortaöğretim ile yükseköğretim arasındaki öğrenci arz-talep dengesizliği, 1970'li yıllardan bu yana Türk eğitim sisteminde yaşanmakta olan ve eğitim ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilmiş bulunan tüm kurum ve kişileri önemli ölçüde tedirgin eden sorunların en önemlilerinden birisidir (Köse, 2007: 48). Mıhçıoğlu (1974), 1969 yılına kadar Türkiye'deki liselerden mezun olmuş olan toplam öğrenci sayısının, aynı yıl için, yükseköğretim kurumlarının kabul edebileceği toplam öğrenci sayısının altında olduğunu, ilk defa 1970 yılında liselerden mezun olmuş 3300 öğrencinin yüksek öğretim kurumlarına giremeyerek açıkta kaldığını, liseden mezun olup üniversiteye girememiş öğrencilerin sayısının, 1971 yılında 12.550'ye, 1972 yılında 17.437'ye yükseldiğini ve 1970'li yıllarda on binlerle ifade edilen bu arz talep dengesizliğinin, oldukça hızlı bir artış eğilimi göstererek, 1980'li yıllarda yüz binlere ulaştığını, 1990'ların sonlarında ise milyonlarla ifade edileceğini belirtmiştir (Aktaran Köse, 1999: 52).

Türkiye'de önemli bir gelişim sürecinde olan yükseköğretim, ülkemizin gelişen sosyal ve ekonomik yapısına göre şekillenmektedir. Ülkemizde yükseköğretim büyük ölçüde devlet tarafından organize edilmektedir. Nüfusun yükseköğrenim taleplerini karşılamada yetersiz kalan devlet kurumları bu hizmeti özel eğitim kurumlarının da açılmasına izin vererek aşmaya çalışmaktadır. Vakıf üniversitelerinin öğrenci kapasiteleri devlet üniversitelerine göre oldukça sınırlı olmasına rağmen, bu özel öğretim kurumlarının sayısı her geçen gün artmaktadır (Cengiz ve İhtiyaroğlu, 2012: 321). Türkiye'de yeni üniversitelerin kurulması sürecinde artan ve üniversite eğitimi almak isteyen genç nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak yanında, yeni kurulan üniversitelerin kuruldukları şehirlerin gelişimine yapacakları katkı da göz önünde bulundurulmuştur. Yani yeni kurulan üniversitelerin

bölgeler arası eşitsizliği ortadan kaldıracığı hesap edilmiştir. Ancak tüm çabalara rağmen, üniversitelerin özellikle büyük şehirlerde toplanma eğilimi kırılmamış, özellikle öğrenci sayıları fazla olan ve büyük üniversiteler olarak anılan üniversiteler, belli başlı büyük şehirlerde gelişme göstermişlerdir (Sargın, 2007: 134). Bu bağlamda son on yılda her ile üniversite kurulması düşüncesi hayata geçirilerek arz-talep dengesi sağlanmaya çalışılmıştır. Üniversite sayısındaki bu artışa rağmen üniversite eğitimi almak isteyen aday sayısındaki artış sebebiyle her öğrencinin üniversiteye girme ihtiyacı karşılanamamıştır.

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenci sayısının fazla olması ve yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarının yetersiz olması sınava giren öğrenciler arasında seçim yapılmasını zorunlu hale getirmiştir (Ekici, 2005: 82; Havedanlı ve Ekici, 2011: 65). Türkiye’de üniversiteye giriş, 1974 yılından bu yana Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen merkezi sınavla yapılmaktadır. 1980 yılına kadar sınavlar tek aşamalı olarak yapılmıştır. 1981 yılından sonra ise sınav iki aşamalı olarak yapılmaya başlanmıştır. 1987 yılına kadar sınavın birinci aşaması Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adı altında “seçme”, ikinci aşaması olan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) birinci aşamada seçilen adayları “yerleştirme” amacını taşımaktadır. 1987 yılından itibaren her iki sınav da hem seçme hem de yerleştirme amacına dönük olarak kullanılmaya başlanmıştır (Dökmen, 1992; Aktaran Havedanlı ve Ekici, 2011: 65). 1999 yılında sınav sisteminde gerçekleştirilen bir değişiklikle ÖYS kaldırılmış ve tüm yükseköğretim programlarına öğrenci seçme ve yerleştirme ÖSS ile yapılmaya başlanmıştır (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) (www.osym.gov.tr/belge/1-5280/yerlestirme.html, Erişim Tarihi: 08.02.2014). Sınav sonunda öğrencilerin öğrenim görmek istedikleri meslek dallarına göre sözel ağırlıklı ÖSS puanı, sayısal ağırlıklı ÖSS puanı, eşit ağırlıklı ÖSS puanı ve yapılan yabancı dil sınavına girdikleri takdirde yabancı dil ağırlıklı ÖSS puanı hesaplanmaktaydı (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], (www.osym.gov.tr/dosya/1-29211/h/2001kilavuz_oss.pdf, Erişim Tarihi: 09.02.2014). Bazı ufak değişiklikler hariç tek aşamalı sınav 2010 yılına kadar devam etmiştir. 2010 yılında yapılan değişiklikle tek aşamalı sınav sisteminden vazgeçilerek, YGS (Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı) ve LYS (Lisans Yerleştirme Sınavları) adı altında iki aşamalı sınav sistemine geçilmiştir (Cengiz ve İhtiyaroğlu, 2012: 324).

Yukarıda da bahsedildiği gibi üniversitelere yerleşme noktasındaki arz-talep dengesizliği birçok öğrencinin üniversitelere yerleşememesine sebep olmaktadır. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yılları yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler ve basın duyurularından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.1: Son 5 yılda ÖSYS'ye öğrenim durumlarına göre başvuran ve yerleşen aday sayıları (ÖSYM www.osym.gov.tr/belge/1-12668/gecmis-yillardaki-sinavlara-ait-sayisal-bilgiler.html).

		Son sınıf düzeyinde	Mezun öğrenciler	Toplam
2009	ÖSYS'ye Başvuran	582.617	868733	1.451.350
	ÖSYS'ye Yerleşen	293.436	493241	786.677
2010	ÖSYS'ye Başvuran	689.964	898660	1.588.624
	ÖSYS'ye Yerleşen	328.097	435419	763.516
2011	ÖSYS'ye Başvuran	768.854	991144	1.759.998
	ÖSYS'ye Yerleşen	355.330	433837	789.167
2012	ÖSYS'ye Başvuran	780.737	1114742	1.895.479
	ÖSYS'ye Yerleşen	380.286	485196	865.482
2013	ÖSYS'ye Başvuran	800.038	1124512	1.924.550
	ÖSYS'ye Yerleşen	395.041	482743	877.784

Tablo 0.1'in verilerine bakıldığında 2009'dan bu yana ÖSYS'ye başvuran aday sayısının giderek arttığı görülmektedir. Hatta 23 Ocak 2014'te Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yayınlanan duyuruda 2014 ÖSYS'ye başvuran aday sayısı 2.086.087'yi bulmuştur. Veriler incelendiğinde 2009 ve 2010 yıllarında sınava başvuran adayların yarısının, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında ise yaklaşık 1.000.000 adayın herhangi bir üniversiteye yerleşmediği görülmektedir.

Üniversiteye giriş sınavı, son yıllarda özellikle medya araçlarının da artması ve konuya yoğun dikkat çekilmesiyle birlikte, sayıları 2 milyonun üzerine çıkan genç bir grubun başarılı olabilmek, bir yükseköğretim programını kazanarak eğitim almaya hak kazanmak adına yarıştığı, dolayısıyla toplumun büyük bir kesiminin ilgilendiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü bu sınav tüm öğrencilerin ve onların velilerinin hayatında son derece önemli bir yere sahiptir. Bu sınav sonunda sınavda başarılı olan öğrenciler, öğrenim görmek istedikleri meslek branşlarında öğrenim görmeye hak kazanmaktadırlar (Ekici, 2005: 82).

Türk eğitim sisteminde başarı, odak kavram haline gelmiştir. Öyle ki, öğretmenlerin, anne babaların tüm çabaları öğrencinin derslerden yüksek notlar almasına yöneliktir. Anne babalar, çocuklarının üniversitede "iyi" bir lisans programına yerleşmesi için her türlü özveride bulunmaktadır. Buna karşın öğrencinin duygusal, sosyal, psikolojik ve fiziksel sorunları ya dikkate alınmamakta ya da öğrenci ile ilgili bu hususlarda ciddi bir sorun ortaya çıktığında ilgilenilmektedir (Yıldırım ve Ergene, 2003: 224).

Yükseköğretimdeki mevcut kontenjanların yetersizliği, iyi bir üniversite ve/veya bölüm kazanma isteği, iş sahibi olabilmek için yükseköğretimin dışındaki alternatiflerin azlığı ve üniversiteye giriş sınavının özel bir hazırlık gerektirmesi gibi nedenler, adına ülkemizde “dershane”, denilen özel öğretim kurumlarının doğmasına ve ülkenin her tarafına yayılmasına neden olmuştur (Baştürk ve Doğan, 2010: 137). Başta İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerdeki olmak üzere, Türkiye'deki birçok anne-baba, ekonomik ve kültürel güçlerinin elverdiği ölçüde, üniversiteye girme şanslarını arttırmak için, çocuklarını bir de bu kulvarda koşturmaktadırlar. Türkiye'de üniversite öncesi eğitim-öğretim süreci ve bu süreç boyunca gösterilen çabaların büyük bir çoğunluğu, üniversite giriş sınavlarına endekslenmiş durumdadır. Öğrencilerin üniversite giriş sınavlarında göstermiş oldukları başarı düzeyi, mezun oldukları lisenin başarı ve verimlilik düzeyinin de en önemli ölçütü olarak değerlendirilmektedir. Mezunlarının üniversite giriş sınavlarındaki başarı veya başarısızlık düzeyi, ortaöğretim kurumlarının yegâne övgü ve yergi kaynağını oluşturmaktadır (Köse, 1999: 52).

Bu anlamda araştırmamızda, Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarındaki başarı/başarısızlığı ile ilgili genel bir değerlendirme yapılacaktır. Bu araştırma konusunda yerel bağlamda ilk kez çalışılmaktadır. Yapılan literatür taraması neticesinde Adıyaman ilini kapsayan bu yönde bir çalışmaya rastlanmamakla beraber; İzci vd. tarafından 2012 yılında “Adıyaman’da Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı bir çalışmaya rastlanmış olup bu çalışmanın bilimsel niteliği ve yöntemi konusunda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Çalışma bazı istatistikî verilerden yararlanılarak ve genel olarak okul ziyaretleri sırasında spontane gelişen konuşmalarda bahsi geçen sorunların yazıya dökülmüş halidir.

Ayrıca konuyla ilgili olarak Öçsoy’un (Nisan 2013) “Adıyaman İlinin Eğitiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri” ve Şimşek vd.’nin (Mayıs 2013)

“Adıyaman İlinde İlkokul, Ortaokul, Lise Öğrencilerinin Akademik Başarılarının İncelenmesi” adlarıyla hazırlanan iki rapor da bulunmaktadır. Bu çalışmalar daha çok Adıyaman Eğitim Denetmenlerinin denetimler sırasında karşılaştıkları sorunların ve önceden hazırlanmış bilgi ve görüşme formları ile yönetici, öğretmen ve velilerden toplanan verilerin rapor haline getirilmesinden ibarettir.

Problem Durumu

Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarındaki başarı sıralamasına bakıldığında pek parlak olmayan bir sonuçla karşı karşıya olunduğu görülmektedir. İlin YGS ve LYS sıralamasına bakıldığında; 2012 YGS sıralaması 76, 2013 YGS sıralaması 69, 2011 LYS sıralaması 72 ve 2012 LYS sıralaması 67’dir (ÖSYM, Özsoy, 2013: 4, İzci vd.,2012: 61). Bu da Adıyaman’ın diğer illerle karşılaştırıldığında YGS ve LYS başarı sıralamaları açısından gerilerde olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmada Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri ele alınacaktır.

Problem Cümlesi

Adıyaman ilinin üniversite giriş sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?

Araştırmada Cevap Aranacak Alt Problemler

1. Üniversite giriş sınavlarına hazırlığın son seneye bırakılması, başarıyı etkileyen etmenlerden midir?
2. Ekonomik yetersizlikler başarısızlığa neden olan faktörlerden midir?
3. Okulda alınan eğitim-öğretim üniversite giriş sınavlarında başarılı olmak için yeterli midir?
4. Ailelerin eğitim-öğretim noktasında bilinçli olmaları başarıyı etkileyen faktörlerden biri midir?
5. Öğrencinin kitap okuma alışkanlığı sınav başarısını etkileyen faktörlerden midir?
6. Teknolojinin (telefon, bilgisayar, internet vb.) gereğinden fazla kullanılması sınav başarısı üzerinde etkili midir?
7. Öğretmenlerin niteliği başarı üzerinde etkili bir faktör müdür?
8. Rehberlik hizmetleri başarı üzerinde etkili midir?
9. Velilerin eğitim durumları öğrenci başarısını etkileyen bir faktör müdür?
10. Öğretmenlerin mesleki bağlılıkları başarıyı etkileyen bir faktör müdür?

Sayıtlar

1. Araştırmada evren olarak Adıyaman merkez ilçedeki 39 ortaöğretim okulu, örneklem olarak da merkez ilçede yer alan 21 ortaöğretim okulu alınmıştır. Örneklem olarak alınan ortaöğretim okullarındaki yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin anket formlarını yanıtlarken doğru ve içten cevap verdikleri kabul edilmiştir.
2. Araştırmada kullanılan bilgi toplama aracının araştırmanın amaçlarına uygun olduğu varsayılmıştır.
3. İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan istatistikî verilerin doğru olduğu varsayılmıştır.
4. Verilerin analizi için kullanılan istatistiksel yöntemin araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılına ilişkin bilgi ve bulgularla sınırlıdır.
2. Araştırmanın bulguları, Adıyaman ili merkez ilçede yer alan 21 ortaöğretim okulunda görev yapan yönetici, öğretmen ve bu okulda öğrenim gören öğrenciler ve öğrenci velilerinin anket formlarına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
3. Elde edilen sonuçlar Türkiye'deki tüm ortaöğretim kurumları için genellenemez.
4. Elde edilen bulgular anket formlarındaki sorularla sınırlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlık nedenlerini belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmektir. Özellikle ortaöğretim kurumlarında sınava hazırlık sürecinde yaşanan sorunlar tespit edilecek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirilecektir. Böylelikle her paydaşın eksikliklerini görmelerine ve sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmelerine yardımcı olunacaktır.

Araştırmanın Önemi

Adıyaman'da araştırma konusu ile ilgili bilimsel bir çalışma olmadığından, bu araştırmanın Adıyaman'da eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda Adıyaman ilindeki eğitimin sorunları

daha nesnel temelde ele alınacaktır. Araştırma bulgu ve sonuçları, eğitim işletmelerinde her kademedeki işgörenlerin kendi görev ve sorumluluklarını gözden geçirmesine ve mevcut sorunların yerel kaynaklarla çözümüne katkı sağlayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1 ÖSYM Sınav Sistemi

1.1.1 ÖSYM Kuruluşu, Yasal Dayanakları, Görev ve Yetkileri

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin web sitesinde verdiği bilgilere bakılarak ÖSYM hakkında şunlar söylenebilir (www.osym.gov.tr/belge/1-2704/osym-hakkinda.html, Erişim Tarihi: 11.02.2014).

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, 19 Kasım 1974 tarihinde, Üniversitelerarası Kurul tarafından, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 52'nci maddesine göre, "Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÜSYM) adıyla kurulmuştur. 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) bağlanarak "Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)" adını almıştır. 3 Mart 2011'e kadar bu adı ile ve 2547 sayılı Kanunun 10'uncu ve 45'inci maddelerine göre çalışmalarını sürdürmüştür.

3 Mart 2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 17.2.2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Kurum idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kamu kurumuna dönüştürülmüştür. Kendine özgü bütçesi olan, uzmanlığa dayalı bir personel rejimi ve idari yapısını oluşturacak yasal zemin hazırlanarak "Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı" adını almıştır.

6114 sayılı Kanunun Kuruluş, görev ve yetkiler başlıklı 3'üncü maddesi birinci fıkrası uyarınca; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, bu Kanunla ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere

kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip, Yükseköğretim Kurulu ile “ilgili”, merkezi Ankara’da bulunan özel bütçeli bir kuruluştur.

Başkanlık, bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Başkanlığın yürüttüğü iş ve işlemlerin yerine getirilmesinde, Başkanlık çalışanları ve görevlendirilen diğer uygulayıcı birimlere sınav sorularının oluşturulması, ölçme değerlendirme ve yerleştirme yöntem ve süreçlerinin seçimi ve uygulanmasında hiçbir organ, makam, merci veya kişi tarafından talimat verilemez.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yükseköğretim Kurulu kararlarına veya ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans veya lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti veya yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama veya yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek veya yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak.
- b) İlgili mevzuat hükümleri uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonlarında görev almaya veya görevde yükselmeye yönelik sınavları ve gerektiğinde yerleştirme işlemlerini ilgili kurumun talebine bağlı olarak yapmak.
- c) Özel hukuk tüzel kişilerinin talep ettikleri her türlü ölçme ve değerlendirme işlemlerini yapmak.
- ç) Sınav ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemlerine yönelik yıllık sınav takvimini belirlemek, kamuoyuna duyurmak ve bu Kanunda belirlenen ilkelere göre yerine getirmek.
- d) Sınav hizmetlerinin yerine getirilmesinin tüm aşamalarında, konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli güvenlik tedbirlerini almak.
- e) Hizmetin gereklerine uygun ölçme, seçme, değerlendirme ve yerleştirme yöntemlerini belirlemek.
- f) Sınav yapılacak merkezleri oluşturmak, sınav hizmetlerini yapacak kişileri belirlemek ve gerekli görevlendirmeleri yapmak.
- g) Sınav, ölçme, değerlendirme, yerleştirme, araştırma ve diğer hizmet bedellerini belirlemek.

- ğ) Gerekli hâllerde sınavları ertelemek, kısmen veya tamamen iptal etmek, adayların işlemlerini geçersiz saymak.
- h) Faaliyet alanlarıyla ilgili araştırmalar yapmak, ulusal ve uluslararası gelişmeleri izlemek, bilimsel toplantılara katılmak, ulusal ve uluslararası kurumlarla işbirliği yapmak.
- i) Sınav sonuçlarını analiz etmek ve sonuçları kamuoyuna duyurmak; sınav sonuçlarını ilgili kurum veya kuruluşlara basılı veya elektronik ortamda iletmek.
- i) Görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamak.
- j) Faaliyetleri ile ilgili olarak şirket kurmak, kurulmuş şirketlere ortak olmak.

1.1.2 Türkiye’de Yükseköğretime Girişin Tarihçesi

Yukarıda açıklanan zaman diliminde ÖSYM’nin kat etmiş olduğu kilometre taşları aşağıda açıklanmıştır (www.osym.gov.tr/belge/1-2704/osym-hakkinda.html, Erişim Tarihi: 11.02.2014):

Cumhuriyet döneminde, 1960’lı yıllara gelinceye kadar lise mezunlarının sayısı az olduğundan pek çok fakülte, kendisine başvuran mezunları sınavsız kabul etmiştir. Zaman içinde kontenjanlarını aşan bir taleple karşılaşan fakülteler seçme işini, başlangıçta:

- (a) Başvuru sırasını dikkate alma ve ihtiyaç kadar adayı kabul ettikten sonra kayıtları durdurma,
- (b) Fakültede verilen eğitimin niteliğini dikkate alarak liselerin fen ya da edebiyat kolu mezunlarını kabul etme,
- (c) Lise bitirme derecesine göre sıralanan başvurulara göre öğrenci alma yollarından birini izleyerek yapmıştır.

Lise mezunlarının artması ve lise dengi okul mezunlarına da yüksek öğretime başvurma hakkı verilmesiyle, yukarıda özetlenen öğrenci seçme yöntemleri ihtiyaca cevap veremez duruma gelmiş; fakülteler kendi amaçlarına uygun giriş sınavları düzenlemeye başlamıştır. Bu son durumda öğrenciler, sınavlara katılabilmek için ülke içerisinde farklı şehirlere gitmek, aynı gün ve saatlere rastlayabilen sınavlardan birine katılıp diğere katılamama durumlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum, adaylar ve veliler açısından önemli sorunlara yol açmıştır.

1960'lı yıllarda, önce bazı üniversiteler kendilerine özel giriş sınavları düzenlemeye başlamışlar; sonra bazı üniversiteler bu konuda birlikte çalışma yoluna gitmişlerdir. Aday sayısındaki artış, çok sorulu ve objektif testlerden oluşan sınavların hazırlanmasını, başvurma, puanlama, seçme, yerleştirme ve sonuçları bildirme gibi işlemlerde bilgi işlem yöntem ve araçlarından yararlanılmayı gerektirmiştir.

1974 yılında, Üniversitelerarası Kurul, üniversiteye giriş sınavlarının tek merkezden yapılmasını uygun bulmuş ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 52'nci Maddesine dayanarak 19 Kasım 1974 tarihinde Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM) kurmuştur. Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri, 1981 yılına kadar bu merkez tarafından yürütülmüştür.

1974 yılından itibaren adaylardan yüksek öğretim programlarına ilişkin tercihleri toplanmış ve adaylar puanlarına ve tercihlerine göre yüksek öğretim programlarına merkezî olarak yerleştirilmiştir. 1982 yılından itibaren de ortaöğretim kurumlarından adayların diploma notları alınmaya başlanmış ve bu notlar 2547 sayılı Kanunun 45 inci maddesi kapsamında Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP) adı altında belli ağırlıklarla sınav puanlarına eklenmiştir.

1981 yılında, Merkez, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10'uncu ve 45'inci maddelerinde yapılan düzenleme ile Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) adı altında Yükseköğretim Kurulunun bağlı bir kuruluşu hâline getirilmiştir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı, 1974 ve 1975 yıllarında aynı gün sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki oturumda, 1976-1980 yıllarında aynı günde ve bir oturumda uygulanmış; 1981 yılından itibaren iki basamaklı bir sınav hâline getirilmiştir. İki basamaklı sınav sisteminde ilk basamağı oluşturan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Nisan, ikinci basamağı oluşturan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) ise Haziran ayı içinde uygulanmıştır.

1987 yılından itibaren, yüksek öğretim programları ile ilgili tercihlerini belli alanlarda toplayan adaylara, sınavda belli testleri cevaplama, diğerlerini cevaplamama olanağı tanınmıştır.

1999 yılında iki basamaklı sınavın ikinci basamağı kaldırılmış, sınav ÖSS adı altında tek basamaklı bir sınav hâline getirilmiştir. 1999 yılındaki değişiklikte önceki yıllarda uygulanan ÖSS'de herhangi bir değişiklik yapılmamış, sınavda sorulara temel teşkil eden bilgilerde temel eğitim müfredatının üstüne çıkılmamıştır. ÖSS, önceki yıllarda uygulanan birinci basamak sınavı (ÖSS) ile ikinci basamak sınavından

oluşturulmuş yeni bir sınav değildir. Geçmişte uygulanan ÖSS'nin benzeridir. Hatta 1999 yılına kadar uygulanan ÖSS'deki puan hesaplama yöntemi ile 1999 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ÖSS'deki puan hesaplama yöntemi aynıdır. ÖSS puanları 105,000-119,999 arasında bulunan adaylar, yalnız meslek yüksekokulları (ön lisans) ve açık öğretim programlarından, ÖSS puanları 120,000 ve daha yukarı olan adaylar ise lisans (4 veya daha fazla yıllık), ön lisans ve açık öğretim programlarından tercih yapabilmekteydiler. Üniversiteye yerleştirme, ÖSS puanlarının ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının (AOBP) belli bir ağırlıkta katılmasıyla elde edilen Y-ÖSS puanları ve öğrencilerin tercihlerine göre yapılmaktaydı. 1999'daki düzenlemenin getirdiği en önemli hususlardan biri de üniversite yerleştirme tercihlerinin ÖSS'den sonra yapılmasıdır. Yerleştirme işlemi öğrencilerin aldıkları Y-ÖSS-SÖZ, Y-ÖSS-SAY ve Y-ÖSS-EA puanlarına ve tercihlerine göre yapılmaktaydı (Arslan, 2004: 39-40).

2006-ÖSS'de yapılan değişiklikle sınavın bir basamakta uygulanmasına devam edilmiş, ancak soruların bir kısmı önceki yıllarda olduğu gibi ÖSS tipinde hazırlanmış, bir kısmı ise tüm lise müfredatı göz önünde tutularak hazırlanmıştır.

1.1.3 2006 – 2009 Yılları Arasında Uygulanan Sınav Sistemi

2006-2009 yılları arasında ÖSYM tarafından uygulanan sistemde sınav tek oturumda yapılmaktaydı. Sınavda her adaya tek soru kitapçığı ve tek cevap kağıdı verilmekteydi. 10 tür soru kitapçığı kullanılmaktaydı. Sınavda 30'ar soruluk 8 test yer alıyordu. Ancak bir adayın 6 testi, dolayısıyla 180 soruyu yanıtlaması yeterli olmaktaydı. Sınavın toplam süresi 195 dakikadan oluşmaktaydı. Daha önce sınav, sadece Türkçe, Sosyal ve Sayısal bölümleri olarak hazırlanırken, yeni sistemde soru türleri otuzar sorudan oluşan sekiz ayrı bölüm olarak düzenlenmekteydi (Kalender, 2006: 13). 1999 yılındaki uygulanan tek aşamalı sınava göre 2006-2009 yılları arasında uygulanan bu tek aşamalı sınav, öğrencinin okulda aldığı eğitimi biraz daha fazla destekleyen bir sınav olmasına rağmen öğrencinin performansını tek sınava odaklamasından dolayı öğrenci psikolojisi açısından zorluklar içermekteydi. Öğrencinin aynı sınavın içinde 120 tane yorum ağırlıklı soruyu çözdükten sonra 60 tane bilgi ağırlıklı soruyu çözmesi sınavın öğrenci üzerindeki handikaplarındandı. 2006-2009 dönemindeki sınavlarla tekrar lise eğitiminin önemi ortaya çıkmıştır. Bu yıllar arasındaki sınav sonuçları okul başarıları açısından incelendiğinde fen lisesi ve

Anadolu Lisesi mezunlarının daha başarılı olduğu görülmektedir. ÖSYM'nin 2010 yılından itibaren uygulamaya başladığı sınav sisteminin yapısı nedeniyle okul eğitiminin önemi daha da artmıştır (Taşpınar Cengiz ve İhtiyaroğlu, 2012: 323).

1.1.4 2010 Yılından İtibaren Uygulanan Sınav Sistemi

6114 Sayılı Kanunun Kuruluş, görev ve yetkiler başlıklı 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Yükseköğretim Kurulu kararlarına veya ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans veya lisansüstü öğrenim görececek adayların puan sıralamasına göre tespiti veya yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama veya yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek veya yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak.” hükmü uyarınca Yükseköğretim Genel Kurulunun kararları doğrultusunda üniversiteye giriş sistemine aşağıda açıklandığı gibi son şekli verilmiştir (www.osym.gov.tr/belge/1-2704/osym-hakkinda.html, Erişim Tarihi: 11.02.2014).

Yükseköğretime Geçiş Sınavı (Birinci Aşama); Ortaöğretimden yüksek öğretime geçişte iki aşamalı sınavın birinci aşaması “Yükseköğretime Geçiş Sınavı” olarak adlandırılan ortak ve tek bir sınavdır. “Yükseköğretime Geçiş Sınavı”, ortaöğretime başarı ile tamamlayan ve yükseköğrenim görmek isteyen kişilerin tabii tutulacağı, yüksek öğretime geçiş için yeterliliği ölçen bir sınav olup bu sınavla,

- a) Açık öğretim programları ile örgün ön lisans programlarına yerleştirilmesinde esas alınacak olan başarı puanı,
- b) Lisans programlarına yerleştirme amacıyla yapılacak “Lisans Yerleştirme Sınavları”na girebilmek için aranan asgari başarı puanı belirlenmesi öngörülmüştür.

Lisans Yerleştirme Sınavları (İkinci Aşama); “Lisansa Yerleştirme Sınavları”, adayların ders düzeyindeki bilgi ve yeteneklerini ölçen ve açık öğretim dışındaki örgün lisans programlarına yerleştirmede esas alınacak başarı puanını belirleyen sınavlardır.

Lisansa Yerleştirme Sınavları;

1. Matematik, Geometri Sınavı (LYS 1),
2. Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) Sınavı (LYS 2),
3. Türk Dili ve Edebiyatı, Coğrafya 1 Sınavı (LYS 3),
4. Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya 2, Felsefe grubu) Sınavı (LYS 4),

5. Yabancı Dil Sınavı (LYS 5)

olmak üzere beş alanda, Haziran ayında iki hafta sonunda ve ayrı ayrı oturumlarda yapılmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı gibi 2006-2009 yılları arası uygulanan sistemden 2010 yılından itibaren vazgeçilmiş; tek aşamalı sınav, YGS (Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı) ve LYS (Lisans Yerleştirme Sınavları) adı altında iki sınava dönüştürülmüştür. YGS adıyla uygulanan birinci sınav son olarak 2009 yılında uygulanan sınavın 120 soruluk ilk bölümünün yerine getirilmiştir. 160 sorudan oluşmakta olan YGS sınavı bir nevi baraj sınavı olarak kabul edilip öğrencinin bu sınavdan alacağı puanın yaklaşık olarak yüzde kırkı ikinci sınav olan LYS sınavlarından aldığı puana eklenerek öğrencinin tam puanı hesaplanmaktadır. Ayrıca bu sınav sonucuna göre öğrencilerin ön lisans bölümlerini tercih etmelerine imkan sağlanmıştır. YGS sınavı ortaöğretim ve lise birinci sınıf konularının ağırlıklı olarak sorulduğu mart ayının son haftası yapılan bir sınavdır. LYS sınavları ise öğrencinin lise eğitiminde öğrenmiş olduğu alanı ile ilgili tüm konuların yer aldığı sınavlardır. LYS sınavları matematik, fen bilimleri, edebiyat-coğrafya, sosyal bilimler ve dil başlıkları altında yapılmaktadır. Fen bilimleri sınavında 90 soru, matematik, edebiyat coğrafya sınavında, sosyal bilimler ve dil sınavında sınavlarında 80 soru sorulmaktadır. Örneğin mühendislik eğitimi almak isteyen bir öğrenci bu sınavlardan matematik ve fen bilimleri sınavları sonucunda aldığı puanlarına YGS puanı eklenerek lisans puanı elde edilmektedir. Öğrenci LYS sınavlarının hepsine girme hakkına sahiptir. LYS sınavları ile bir öğrencinin alanı dışındaki bir bölümü çok az bir puan dezavantajıyla tercih etme hakkına sahip olabilmesi bu sınavların öğrenci açısından en büyük avantajıdır. 2011 yılından itibaren ortaöğretimde alanların kaldırılmasıyla bu dezavantaj da ortadan kalkmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.01.2014 tarih 6 nolu kararının alındığı güne kadar öğrenciler lise birinci sınıfın (9. sınıfın) sonunda ders seçimi yapıp yönelecekleri lisans alanlarını belirliyorlardı. Bu tarih itibariyle haftalık ders çizelgelerinde yapılan değişikliklerle lise ikinci sınıfın (10. sınıfın) sonunda ders seçimi yapılması kararlaştırıldı. ÖSYM tarafından önceki sınav sistemlerinde alanı dışında öğrencinin tercih yapması farklı puanlamalarla engellemekteydi. 2010 sınav sistemiyle alan değişikliği için kolaylıklar sağlanmıştır. Ayrıca bu iki aşamalı ve farklı periyotlarda uygulanan sınav sistemi, öğrencinin performansını tek güne sıkıştırmasını önlemekte ve böylelikle heyecan kontrolü

sağlamasına yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda alanların sınavlarının farklı günlerde yapılması, öğrencinin tek alana yoğunlaşmasını sağlamakta olup sınav başarısının yükselmesine yardımcı olmaktadır. 2010 sınav sistemiyle gelen LYS alan sınavlarında soru sayısının fazla olması alan bilgisinin önemini artırmış, bu da okul eğitiminin kalitesini ön plana çıkarmıştır. Alan bilgisini okulunda iyi kavrayamamış bir öğrencinin bu tür bir sınav sisteminde başarılı olması daha da zorlaşmaktadır (Taşpınar Cengiz ve İhtiyaroğlu, 2012: 324-325).

1.2 Türk Eğitim Sistemi

Bugünkü Türk eğitim sisteminin yasal dayanağı 14 Haziran 1973’de kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na dayanmaktadır. Milli Eğitim Temel Kanunu, eğitim sistemini iki bölüme ayırmaktadır. Birinci ana bölüme örgün eğitim, ikinci ana bölüme de yaygın eğitim denmektedir. Örgün eğitimi, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim oluşturmaktadır. Yaygın eğitim ise, örgün eğitim dışında gerçekleştirilen her türlü planlı eğitimi kapsamaktadır. Bu şekilde yapılanan Türk Milli Eğitim Sistemi’ne yön veren genel amaçlar ve ilkeler de aşağıdadır (Erdoğan, 2000: 2).

1.2.1 Türk Milli Eğitiminin Amaçları

I – Genel amaçlar:

Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgı, istıdat ve kabılıyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

II – zel amaçlar:

Madde 3 – Türk eğitim ve ğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek Şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

1.2.2 Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri

I – Genellik ve eşitlik:

Madde 4 – Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

II – Ferdin ve toplumun ihtiyaçları:

Madde 5 – Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabılıyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

III – Yöneltme:

Madde 6 – Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istıdat ve kabılıyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

(Değişik: 16/8/1997 - 4306/3 md.) Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek Şekilde hazırlık sınıfları konulabilir.

Yneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif lme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

IV – Eğitim hakkı:

Madde 7 – İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.

İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istıdat ve kabılıyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

V – Fırsat ve imkan eşitliği:

Madde 8 – Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.

Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

VI – Süreklilik:

Madde 9 – Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

VII – Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:

Madde 10 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/2 md.)

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Mili Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

VIII – Demokrasi eğitimi:

Madde 11 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/3 md.)

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk

milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

IX – Laiklik:

Madde 12 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/4 md.)

Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

X – Bilimsellik:

Madde 13 – Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

XI – Planlılık:

Madde 14 – Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insan gücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

XII – Karma eğitim:

Madde 15 – Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

XIII - Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği:(1)

Madde 16 – (Değişik: 25/6/2009-5917/17 md.)

Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir. Eğitim kampüsü bünyesindeki ortak açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettilmesi veya işletilmesi kampüs yönetimince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, kampüsün ortak giderlerinde kullanılır. Eğitim kampüslerinin kuruluşu, yönetiminin oluşumu, gelirlerinin harcanması ve denetlenmesi ile bu fıkırdaki belirtilen diğer hususlar Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynî ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan açık alan, kantin, salon ve benzeri yerleri işletirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, birlik organlarının oluşturulması ve seçim şekilleri, sosyal ve kültürel etkinliklerden sağlanan maddi katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesi ile açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettilmesi veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, gerekli görülen hallerde il milli eğitim müdürlükleri; il sınırları içerisinde bulunan bir veya birden fazla eğitim kampüsü yönetiminin veya okul-aile birliğinin işletirebileceği veya işletirebileceği yerlere ilişkin ihaleleri bunlar adına yapmaya yetkilidir.

Eğitim kampüsleri ve okul-aile birliklerinin gelirleri, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin eğitim kampüsü yönetimi ve okul-aile birliği adına bankalarda açılan özel hesaplarda tutulur.

Eğitim kampüsü yönetimleri ve okul-aile birlikleri, bu madde kapsamında yapacakları işlemler ve düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisi ve harçlardan muaf; bunlara ve bunlar tarafından yapılan bağış ve yardımlar ise veraset ve intikal vergisinden müstesnadır.

XIV – Her yerde eğitim:

Madde 17 – Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir.

1.3 Okul Yönetimi

Yönetim; elde bulunan maddi ve insani kaynakları amaca ulaşabilmek için en etkili şekilde kullanma bilimi ve sanatı olarak tanımlanır (Erdoğan, 2001: 10). Eğitim yönetimi, insan davranışlarında istenilen davranış değişikliğini sağlamak için madde ve insan gücü kaynaklarını kullanma sürecidir. Eğitim yönetiminde üç önemli insan gücü kaynağı; yönetici, öğretmen ve öğrencilerdir (Çelik, 2002: 23).

Okul yönetimi, bir bakıma eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını genellikle eğitim sisteminin amaçları ve yapısı çizer. Eğitim yönetimi, nasıl yönetimin eğitime uygulanmasından meydana geliyorsa okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula uygulanmasından meydana gelmektedir. (Bursalıoğlu, 1999:5 ve Ilgar, 2005: 91) Başka bir ifade ile Okul yönetimi, Eğitim Yönetimi'nin bir alt uygulama alanıdır. Okul Yönetimi'nin Eğitim Yönetimi ile olan farkı şu şekilde açıklanabilir (Erdoğan, 2010: 119):

Eğitim Yönetimi, sistem ile ilgilenirken Okul Yönetimi okul düzeyinde yoğunlaşan sorunlar ile ilgilenir. Yani Eğitim Yönetimi eğitime makro düzeyde, okul yönetimi ise mikro düzeyde bir bakış açısı ile yaklaşır.

Okul, öğrencilerine, önceden tasarlanmış eğitsel amaçlara ulaştırmak için gereken davranışı (bilgi, beceri ve tutumu) planlı bir süreç içinde belli bir sürede kazandıran örgüttür (Başaran ve Çınkır, 2011: 139). Okul, eğitim sisteminin en kritik öğesi olarak kabul edilebilir. Okul, eğitim sisteminin genel ve özel amaçlarının temel ilkelere bağlı kalınarak öğrencilere aktarıldığı eğitim örgütüdür. Bir taraftan eğitim sistemi her düzeydeki eğitim hedeflerini gerçekleştirebilmek için uygulama alanı

olarak okulu kullanırken diğerk taraftan üst sistem olarak tanımlanabilecek devletin beklentilerini karşılayabilecek, devamlılığını sağlayabilecek, toplumun gereksinim duyduğu insan kaynağını yetiştirme ve geliştirme görevini okullar aracılığı ile sağlayabilmektedir (Özdemir, 2009: 50).

1.3.1 Okul Yönetiminin Önemi

Okul adı verilen eğitim örgütünün eğitim sistemi içindeki yeri gerek sayıca fazla oluşundan gerekse görev ve özelliğinden dolayı önemlidir. Okul kurumu eğitim sisteminin en stratejik parçası aynı zamanda halka açık ve halk ile ilişkisi en fazla olan sosyal bir örgüttür. Okul yöneticisinin öğretimin gerçekleşmesi ve geliştirilmesinde kritik rol ve sorumlulukları vardır. Okullara yön veren eğitim yöneticilerinin okulların performans düzeylerini etkilemekte önemli rolleri vardır. İyi bir okulun koşulu iyi bir yöneticidir gerçeğinden hareketle, okul yöneticisi okulun veya öğretimin nerede olduğuna, nereye gideceğine karar vermek gibi önemli liderlik davranışları göstermekle yükümlüdür. Okul yöneticisinin yetki, sorumluluk ve görevleri yerine getirebilmesi için bu alanda gerekli bilgi ve becerilere sahip olması zorunludur (İlgar, 2005: 91).

Okul yönetiminin önemi, aslında, yönetimin görevinden doğmaktadır. Okul yönetiminin görevi, okulu amaçlarına uygun yaşatmaktır. Okul yönetiminin önemini ayrıca, okul yöneticisinin yetki ve sorumluluğu da belirler. Yönetimin çok yönlü tanımları, yöneticiye çok yönlü yetki ve sorumluluklar yüklemiş bulunmaktadır. Bunlar okul yönetiminin değerini yükselttiği kadar, önemini de arttırmaktadır (Bursalıoğlu, 1999: 6).

Eğitim örgütlerinin girdisi ve çıktısı insandır. Okul kültürünün ve ikliminin oluşturulmasında temel görev okul yöneticisine düşmektedir. Okul yöneticisi etkili bir okul kültürü ve iklimi oluşturarak öğretmenlerin iş doyumunu ve motivasyonunu arttırabilir ve sağlıklı bir okul kişiliğinin gelişmesine yardımcı olabilir, ancak bu kültür ve iklimin oluşturulması sadece yöneticinin tekelinde değildir. Yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğerk personel iklim ve kültürü oluşturur (Ada ve Küçükali, 2009: 27).

1.3.2 Okul Yönetiminde Rol Oynayan Öğeler

Bir okulun yönetiminde rol oynayan öğeler iç ve dış olmak üzere ikiye ayrılabilir. İç öğeler okulu meydana getiren ve onun yapısında yer alan öğelerdir. Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, memurlar ve diğer personel bunlar arasındadır. Dış öğeler ise, okulun yapısında olmayıp, onu etkiler ve böylece yönetiminde rol oynamış olur. Ana-baba, çevredeki baskı grupları ve liderleri, yönetim yapısı, iş piyasası ve merkez örgütü bu dış öğeler arasındadır (Bursalıoğlu, 1999: 36)

1.3.3 Okul Yönetiminde Dikkat Edilecek Hususlar

Okulun yönetiminden sorumlu olan okul yöneticisi insan ve madde kaynaklarını usulüne uygun bir biçimde sağlar ve yönlendirir. Yönetici davranışlarında ve yaptığı işlerde, her şeyden önce okulunu düşünmek ve ön planda tutmak zorundadır. Okulu amaçlarına uygun olarak yaşatacak okul yöneticisi aşağıda yazılı hususları göz önünde bulundurmalı ve işleri yapmalıdır (Reeder, 1961; Aktaran Taymaz, 1986: 128)

1. Okulun, öğrencileri iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek üzere kurulduğunun bilincinde olmalı ve okul amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmalıdır.
2. Bir eğitim lideri olan müdür, okulun başarılı olmasına ve gelişmesine katkıda bulunacak bütün güçlerin işbirliği yapmasını sağlamalıdır.
3. Okulu yönetirken yürürlükteki kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile yörede benimsenmiş geleneklere ve kurallara uyulmalıdır.
4. Ebeveyn ve öğrencilerle ilgili gerekli bilgiler sağlanmalı, okul ve öğrencilerin geliştirilmesi için kullanılmalı, gizlilik ilkesine uyulmalıdır.
5. Okulun çalışma ve prestijini, kişisel kazanç veya bencil çıkar maksadıyla kullanmak isteyenlere karşı okulu korumalıdır.
6. Okulda görevli personel ve öğrencilerin iyiliğine çaba gösteren kuruluş ve bireyler dışında, okul dışından başvurulara öğrenci hakkında bilgi verilmesi önlenmelidir.
7. Okul yönetimi, personelin başarısını gözlemeli, değerlendirmeyi nesnel olarak yapmalı ve güven kazanmalıdır.
8. Yapılan her türlü başvuruyu dikkatle incelemeli, okul ve birey yararını sağlayacak işlemler yerinde ve zamanında yapılmalıdır.

9. Seçilmesinde ve alınmasında rol oynadığı, okul kitapları, malzeme veya diğer okul servisleri için her türlü takdir, hediye veya lütuf kabulünden kaçınmalıdır.

Kısaca okul yönetimi; her anlamda (eğitsel, sosyal, kültürel vb.) okulun gelişimini sağlamakla mükelleftir. Okul yönetimi eğitime inanarak ve öğrenci başarısını ön planda tutarak çalışmalarını yürütmelidir. Aynı zamanda çalışanlar arasında koordinasyonu sağlamalı ve personelin başarısını objektif olarak değerlendirip motivasyonlarını arttırmalıdır. Okul veli işbirliğini sağlayıcı önlemler alarak velileri eğitim öğretimin bir parçası haline getirmelidir.

1.3.4 İyi Bir Okul Yöneticisinin Nitelikleri

Ilgar (2005), okul ve eğitim yöneticilerinde bulunması gereken nitelikleri şöyle sıralamıştır;

- a. Mevkinin verdiği kudret yerine geniş bilgi ve yeterli bir coşkuya sahiptir.
- b. Yetkilerini bilgece kullanmasını bilir.
- c. Herkese eşit ve anlayışlı davranır.
- d. Örgütü ve amaçlarını iyi tanır, günlük işlerin dışına çıkarak yürürlükteki yasa, plan, program ve tüzüklere göre örgütün politikasını iyi saptar.
- e. Çevresindeki kimselerle, öğrencilerle hatta basın ve yurttaşlarla iyi ilişkiler kurar.
- f. Sorunların kendine gelmesini beklemeyi, sorunları kendisi arar.
- g. Yürekli, üzerine aldığı işleri sorumluluk duygusuyla sonuçlandırır.
- h. Önerilerini ve programlarını dikkatle planlar, uygular ve uygulatır.
- i. Bir öneriyi savunabilir, ya da bir öneriyi yapılacak itirazları dikkatlice yanıtlayabilir.
- j. Okul yöneticiliğinde demokrasiye inanır ve onu uygular.
- k. Bütün tartışma ve kararlarında içten, tarafsız ve dürüsttür, iş arkadaşlarını da öyle olmaya teşvik eder.
- l. Eğitime inanır ve onun öğrencilerin yararına olmasını her şeyin üstünde tutar.
- m. Tutum ve giyimine özen gösterir.
- n. Düşünerek konuşur ve görüşlerini inandırıcı bir biçimde düzgün bir dille açıklar.

- o. Her fırsatta iş arkadaşlarının morallerini yükseltmeye çalışır, onları övmekten çekinmez.
- p. İş arkadaşlarının çabalarını düzene koymayı (eşgüdüm sağlamayı) bilir.
- q. Okulla toplumun işbirliği yapmasını sağlar, okulu topluma, toplumu da okula yaklaştırmaya çalışır.
- r. Yetki ve görevlerini başkalarına bırakmayı bilir.
- s. Olayları, adları ve çehreleri anımsayabilir.

Okul yöneticileri görevlerini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilmek için birtakım yeterliliklere sahip olmalıdır. Çünkü okul örgütlerinde temel girdi ve çıktı insandır. Bu ise eğitim yöneticilerinin sorumluluğunu diğer örgütlere göre arttırmaktadır. Okul yöneticilerinin özellikle okullarında yönetici olmaktan çok lider özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir. Günümüzdeki yönetim anlayışlarından olan toplam kalite yönetimi ile öğrenen okul ve sinerjik yönetim gibi yönetim anlayışlarına uygun davranışlar gösterilmesi gereklidir. Bunun için okul yöneticileri; okulu için vizyon ve misyon geliştirmelidir, eğitim-öğretim ve yönetimin verimliliğini artırıp, eğitim kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapmalıdır, sürekli kendini geliştirmeli, yetkin lider özellikleri gösterip personelini geliştirmelidir, okulda öğrenen birey ve öğrenen organizasyon felsefesini yerleştirmelidir. Bu şekilde okulunu öğrenen okula çevirmelidir. Öğrenen okulda başta öğretmenler kendini geliştirecek sonra da bu davranışlar öğrenciye de yansıtacak dolayısıyla öğrencilerin başarısı da artacaktır. Ayrıca okulunda ekip çalışması ruhunun yerleşmesini sağlamalı, gerektiğinde astlarına yetki devrederek işlerin daha iyi yürütülmesini sağlamalı, yeni teknolojik gelişmeleri okula kazandırmalı ve personelin bunlardan rahatlıkla yararlanabilmesi için gerekli tedbirleri almalı, okulda katılımcı ve demokratik bir yönetim anlayışı benimsemeli, okulun çevreyle bütünleşmesi için gerekli tedbirleri almalıdırlar (Töremen ve Kolay, 2003).

1.3.5 Okul Yönetimi – Öğretmen İşbirliği

Bir okulda müdür ile öğretmenler arasındaki iletişim bozukluğu okulun eğitim amaçlarını gerçekleştirmesini olumsuz yönde etkiler. Çünkü örgütteki iletişimin bozulması örgütün amaçlarının gerçekleşmesini engeller. Okuldaki hiyerarşik kademeler arasındaki bilgi alışverişinin sağlıklı olarak devamı sonucunda bireylerin

sosyal ilişkileri de güçlenir. Örgütlerde birey ve gruplar arasında görevle ilgili konularda olduğu gibi görev dışındaki bireysel konularda da bir iletişim söz konusudur. Yöneticilerin, örgütlerde tüm iletişim yollarını kurabilmeleri, iletişim engellerini ortadan kaldırarak iletişim kanallarını açık tutmaları gerekir. Gruplar arası iletişimi sağlamak için ortamlar oluşturmaları, statüye bağlı engelleri azaltmaları gerekir (Esen, 2009: 27). Dolayısıyla okul yöneticisi de başta öğretmenler olmak üzere okulda çalışan kişilerle iyi ilişkiler kurmalı ve bunun için aşağıdaki ilkelere uymalıdır (Erdoğan, 2010: 139-142):

- a. Yönetici, onaylayıcı bir tutum ve tavır içinde olmalı. Yöneticinin onaylayıcı bir hava içinde olması okulda görev yapan öğretmenlere güven verir. Kendini güvenli hisseden öğretmen rahat çalışır ve uyumlu olur.
- b. Yönetici okulda görev yapan öğretmenleri bilgilendirmelidir. Çünkü bilgi sahibi olmak da kişilerin kendine ve başkalarına olan güvenlerini yükseltir.
- c. Yönetici, öğretmenlerin ve personelin bilgilene ihtiyacı gibi bilgi verme ihtiyaçlarının da olduğunu göz önünde bulundurmalı ve onlardan değişik konularda bilgi almalıdır.
- d. Yönetici, okulunda görev yapan öğretmenleri ve personeli yetiştirmelidir.
- e. Yönetici, kararlı olmalıdır. Özellikle okuldaki kuralların uygulanması ve bu kurallara uyulmadığı zaman gerekli yaptırımların uygulanması gibi konularda kararlı olmalıdır.
- f. Yönetici, öğretmenlerin okulda alınan kararlara katılmasına özen göstermelidir.
- g. Yönetici, gerektiği zaman sorumluluk almalıdır. Çünkü sorumluluk alınmadığı zaman birçok iş ortada kalabilir. Diğer taraftan yönetici astlarına gerekirse sorumluluk da vermelidir.
- h. Yönetici, öğretmenleri belirli zamanlarda ve durumlarda desteklemelidir. Çünkü desteklenmek öğretmenler için önemli bir ihtiyaçtır.
- i. Yönetici, performansı iyi olan öğretmenleri değişik şekillerde ödüllendirmelidir. Bu arada ödüllendirmenin özendirici olmasına dikkat edilmelidir.
- j. Yönetici, öğretmenlere görev vermelidir. Görev olmazsa iş olmaz, dolayısıyla yönetim gerçekleşmez.

k. Yönetici, astlarına ne kadar yakın olursa olsun belirli bir sınırın kurulmasına da özen gösterilmelidir. Hiyerarşiye yerine göre önem verilmelidir.

l. Yönetici, okulun örgütsel açıdan demokratik bir yapıya da sahip olmasını sağlamalıdır.

İletişim insan hayatında ve örgütlerde vazgeçilmez bir unsur olarak görülmektedir. İletişimin önemini bilen yöneticiler, okullarında olumlu ve verimli bir iklimin oluşmasını sağlarlar. Oluşan bu iklim, öğretmen ve diğer çalışanların motivasyonunu arttırırken ve öğrencilerin de başarısına katkı sunacaktır.

1.3.6 Okul Yönetiminin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin 77. maddesinde okul yönetiminin görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde tanımlanmaktadır.

Madde 77- (1) Okul yöneticileri; öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve çevreye eğitim ve öğretimde liderlik yapar, verimliliğin artırılmasına, ekip ruhunun oluşturulmasına, okulun çevreyle bütünleşmesine ve kurum kültürünün geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapar, okulu hizmete hazır durumda bulundurur. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, verimlilik ve saydamlık ilkeleri doğrultusunda okulu sürekli yeniler ve geliştirir, zamanı ve tüm imkânları okulun amaçlarını gerçekleştirmek için kullanır.

(2) Okul yönetimi;

a) Araştırma ve planlama,

b) Örgütlenme,

c) Rehberlik,

ç) İzleme, denetim ve değerlendirme,

d) İletişim ve yönetişim

görevlerini yerine getirir.

Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin 78. maddesinde müdürün görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde tanımlanmaktadır.

1.3.6.1 Müdürün görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 78- (1) Müdür, Türk millî eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve diğer ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda okulun amaçlarını gerçekleştirmek üzere tüm

kaynakların etkili ve verimli kullanımından, ekip ruhu anlayışıyla yönetiminden ve temsilinden birinci derecede sorumlu eğitim ve öğretim lideridir. Müdür, okulu bünyesindeki kurul, komisyon ve ekiplerle işbirliği içinde yönetir.

(2) Müdür çalışmalarını valilikçe belirlenen mesai saatleri dâhilinde yapar; görevin gerektirdiği durumlarda mesai saatleri dışında da çalışmalarını sürdürür.

(3) Müdür, görevinde sevgi ve saygıya dayalı, uyumlu, güven verici, örnek tutum ve davranış içinde bulunur; mevzuatın kendisine verdiği yetkileri kullanır.

(4) Müdürün görev yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Öğretim yılı başlamadan önce personelin iş bölümünü yapar ve yazılı olarak bildirir. Öğretmenlerin gerektiğinde görüşlerini de almak suretiyle okutacakları derslere ilişkin görevlerin dağılımını yapar.

b) Ünitelendirilmiş yıllık planların hazırlanması amacıyla öğretmenler kurulu ve zümre toplantılarının yapılmasını sağlar. Zümrelerden derslere yönelik ünitelendirilmiş yıllık planı ders yılı başlamadan önce alır, inceler, gerektiğinde değişiklik yaptırarak onaylar ve bir örneğini iade eder.

c) Okulun derslik, bilişim teknolojisi sınıfı, laboratuvar, atölye, kütüphane, araç ve gereci ile diğer tesislerini sağlık ve güvenlik şartlarına uygun bir şekilde eğitim ve öğretime hazır bulundurur. Bunlardan imkânlar ölçüsünde diğer okullarla çevrenin de yararlanmasını sağlar. Diğer okul ve çevre imkânlarından da yararlanılması için gerekli tedbirleri alır. Öğrencilerin sürekli eğitimlerini yürütmek için millî eğitim müdürlüğü ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak il sınırları içindeki bütün okul ve işletmelerden yararlanılması, gerekli durumlarda bina kiralanmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütür.

ç) Eğitim ve öğretim çalışmalarını etkili, verimli duruma getirmek ve geliştirmek, sorunlara çözüm üretmek amacıyla kurul, komisyon ve ekipleri oluşturur. Toplantılarda alınan kararları onaylar, uygulamaya koyar ve gerektiğinde üst makama bildirir.

d) Öğretmenlerin performanslarını artırmak amacıyla her öğretim yılında en az bir defa dersini izler ve rehberlikte bulunur.

e) Teknolojik gelişmeleri okula kazandırır. Okulun ihtiyaçlarını belirler, bütçe imkânlarına göre satın alma, bağış ve benzeri yollarla karşılanması için gerekli işlemleri yaptırır. Eğitim araç ve gereciyle donatım ihtiyaçlarını zamanında ilgili birimlere bildirir.

- f) Okulun düzen ve disipliniyle ilgili her türlü tedbiri alır.
- g) Personelin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi için gerekli tedbirleri alır. Adaylık ve hizmetiçi eğitim faaliyetleriyle ilgili iş ve işlemleri yürütür.
- ğ) Personelin performans yönetimi ve disiplin işleriyle öğrenci ödül ve disiplin işlerini yürütür.
- h) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesini sağlar. Özel eğitim gerektiren öğrencilerin yetiştirilmesi ve kaynaştırma eğitimiyle ilgili gerekli tedbirleri alır.
- ı) Öğrencilere ders yılı içinde gerektiğinde 5 günü geçmemek üzere izin verebilir. Bu yetkisini yardımcılarına devredebilir.
- i) Öğrencilerin askerlik ertelemesine ilişkin iş ve işlemlerinin 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu hükümlerine göre yürütülmesini sağlar.
- j) Öğretmenlerin ve öğrencilerin nöbet görev ve yerlerini belirler, onaylar ve uygulamaya koyar.
- k) Haftalık ders programlarının düzenlenmesini sağlar, onaylar ve uygulamaya koyar.
- l) Diploma, öğrenim durum belgesi, sözleşme ve benzeri belgeleri onaylar.
- m) Eğitim ve öğretim ile yönetimde verimliliğin artırılması, kalitenin yükseltilmesi ve sürekli gelişimin sağlanması için araştırma yapılmasını, bu konularda iyileştirmeye yönelik projeler hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlar.
- n) Görevini üstün başarıyla yürüten personelin ödüllendirilmelerini teklif eder. Görevini gereği gibi yapmayanları uyarır, gerektiğinde haklarında disiplin işlemi yapılmasını sağlar.
- o) Özürleri nedeniyle görevine gelemeyen personelin yerine görevlendirme yapılması için gerekli tedbirleri alır.
- ö) İzinli veya görevli olduğu durumlarda müdür başyardımcısının, müdür başyardımcısının bulunmadığı hâllerde ise bir müdür yardımcısının müdür vekili olarak görevlendirilmesini millî eğitim müdürlüğüne teklif eder.
- p) Eğitim ve öğretimle ilgili her türlü mevzuat değişikliklerini takip eder ve ilgililere duyurulmasını sağlar.
- r) Stratejik plan ve bütçe önerilerini gerekçeli olarak hazırlar, ilgili makama sunar, yetkisinde bulunan bütçe giderlerini gerçekleştirir, takip eder, giderlerle ilgili

belgeleri zamanında düzenletir, harcamalarla ilgili azami tasarrufun sağlanmasına özen gösterir.

s) Okulun bina, tesis, atölye, laboratuvar, salon, bahçe ve benzeri bölümleri ile araç-gerecinin diğer kurum ve kuruluşlarla birlikte kullanılması durumunda, mahalli mülki idare_amirinin onayını da alarak ilgili kurumla bir protokol imzalar ve bir örneğini üst makama gönderir.

ş) Harcama yetkilisi olarak, müdür başyardımcısını veya müdür yardımcılarında birini 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre gerçekleştirme görevlisi olarak görevlendirir.

t) 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliğine göre memuriyet veya çalışma unvanına bağlı kalmaksızın, taşınır kayıt ve işlemlerini yürütmek üzere gerekli bilgi ve niteliklere sahip personel arasından taşınır kayıt ve kontrol yetkilisi görevlendirir.

u) Elektronik ortamda yürütülmesi gereken iş ve işlemlerle ilgili gerekli takip ve denetimi yapar.

ü) 9/2/2012 tarihli ve 28199 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliğindeki sorumluluklarını yerine getirir.

v) Öğrenci ve çalışanların sağlığının korunması, okulun fizikî yapısından ve çevreden kaynaklanan olumsuz sağlık şartlarının iyileştirilmesi amacıyla koruyucu tedbirlerin alınmasını sağlar.

y) Okul binası ve eklentilerinin sabotaj, yangın, hırsızlık ve diğer tehlikelere karşı korunması için gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlar.

z) Okul ve öğrencilerin katılacağı yarışmalar ve sınavlarla ilgili komisyonları oluşturur, bu etkinliklere katılan öğrencilere danışmanlık ve rehberlik yapmak üzere öğretmen görevlendirir.

aa) Görev tanımındaki diğer görevleri de yapar.

bb) 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 11 ve 12 nci maddesi uyarınca acil durumlarla mücadele için gerekli tedbirleri alır.

(5) Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu müdürleri ayrıca okuldaki eğitim, öğretimle ve işleyişiyle ilgili olarak;

a) Derslik, atölye ve laboratuvarların birer üretim ortamı durumuna getirilmesini; çevredeki işletme, müze, turistik tesis ve benzeri kuruluşlarla işbirliğine gidilerek insan gücü ihtiyacıyla alana/dallara alınacak öğrenci sayılarının

belirlenmesini; atölye, laboratuvar, uygulamalı ders, staj veya yaz uygulamasının buralarda yapılabilme imkânlarının araştırılmasını, mesleklerinde başarılı olanların ders, seminer ve konferans gibi etkinliklerle eğitime katkıda bulunmalarını sağlar.

b) Mesleki Açık Öğretim Lisesi programlarına katılan öğrencilere yüz yüze eğitim verilmesi için gerekli önlemleri alır. Okulun derslik, atölye ve laboratuvarlarında açılması planlanan yaygın eğitim faaliyetleri konusunda ilgili kurumlarla işbirliği yapar.

c) Mezunların elektronik ortamda izlenmesini, gerektiğinde mezunlar ve işyeri yetkililerine anket uygulanmasını sağlar. Okulun yıllara göre mesleki ve akademik başarısını tespit ederek sonuçlarından yararlanır.

ç) Okulda üretime ilişkin iş ve işlemleri yürütmek üzere atölye, laboratuvar ve meslek dersleri öğretmenleri arasından atanmış bir müdür yardımcısını, teknik müdür yardımcısı olarak görevlendirir.

d) Sektörle işbirliğine önem verir. Çevredeki sektörel gelişim ve değişimi izleyerek programların, iş hayatının istek ve beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi konusunda yapılan çalışmaların, ilgili birimlere iletilmesini sağlar.

e) Döner sermaye iş ve işlemlerinde, 20/10/2006 tarihli ve 26325 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Döner Sermaye İşletmelerinde Üretimi Teşvik Primi Dağıtımını, Parça Başı Üretim, Atölye ve Tesislerin Özel Sektörle İşbirliği Yapılarak İşletilmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre eğitim ve öğretimi aksatmamak şartıyla gerektiğinde sorumluluğundaki atölye ve laboratuvarlar ile makine ve teçhizatın özel sektörle birlikte kullanılmasına imkân sağlar.

(6) İşletmelerde mesleki eğitimle ilgili olarak;

a) Öğrencilere, yaşına uygun asgari ücretin 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda belirlenen tutarı kadar ödenecek ücret, ücret artışı ve diğer imkânlar konusunda öğrenci reşitse kendisi; değilse velisiyle birlikte işletmelerle eğitim sözleşmesini imzalar.

b) Eğitimin öğretim programına uygun olarak yürütülmesi ve okul-işletme arasında sürekli işbirliğini sağlamak amacıyla bir koordinatör müdür yardımcısıyla ilgili alandaki öğretmen, öğrenci, işletme sayısı ve işletmelerin okula uzaklıkları dikkate alınarak aynı alanın atölye, laboratuvar ve meslek dersleri öğretmenleri arasından yeterli sayıda koordinatör öğretmen görevlendirir, rehberlik eder ve

denetler. Yönetici ve öğretmenlere, "İşletmelerde meslek eğitimi" adıyla verilecek ek ders göreviyle ilgili programı hazırlar ve millî eğitim müdürlüğüne onaylatır.

c) İşletmelerde görevli eğitici personel/usta öğreticinin hizmetiçi eğitiminde, okulun personel ve diğer imkânlarıyla yardımcı olur.

ç) Eğitimde amaçlanan hedeflere ulaşılması için işletme yetkilileriyle işbirliği yaparak gerekli önlemleri alır. İşletme yetkilileriyle yapılan toplantılara başkanlık eder.

d) Okulda atölye, laboratuvar kurulmaması veya yeterli donanım bulunmaması hâlinde sektörle işbirliği çerçevesinde yapılan protokol kapsamında işletmelerin eğitim birimlerinde alan/dal derslerinin eğitim ve öğretimi için ilgili alanın atölye, laboratuvar ve meslek dersleri öğretmeni görevlendirir. Ayrıca uygulamalı derslerin eğitiminin işletmelerde yapılması hâlinde yüz yüze eğitim kapsamında ders okutmak üzere bu işletmelerde öğretmen görevlendirir.

(7) Anadolu imam-hatip ve imam-hatip lisesi müdürleri ayrıca okuldaki eğitim, öğretimle ve işleyişle ilgili olarak, okulun çevreyle ilişki kurmasını sağlamak amacıyla, dinî konularda halkın bilgilendirilmesine yönelik meslek dersleri öğretmenlerinin sorumluluğunda sosyal etkinlikler çerçevesinde hutbe, vaaz ve benzeri programlar düzenler ve bu konularda müftülük, il veya ilçe millî eğitim müdürlükleri, yükseköğretim kurumları ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar. Mesleki Açık Öğretim Lisesi imam-hatip bölümü öğrencilerine yüz yüze eğitim verilmesi konusunda gerekli önlemleri alır. Ayrıca okulun mescit, kütüphane, kitaplık, laboratuvar ve benzeri eğitim ortamları ve uygulama çalışmalarında kazanılacak bilgi ve becerilerin okulun amaçlarına ve öğretim programlarındaki ilkelere uygun olarak kullanılmasını sağlar.

Millî Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin 79 ve 80. maddelerinde müdür başyardımcısı ve müdür yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde tanımlanmaktadır.

1.3.6.2 Müdür başyardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 79- (1) Müdür başyardımcısı, eğitim ve öğretim, yönetim, rehberlik ve denetim işlerinin planlı, düzenli ve amacına uygun olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumludur.

(2) Müdür başyardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Müdürün izinli veya görevli olduğu durumlarda müdüre vekâlet eder.

b) Okul öğrenci ödül ve disiplin kuruluna başkanlık eder.

c) Müdür yardımcılarının öğrenci devam ve devamsızlıklarıyla ilgili çalışmalarını izler, devamsızlık yapan öğrencilerin velileriyle iletişim sağlar ve gerektiğinde rehber öğretmenle işbirliği yapar.

ç) Derslerin öğretmenlere dağıtımıyla ilgili programları hazırlar ve müdürün onayına sunar.

d) Müdür yardımcıları, öğretmen ve öğrencilerin nöbet çizelgelerini hazırlayarak müdürün onayına sunar ve nöbet görevlerini kontrol eder.

e) Aylık, ücret ve sosyal yardımlarla ilgili iş ve işlemleri yapar veya yapılmasını sağlar.

f) Müdürün harcama yetkilisi olduğu durumlarda, görevlendirildiğinde gerçekleştirme görevlisi görevini yürütür.

g) Personelin göreve başlama, görevden ayrılma, izin, hastalık ve diğer devam-devamsızlık durumlarını takip eder. Bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütür ve müdürü bilgilendirir.

ğ) Görevlendirildiğinde, muayene-kabul komisyonu ile sayım kuruluna başkanlık eder, bu konulardaki işlemleri mevzuatına göre yürütür.

h) Görevlendirildiğinde, taşınır kayıt kontrol yetkilisi görevini yürütür.

ı) Her türlü tebligat işlemini mevzuatına uygun olarak gerçekleştirir, adli ve idari yargı ile ilgili işlemleri yürütür.

(3) Müdür tarafından verilen görevin gerektirdiği diğer görev ve sorumlulukları yerine getirir.

1.3.6.3 Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 80- (1) Müdür yardımcısı eğitim, öğretim ve yönetim işlerinin planlı, düzenli ve amacına uygun olarak yürütülmesinden müdüre ve müdür başyardımcısına karşı sorumludur.

(2) Müdür yardımcısının görev yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Okulda kullanılan belge, defter, çizelge ve formlarla ilgili iş ve işlemleri yürütür ve gerekli olanları imzalar.

b) Görevlendirildiğinde, ilgili mevzuat kapsamında oluşturulan kurul, komisyon ve ekiplere katılır, başkanlık eder ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütür.

c) Kendisine verilen nöbet görevini yürütür, nöbetçi öğretmen ve öğrencileri izler, nöbet raporlarını inceler, varsa sorunları müdür başyardımcısına ve müdüre iletir.

ç) Sorumluluğuna verilen öğrencilerle ilgili iş ve işlemleri müdür ve müdür başyardımcısıyla işbirliği içinde yürütür.

d) Elektronik ortamda veri tabanı üzerinden bilgi alış verişiyle ilgili işlemleri yürütür.

e) Mezunların izlenmesine yönelik iş ve işlemleri yürütür.

(3) Müdür tarafından verilen görevin gerektirdiği diğer görev ve sorumlulukları yerine getirir.

1.4 Başarı

Başarı, önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda, planlı ve programlı bir şekilde çok çalışarak istenilen sonuca ulaşma işidir. Kısaca başarı; insanın hayatta istediği sonuçları elde edebilmesidir (Elmacıoğlu, 2003: 109,110). Öğrenim hayatının herhangi bir aşamasında (ilköğretim, ortaöğretim, üniversite) başarısızlık yaşayan bir öğrencinin hayatta istediği sonuçlara ulaşmadaki başarı şansı oldukça azalmaktadır (Glasser, 1999: 8).

Başarı, işin niteliklerine ve gereklerine uygun olarak önceden belirlenmiş bir ölçünün üzerindeki çalışma derecesi olarak ortaya çıkar. Böylelikle bireyin yaptığı her çalışma, başarısız ya da başarılı olarak nitelendirilir. İşgörenler işe alınma aşamasında ve işe başladıklarında işlerinde veya verilen görevlerin yerine getirilmesinde başarılı olmaya çalışacakları şeklinde bir yükümlülük altına girerler. Örgütte bireysel başarıyı, kişinin kendisi için tanımlanan özellik ve yeteneklerine uygun olan işi kabul edilebilir sınırlar içinde gerçekleştirmesi olarak tanımlamak mümkündür. Genel olarak belirlenen amaca ulaşmak başarı, ulaşamama durumu ise başarısızlık olarak değerlendirilir (İlgar, 2005: 107). Yetenek ve çaba kavramlarının başarı kavramı içinde baskın olduğu söyleyen Weiner başarıyı, yüksek yeteneğe ve sıkı çalışmaya bağlarken, başarısızlığı ise düşük yeteneğe ve çalışmamaya bağlamıştır (Weiner, 1985: 549).

1.4.1 Eğitimde Başarıyı Etkileyen Faktörler

Eğitimde başarıyı, öğrencinin beklentilerine, okulun ve derslerin özel hedeflerine ulaşılma düzeyi olarak ifade etmek mümkündür. Başarısızlık kavramı ise öğrencinin kapasitesi ile okul performansı arasındaki zıtlık olarak ifade edilmektedir (Tatlılıoğlu, 2013: 4). Başarı, birçok öğenin etkileşimiyle ortaya çıkar. Bu öğeler arasında yetenek, uygun eğitim ortamı ve güdülenme yer almaktadır. Başarılı olmak, insanın kazanmak istediği konuda sistemli bir çaba harcayarak hedefine ulaşmasıdır. Başarılı olmak için atılacak olan ilk adım hedef belirlemektir. Ondan sonra da günümüzde çok çalışmak kavramının yerini almış olan etkili ve sistemli çalışmaktır (Özgür, 2008: 4). Köse (1999) öğrencilerin üniversite giriş sınavlarındaki başarı düzeyini, genel olarak, aile ve okul gibi iki temel kurumun sosyo-ekonomik, kültürel ve demografik özellikleri ile, bu özelliklerdeki farklılaşmayı belirleyen dış toplumsal faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir (Köse, 1999: 52). Bu bağlamda öğrenci başarısını etkileyen faktörleri aşağıdaki başlıklar altında inceleyebiliriz.

1.4.1.1 Bireysel özelliklerden kaynaklanan faktörler

Her çocuk bir yetişkin modeli olmayıp kendine özgü zeka ve kişilik özelliklerine sahip, gelişmekte olan bağımsız bir bireydir. Başka bir deyişle, zeka ve kişilik özelliklerine koşut olarak her çocuğun etkileşim ortamıyla ilgili alanı farklıdır. Zihinsel gelişimin yanı sıra, bedensel, duygusal, toplumsal gelişim yüzleri de sağlıklı olan bir çocuk, dengeli ve düzenli bir aile ortamında başarılı olabilir (Yavuzer, 1999: 162).

1.4.1.2 Okul faktörü

Okul, toplumun ihtiyaç ve isteklerine uygun olarak, iyi vatandaşlar yetiştirmek için fertlerdeki başarı güdüsünü harekete geçirmeye ve kabiliyetlerini geliştirmeye çalışan bir kurumdur. Okulların genel amacı topluma uyum sağlayabilecek başarılı insanlar yetiştirmektir. Bu genel amaca uygun olarak, öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Gençlerin ideal öğretmende aradıkları vasıflar: Bilgili, hoşgörülü, anlayışlı, sabırlı, öğrencilere adil davranan, yerine göre şakacı, öğrencilerin problemlerine ilgi

duyan, onların olumlu davranışlarını takdir eden, güzel ders anlatan, öğrencinin kişiliğine saygı gösteren tutum ve davranışlar içerisinde olmaktadır. Öğrenci için çalışmalarını takdir eden, mükafatlandıran, en iyi öğretmendir. Zaten insanlara ulaşmanın yolu, onların olumlu özelliklerini sık sık dile getirmektir. Eğitim önemli ölçüde insan ilişkilerine dayanır. Bu nedenle sağlıklı bir şekilde kurulan öğretmen-öğrenci ilişkileri eğitimin kalitesini yükseltir (Elmacıoğlu, 2003: 116).

Okullarımızda uygulanan ders programlarının öğrencilerin seviyelerine uygun olmayışı, öğretmenlerin yıl içerisinde ders programlarını yetiştirmelerinde zorluk çekmelerine neden olmaktadır. Günlük yaşamda kullanılabilir nitelikte olmayan programlar öğrencinin ilgisini çekmemektedir. Programı yetiştirme çabası içerisinde olan öğretmen öğrencilerin diğer ihtiyaçlarını karşılama özellikle psikolojik destek sağlama noktasında yetersiz kalmaktadır. Sınıfların kalabalık oluşu, programın ağır oluşu, aktif öğrenme ve çağdaş eğitim metotlarını kullanma konusunda öğretmene engel olmaktadır. Dolayısıyla öğrenci merkezli bir çalışma yapılamamakta, sadece soru-cevap, anlatım metotlarını kullanmak suretiyle öğrenciler için sıkıcı ve bunaltıcı bir ortam hazırlanmaktadır. Kolay sınıf geçme öğrencilerde motivasyon eksikliği yaratmakta, işbirliği, dayanışma ve birlikte başarılı olma bilincinin gelişmesini engellemektedir. Kalabalık sınıflar öğretmenin öğrenciyi iyi tanıyamamasına dolayısıyla kişilik hizmetlerinin yeterince verilememesine neden olmaktadır (Çuhadaroğlu, 2006: 99).

Eğitimde herhangi bir dersin başarısına etki eden en önemli değişkenlerden biri de o derse karşı olan tutumdur. Bu nedenle, ailelerin ve eğitimcilerin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirmek ve ilgilerini artırmak olmalıdır.

Okulun araç-gereç, bina vb. fiziki donanımı, okulun ortamı ve okulun bulunduğu çevre öğrencilerin başarılarını etkilemektedir. Okulun öğrenci başarısı aynı zamanda okulun yönetilmesiyle de yakından ilgilidir (Vursavuş, 2011: 13-15). Bu bağlamda okul müdürünün en temel sorumluluğu okuldaki eğitim-öğretim sürecini amacına ulaştırmaya yoğunlaşan liderlik davranışları olmalıdır. Çünkü okul yönetiminin amaçlarından bir bölümü olan öğretmenlerin iş doyumunu, performans ve motivasyonu okullarda etkili bir eğitim-öğretim yaşantısı için ön koşul niteliğindedir. Okulu etkili kılmada okul yöneticisi, yönetici olmaktan çok, bir öğretim lideri olarak etkinlik göstermek durumundadır. Yani okul yöneticileri, çalıştıkları okulun durumsal

etkenlerini ve birlikte çalıştıkları öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel özelliklerini çok iyi analiz ederek buna göre farklı liderlik biçimleri sergilemelidirler (Yalçinkaya Akyüz, 2002: 115).

1.4.1.3 Aile faktörü

Öğrencilerin başarı veya başarısızlıklarının nedenleri arasında aile faktörü oldukça önemlidir. Kasatura'nın (1991) yaptığı çalışmada elde ettiği sonuçlara göre; başarılı öğrencilerin büyük çoğunluğu, başarılarını kendi çalışmalarına borçlu olduklarını söylemişlerdir. Fakat yardımcı faktörler olarak da önem sırasına göre aile, okul ve sosyal nedenleri belirtmişlerdir. Yine başarılı öğrencilerin bir kısmı evlerinde her zaman huzurlu bir ortam olduğunda derslerinde daha çok başarılı olabileceklerini söylemişlerdir. Başarısız öğrencilerin çoğunluğu ise kendilerinin okul başarısızlığından birinci derecede ailelerini sorumlu tutmuşlardır. Ailesini sorumlu tutmasının sebebi olarak da, öğrencinin kendisini aile içerisinde huzurlu hissetmemesi gösterilmiştir (Akt. Elmacıoğlu, 2003: 117; Tatlılıoğlu ve Avcı, 2012: 1117; Tatlılıoğlu, 2013: 6).

Aynı çalışmada anne-babalar, okul başarısızlığının birinci sebebi olarak, çocuklarının yeteri kadar çalışmayışlarını, ikinci olarak aileden kaynaklanan sebepleri, üçüncü olarak da okuldan kaynaklanan sebepleri göstermişlerdir.

Aile içi ilişkilerinin dengeli ve düzenli olması, çocuğun başarısını olumlu etkiler. Böyle sağlıklı bir aile ortamında çocuk, karşısında anlayışlı, kendine güven veren, sorunlarıyla yakından ilgilenen bir anne ve baba bulur. Bu tür ailelerde çocukla kurulan başarılı iletişim sayesinde onun çalışması desteklenir, başarısızlığı anlayışla karşılanarak mantıklı çözümler birlikte aranır (Yavuzer, 1999: 163).

Anne-babanın çocuktan kendi kapasitesi üzerinde başarı beklemesi ve bu konuda çocuğa baskı kurması başarısızlığa neden olmaktadır. “Bu beklenti çocukta aşırı kaygıya sebep olur ve aşırı kaygıda çocuğun ders başarısını etkiler.” Anne baba arasındaki iletişim eksikliği, aile içinde huzursuzluk, çocuklarını başkalarıyla kıyaslamaları, çocuklarına karşı ilgisizlik, sosyal aktivitelere yönlendirmeme, çocuklarıyla olan diyaloglarının emir cümleleri üzerine kurmaları, gelir düzeyinin düşük olması, eğitim seviyelerinin yetersiz olması gibi sebepler çocuğun başarısız olmasına neden olur (Vursavuş, 2011: 18).

Dam (2008/2) öğrencilerin başarıları üzerinde aile faktörünün etkisini konu alan araştırmasında;

1. Çocuğun kişilik gelişiminde olduğu kadar okul başarısında da ailenin en önemli etkenlerden birisi olduğunu, sağlıklı bir aile ortamında yetişmeyen, ailesiyle sorunlu olan öğrencilerin okul başarıları, sağlıklı bir ailede yetişen öğrencilerin okul başarısından oldukça düşük olduğu,
2. Öğrencilerin, davranışlarını ve başarılarını etkileyen en önemli aile sorunları olarak; Anne-babanın kendileriyle yeterli iletişim kuramamasını, kapasiteleri üzerinde başarı beklentilerinin olmasını, başkalarıyla kıyaslanmalarını, ilgisizliği, eşler arası tartışma ve kavgaları, huzursuz aile ortamını, boşanmayı, aile bireylerinden birinin ölümünü, hastalıkları, fakirliği, uygun çalışma ortamlarının bulunmayışı vb. zikrettiklerini,
3. Öğrenci başarısızlığında, ailenin çocuğa karşı ilgisizliği ve eğitimin öneminin kavranamamış olmasının etkisinin büyük olduğu, son yıllardaki nispi bilinçlenme ve ilerlemeye rağmen henüz ailelerin okullardaki eğitim sürecinin etkili bir unsuru haline gelemedikleri,
4. Öğrencinin önceki eğitim basamaklarındaki başarısızlıklarının sonraki eğitim basamaklarındaki başarısını etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır.

Aileler, çocuklarının okul başarısına katkıda bulunabilmek ve daha nitelikli bir eğitim öğretim ortamında hayata hazırlanmalarını sağlayabilmek için öncelikle kendi çocuklarını iyi tanımak durumundadır. Çocuğunu iyi tanımayan, çocuğunun olumlu ve olumsuz davranışları hakkında bilgi sahibi olmayan, bulunduğu yaş grubundaki çocukların ilgi ve eğilimlerinden habersiz anne-babaların, okul-aile ilişkilerini geliştirme ve çocuğunu hayata hazırlama noktasında yeterli destekte bulunabileceğinden söz etmek mümkün değildir. Sağlıklı bir okul-aile işbirliğinin yolu, aile ve okul arasında öğrenciye ilişkin sağlıklı bilgi akışının sağlanmasından geçtiği göz önünde bulundurulduğunda, aileler için kendi çocuklarını tanımanın, onların ilgi, eğilim ve davranışları hakkında yeterli bilgi sahibi olmanın önemi daha iyi anlaşılacaktır (Aslanargun, 2007: 120).

1.4.1.4 Öğretim sisteminden kaynaklanan faktörler

Öğretimin bireysel özelliklere göre gerçekleştirilememesi, başarısızlığa neden olan bir başka etkidir. Her çocuğun aynı şekilde öğretim görmesini gerektiren bir

program öğrencinin bireysel özelliklerini dikkate alamaz. Ülkemizde uygulanmakta olan öğretim “ortak öğretim sistemi” ne göre hazırlanmış, bir başka deyişle, orta düzeydeki öğrencinin kapasitesi ölçüt alınarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla dersler bazı öğrencilere güç, bazılarına kolay gelmektedir. Bunun sonucu olarak da öğrencilerin bir bölümü kırıklığa uğrarken, diğer bir bölümü de tembelliğe alışmaktadırlar. Son yıllarda okul başarısızlığını etkileyen bir faktör de, koleje girme yarışının, okul ve öğretmenlerin yanı sıra, öğretim programlarını da etkilemiş olmasıdır. Bu yarış ortamı, öğretim programlarındaki standardın yükselmesine, dolayısıyla orta ve orta düzeye yakın düzeyde bulunan çocukların başarısızlığa uğramalarına neden olmaktadır (Yavuzer, 1999: 163).

1.5 Ortaöğretimde Eğitim Öğretim Sorunları

Ada ve Küçükali (2009) genel ortaöğretimdeki sorunları öğretmenlerle, yöneticilerle ve öğrencilerle ilgili sorunlar olarak sınıflandırmışlar ve şu şekilde sıralamışlardır;

1.5.1 Öğretmenlerle İlgili Sorunlar

1. Farklı okul ve bölümlerden mezun olan öğretmenlerin, farklı eğitim almaları, öğretmen tutum ve davranışlarında da farklılıklara neden olmaktadır.
2. Alanlarında yetersiz olan öğretmenlerle başarılı olmak mümkün değildir.
3. Ülkenin ihtiyacı doğrultusunda öğretmen yetiştirilmeli, yapılan çalışmalarla belirlenmiş ihtiyaçlar doğrultusunda bölümler açılmalı.
4. Öğretmenlerin meslek formasyonu açısından yetersiz olması, araç-gereç kullanımında, yöntem belirlemede ve dersin işlenişi esnasında doğabilecek sorunların giderilmesinde yetersiz kalmalarına neden olmaktadır.

1.5.2 Yöneticilerle İlgili Sorunlar

1. Eğitim yöneticiliği konusunda yeterli donanıma sahip olmamak.
2. Okulun bütün işleriyle uğraşmak ve bunun yanı sıra kararların verilmesinde inisiyatif kullanamamak
3. Yardımcı personelin oluşturulmasında yetkili olmamak
4. Denetimin yeterince ve istenilen niteliklerde yapılamaması

Buna göre yöneticilerin; hizmetiçi eğitime veya seminerlere alınmaları, okulun her işine koşmak yerine görev devirleri yaparak işlerin takibini yapması, alınacak kararlarda riskleri göze alarak inisiyatif kullanması ve okul ile ilgili denetimleri zamanında yaparak bunları raporlaştırması bu sorunların çözümüne katkı sağlayacaktır.

1.5.3 Öğrenciyle İlgili Sorunlar

1. İlköğretimde yeterince başarıya ulaşamamış öğrencilerin başarılı olabilecekleri alanlara göre yönlendirilmemesi,
2. Ortaöğretimde okullaşma oranının artırılması,
3. Ders programlarının toplumsal gereklilikler doğrultusunda geliştirilmemesi.
4. Okul binalarının, sınıfların ve diğer eğitim ortamlarının nicelik ve nitelik yönünden yetersizliği,
5. Mevzuatın sık sık değiştirilmesi,
6. Ortaöğretim programı içeriklerinin öğrencileri ilgi ve yeteneklerine uygun alanlara yönlencmeleri amacına hizmet edecek yapıda olmaması,
7. Rehberlik ve yönlendmedeki yetersizlik,
8. Öğretmenlerin eğitim anlayışlarındaki eksiklikler ve çağının gereklerinden geri kalması ve kendilerini yenileme sorunları yaşamaları,
9. Ortaöğretimde sınıf geçme ve not verme sistemlerinin sürekli değiştirilmesi,
10. Okul-aile işbirliğinin yeterince oluşturulamaması ve buna bağlı olarak problemlerin yaşanması ki; örnek olarak okul etrafında olumsuz ortamların ve olayların ortaya çıkması gösterilebilir,
11. Yüksek öğretimin, orta öğretim kurumundan mezun olanların istediğinde okumaları için gerekli ortamları sunamaması,
12. Yüksek öğretime gidecek öğrencilere okuyacakları bölümler hakkında gerekli bilgilerin verilmemesi ve girmek istediği bölümler hakkında çok az bilgi sahibi olmaları

1.6 Adıyaman İlinin YGS ve LYS Sınavlarındaki Başarısı

1.6.1 Adıyaman'daki Ortaöğretim Okullarındaki Eğitim-Öğretime Sayısal Verilerle Genel Bakış

1.6.1.1 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim - öğretim yılları ortaöğretim öğrenci sayıları

Tablo 1.2: 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılına ait öğrenci sayıları (Adıyaman Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Verileri, Şimşek vd. (2013)).

İlçe Adı	Ortaöğretim Öğrencileri	
	2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı	2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı
Merkez	20093	19944
Besni	5069	5171
Çelikhan	988	911
Gerger	496	561
Gölbaşı	2781	2821
Kahta	8207	8738
Samsat	462	432
Sincik	824	854
Tut	275	297
Toplam	39195	39729

Tablo 1.2'deki veriler incelendiğinde ortaöğretim öğrenci sayısının il merkezinde 2012-2013 eğitim öğretim yılında 20093 iken, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 19944 olduğu görülmektedir. İlçelere bakıldığında en fazla öğrencinin Kahta'da ve en az öğrencinin ise Tut'ta olduğu görülmektedir. Merkez ilçede, Çelikhan'da ve Samsat'ta küçük ölçekli de olsa öğrenci sayısında bir düşme gözlenmektedir. Ancak toplam öğrenci sayılarına bakıldığında öğrenci sayısında artış olduğu görülmüştür. Son yıllarda ortaöğretim kurumlarında da taşıma sistemine geçilmesiyle beraber taşıma bölgelerinin oluşturularak bu bölgelere ortaöğretim öğrencilerinin taşınması merkez ilçede yaşanan öğrenci sayısındaki düşüşü açıklayabilir. Aynı zamanda ilçelerde açılan farklı türdeki yeni ortaöğretim okulları da bu düşüşte etkili olabilir.

1.6.1.2 Ortaöğretim seviyesinde kurum türleri ve dağılımları

Tablo 1.3: Ortaöğretim seviyesindeki kurum türleri ve sayıları
(Adıyaman MEM İstatistik Verileri, Şimşek vd. (2013)).

Okul Türü		2012-2013 Ortaöğretim Okul Sayısı	2013-2014 Ortaöğretim Okul Sayısı
GENEL ORTAÖĞRETİMRESMİ	Genel Lise	15	13
	Anadolu Lisesi	15	17
	Fen Lisesi	1	1
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	1
	Güzel Sanatlar Lisesi	0	1
	Spor Lisesi	0	1
	Anadolu Öğretmen Lisesi	3	3
	Toplam	35	37
	Özel Lise	4	4
	Toplamı (Resmi + Özel)	39	41
MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM	İmam Hatip Lisesi, Çok Programlı Liseler, Endüstri Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri Vb.	41	49
	Özel Lise (Meslek)	0	3
	Toplamı (Resmi+Özel)	41	52
Ortaöğretim Okullarının Genel Toplamı		80	93

Tablo 1.3'den anlaşılacağı üzere Adıyaman'da 2012-2013 eğitim öğretim yılında faaliyet gösteren farklı türlerde 80 ortaöğretim okulu bulunurken, bu sayı 2013-2014 eğitim öğretim yılında 93 ortaöğretim okuluna yükselmiştir. Bu ise Adıyaman ilindeki ortaöğretim okullarındaki, derslik ihtiyacının kısmen giderildiğini göstermektedir.

1.6.1.3 Ortaöğretimde kurum türlerine göre öğrenci dağılımı

Tablo 1.4: 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim öğretim yılı ortaöğretim öğrencilerinin okullara göre dağılımı (Adıyaman MEM İstatistik Verileri, Şimşek vd. (2013)).

Okul Türü	2012-2013 Öğrenci Sayısı	2013-2014 Öğrenci Sayısı
Genel Lise	6791	77
Anadolu Lisesi	9068	11152
Fen Lisesi	398	427
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	336	0
Güzel Sanatlar Lisesi	0	229
Spor Lisesi	0	190
Anadolu Öğretmen Lisesi	1022	1249
Toplam	17615	13324
Özel Lise	322	348
Toplamı (Resmi + Özel)	17937	13672
İmam Hatip Lisesi	7263	10056
Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	1474	1688
Mesleki Ve Teknik Öğretime Bağlı Diğer Liseler	12521	14022
Özel Lise (Meslek)	0	291
Toplamı (Resmi+Özel)	21258	26057
Ortaöğretim Okullarının Genel Toplamı	39195	39729

Tablo 1.4 incelendiğinde genel lise öğrenci sayısında ciddi bir azalmanın olduğu göze çarpmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2010/30 nolu genelgesi gereği genel liselerin anadolu liselerine dönüştürülmesi sürecinin 2013 yılı sonuna kadar tamamlanması düşünülmekteydi. Genelge gereği Adıyaman ilindeki genel liseler anadolu liselerine ve çeşitli meslek liselerine dönüştürüldü. Hatta tablo 2.2'de gösterilen 13 genel lise bu bağlamda 2013-2014 eğitim-öğretim yılı başında çok programlı liselere, meslek liselerine ve anadolu liselerine dönüştürülmüşlerdir. Bu nedenle genel liselerdeki öğrenci sayısı ciddi bir azalma gösterirken, anadolu liselerinde ve meslek liselerinde öğrenci sayısı artmıştır. Özellikle gerçekleştirilen mesleki yönlendirmeler ve öğrencilerde ortaöğretimden sonra kısa yoldan meslek edinme isteği meslek liselerindeki öğrenci sayısında ciddi bir artış sağlamıştır.

1.6.1.4 Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci dağılımı

Laboratuvar, BTS, lojman, yönetici odaları gibi dersliğe dönüştürülen mekânlar hariç olmak üzere asli vasfı derslik olarak kullanılan mekanların sayıları dikkate alınarak hesaplanan ideal mekanlar itibariyle derslik başına düşen öğrenci sayısı aşağıda verilmiştir. Adıyaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü istatistik verilerine göre; 2012-2013 eğitim öğretim yılında ortaöğretim kurumlarındaki toplam derslik sayısı 1093 iken, 2013-2014 eğitim öğretim yılında ise bu sayı 1162'ye yükselmiştir. Toplam öğrenci sayısı dersliklere bölüldüğünde 2012-2013 eğitim öğretim yılı için derslik başına 36 öğrenci düşerken, 2013-2014 eğitim öğretim yılında bu sayı 34'e inmiştir.

Tablo 1.5: Ortaöğretim kurumlarında derslik başına düşen ortalama öğrenci sayısı (Adıyaman MEM İstatistik Verileri, Şimşek vd. (2013)).

İlçeler	2012-2013 Derslik Başına Öğrenci Sayısı	2013-2014 Derslik Başına Öğrenci Sayısı
Merkez	39	34
Besni	29	30
Çelikhan	22	23
Gerger	17	23
Gölbaşı	49	37
Kahta	36	41
Samsat	24	24
Sincik	13	47
Tut	11	21

Tablo 1.5'teki veriler incelendiğinde ortaöğretim düzeyinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı bazında ilçeler arasında bir sıralama yapıldığında, 2012-2013 eğitim öğretim yılında derslik başına 49 öğrenci ile ortalaması en yüksek olan ilçe Gölbaşı'dır. 2013-2014 eğitim öğretim yılında ise derslik başına 47 öğrenci ile Sincik ilk sırada yer almıştır. Derslik başına öğrenci sayısı en az olan ilçe her iki eğitim öğretim yılı da Tut ilçesi olmuştur. Tablo 2.4'e bakıldığında ilçeler arasında derslik başına düşen öğrenci sayısı açısından dengesiz bir dağılım olduğu dikkati çekmektedir. 2013-2014 eğitim öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısına bakıldığında

Sincik, Kahta, Gölbaşı ve il merkezinde derslik ihtiyacının daha fazla olduğu görülmektedir.

Derslik başına düşen öğrenci sayısının fazla olması öğrencilerin etkinliklere faal olarak katılmasını engellemekle beraber, sınıfta deney, gösteri, drama, grup çalışması, performans çalışmaları, köşe düzenlemeleri gibi öğrenme faaliyetlerini sekteye uğratmakta ve akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Bu verilerden hareketle derslik başına düşen öğrenci ortalamalarının çok yüksek olduğu yerlere acilen derslik takviyesinin yapılması gerektiği düşünülmektedir (Şimşek vd., 2013: 13).

1.6.1.5 Ortaöğretimde taşınmalı eğitim uygulaması

Taşınmalı eğitim, nüfusu az, dağınık yerleşim birimlerindeki öğrencileri birleştirilmiş sınıf uygulamasından kurtararak onlara müstakil sınıflarda daha iyi bir eğitim-öğretim imkanı vermek amacıyla gerçekleştirilmektedir (Arı, 2003: 102). 2012/32 nolu genelge ile 2010-2011 eğitim-öğretim yılında ilk defa 9. Sınıf öğrencilerinin, 2011-2012 eğitim öğretim yılında ise 9 ve 10'uncu sınıf öğrencilerine yönelik taşınmalı ortaöğretim uygulamasının çeşitli nedenlerle ortaöğretime erişimde sorunlar yaşayan öğrenciler için yürütüldüğü vurgulanmıştır. Özellikle 6287 sayılı kanun ile zorunlu eğitim süresinin 8 yıldan 12 yıla çıkarılmasıyla beraber taşınmalı ortaöğretim uygulaması 11. ve 12. sınıf öğrencilerini de kapsayacak şekilde genişletildi.

Bilindiği gibi Anayasamızın 42. maddesinde eğitim hakkı; “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.” şeklinde yer almaktadır. Taşınmalı eğitim uygulamasının herkese “eğitimde fırsat eşitliğinin” tanınması ilkesine oldukça uygun düştüğü düşünülmektedir (Çabuk Kaya, 2006: 107).

Kapasitelerinin altında çalışan okullar ile tek öğretmenli okullarda eğitimden istenilen verimin alınabilmesi için bu okulların öğrencilerinin taşıma merkezlerine taşınması birleştirilmiş sınıf uygulamasını ortadan kaldırmakta ve bu manada taşıma merkezli okullar birleştirilmiş sınıflı okulların panzehiri olmaktadır. Öğrencilerin birleştirilmiş sınıflı okullarda okuması yerine taşıma merkezlerindeki müstakil sınıflarda eğitim-öğretime devam etmeleri kalite ve verimliliği tartışmasız bir şekilde artırmaktadır. Ülkemizde 6287 sayılı kanun ile zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıkması yani ortaöğretim okullarına devam eden öğrenciler içinde taşınmalı eğitimin uygulamaya girmesi taşınmalı eğitimin önemini bir kat daha artırmıştır (Şimşek v.d., 2013: 22).

Tablo 1.6: Adıyaman’da son dört yılda taşınmalı ortaöğretim uygulamasından faydalanan öğrencilerin tüm öğrencilere oranı (Adıyaman MEM İstatistik Verileri).

Dönem	Taşınan Öğrenci Sayısı	Tüm Öğrenci Sayısı	Taşınan Öğrencilerin Oranı
2010-2011	2311	39721	5,82
2011-2012	3514	37822	9,29
2012-2013	7324	39195	18,69
2013-2014	9112	39729	22,94

Tablo 1.5’de görüldüğü gibi 2010-2011 eğitim öğretim yılında 2311 (%5,82) öğrencinin, 2011-2012 eğitim öğretim yılında ise 3514 (%9,29) öğrencinin taşınmalı ortaöğretim uygulamasından faydalandığı görülmektedir. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkmasıyla beraber bu sayının büyük bir artış göstererek 2012-2013 eğitim öğretim yılında 7324’e (%18,69), 2013-2014 eğitim öğretim yılında ise 9112’ye (%22,94) ulaştığı görülmektedir.

1.6.1.6 Ortaöğretim kurumlarında öğretim şekli

Tablo 1.7: Adıyaman’daki ortaöğretim okullarının öğretim şekline ait çizelge.

İLÇELER Öğretim Şekli	Liseler		
	Normal	İkili	Toplam
Merkez	33	6	39
Besni	20	1	21
Çelikhan	5	0	5
Gerger	2	0	2
Gölbaşı	6	1	7
Kahta	11	1	12
Samsat	3	0	3
Sincik	2	0	2
Tut	2	0	2
Resmi+Özel (Toplam)	84	9	93

Tablo 1.7’ye göre 2013-2014 eğitim – öğretim yılında il genelindeki toplam 93 resmi ve özel liseden; 84’ünün (%90,32) normal ve 9’unun (%9,68) ise ikili öğretim yaptığı görülmektedir.

Adıyaman’da çok fazla olmasa da ortaöğretim okullarımızın %10’nu (9) hala ikili öğretim gerçekleştirmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısının fazla olması okulların ikili öğretim yapmasını zorunlu kılmaktadır. İkili öğretim uygulaması eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. İkili öğretim uygulamasının

yapıldığı okullarda öğrenim gören I kademe öğrencileri çok erken saatlerde okula gitmekte, II kademe öğrencileri ise geç saatlerde evlerine dönmek zorunda kalmaktadır. İkili öğretimden dolayı teneffüs süreleri kısa tutulmakta, bu ise öğrencilerin biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamasına fırsat vermemektedir. Bu durum öğrencilerin okuldan soğumalarına neden olmaktadır. Bütün bunlar öğrencilerin başarılarına olumsuz yönde etki etmektedir.

1.6.1.7 Ortaöğretim kurumlarındaki öğretmen dağılımı

Eğitim sistemi içerisinde en önemli işleve sahip unsur kuşkusuz öğretmendir. Eğitim programlarını uygulayan, öğretimsel süreci yöneten, genel ve özel çerçevede eğitimsel amaçlara ulaşmada en kritik rolü üstlenen öğretmenler olmuştur. Aşağıda Adıyaman’da görev yapan ortaöğretim öğretmenlerine ait veriler yer almaktadır.

Tablo 1.8: Adıyaman’da ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlere ait sayısal veriler (Adıyaman MEM İstatistik Verileri, Şimşek vd. (2013).

Eğitim Öğretim Yılı	GÖREV YAPTIĞI YERLEŞİM YERİ									Toplam
	İl Merkezi	Besni	Çelikhan	Gerger	Gölbaşı	Kâhta	Samsat	Sincik	Tut	
2012-2013	1195	337	71	33	169	350	27	43	18	2243
2013-2014	1318	337	78	26	179	374	28	34	18	2392

Tablo 1.8’e göre Adıyaman’da 2012-2013 eğitim öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında toplam 2243 kadrolu öğretmenin, 2013-2014 eğitim öğretim yılında ise 2392 kadrolu öğretmenin görev yaptığı görülmektedir. Bunun yanında eksik olan öğretmen ihtiyacı ücretli öğretmen ataması yapılarak giderilmeye çalışılmaktadır. Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün verilerine göre 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 90 branş öğretmeni, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında ise 341 branş öğretmeni ücretli olarak görevlendirilmiştir.

1.6.2 Adıyaman İlinin Yükseköğretime Geçişteki Başarısının İrdelenmesi

Tablo 1.9: Adıyaman ilinde son sınıf düzeyinde son beş yıla ait yükseköğretime geçiş tablosu (ÖSYM www.osym.gov.tr/belge/1-128/sureli-yayinlar.html).

			Frekans	%
2009	Aday Sayısı	ÖSYS'ye Başvuran	5429	100
		Sınavsız Yerleşen	486	8,95
		Sınavlı Yerleşen	1104	20,33
		Toplam Yerleşen	1590	29,28
2010	Aday Sayısı	ÖSYS'ye Başvuran	6339	100
		Sınavsız Yerleşen	704	11,1
		Sınavlı Yerleşen	1222	19,27
		Toplam Yerleşen	1926	30,37
2011	Aday Sayısı	ÖSYS'ye Başvuran	7384	100
		Sınavsız Yerleşen	846	11,45
		Sınavlı Yerleşen	1175	15,91
		Toplam Yerleşen	2021	27,36
2012	Aday Sayısı	ÖSYS'ye Başvuran	7671	100
		Sınavsız Yerleşen	866	11,28
		Sınavlı Yerleşen	1644	21,43
		Toplam Yerleşen	2510	32,71
2013	Aday Sayısı	ÖSYS'ye Başvuran	8082	100
		Sınavsız Yerleşen	994	12,3
		Sınavlı Yerleşen	1736	21,47
		Toplam Yerleşen	2730	33,77

Tablo 1.9'daki veriler incelendiğinde yükseköğretime sınavsız yerleşen öğrenci sayısında düzenli bir artış söz konusudur. Bu artışta yönlendirmenin ve meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin üniversite okuma isteğinin etkili olduğu düşünülmektedir. Sınava giren öğrencilerden 2009'da %20,33'ü, 2010'da %19,27'si, 2011'de %15,91'i, 2012'de %21,43'ü ve 2013'te %21,47'si yükseköğretimin herhangi bir programına sınavla yerleşmiştir. Burada dikkat çeken nokta, yüzdeler bazda yükseköğretime yerleştirmelerde 2009'dan itibaren 2011'e kadar bir düşüş, son iki yılda ise bir yükselme olmasıdır. Yükseköğretime geçiş sınavlarında 2009 ve 2010'da gerçekleştirilen değişikliklere öğrencilerin adapte olamamaları bu düşüş üzerinde etkili olabilir. Tablo 1.8'e bakıldığında Adıyaman ilinin son beş yılına ait yükseköğretime geçiş performansı toplam yerleşen öğrenciler üzerinden değerlendirildiğinde 2011'deki düşüş hariç bir yükselme söz konusudur. Ancak

Adıyaman ilinin YGS ve LYS sıralamasına bakıldığında; 2012 YGS sıralaması 76, 2013 YGS sıralaması 69, 2011 LYS sıralaması 72 ve 2012 LYS sıralaması 67'dir (ÖSYM, Öçsoy, 2013: 4, İzci vd.,2012: 61). Bu da Adıyaman'ın diğer illerle karşılaştırıldığında hem YGS ve LYS ortalaması açısından hem de yerleştirme sıralaması açısından gerilerde olduğunu göstermektedir.

1.7 Literatür Taraması

Literatür incelendiğinde öğrenci başarısı/başarısızlığını etkileyen faktörleri inceleyen çalışmalarda, daha çok belirlenen bir veya birkaç faktör üzerinden konuya açıklık getirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

“Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz” adlı çalışması ile Köse (1999), öğrencilerin mezun oldukları liseler ile derslerdeki başarı ortalamalarının, ÖSS’yi kazanma ve ÖYS ile yerleşme oranlarının okul türüne bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, seçilen bağımlı değişkenlerin okul türüne bağlı olarak önemli farklılıklar gösterdiğini, ortaöğretimden yükseköğretime geçişte öğrencilerin sayısal ve fen alanlarındaki beceri ve başarılarının sözel ve sosyal alanlardaki beceri ve başarılarından daha önemli ve ayırıştırıcı olduğunu göstermektedir.

Köse'nin (2007) “Aile, Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikleri İle Okul ve Özel Dershanenin Liselere Giriş Sınavına Katılan Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmasından elde edilen bulgularda; babanın eğitim düzeyi ile mezun olunan okul ve özel dersane arasındaki yüksek bağıntı katsayıları, öğrencinin nasıl bir okula gittiğinin ve özel dershaneye devam edip etmediğinin genel anlamda ailesinin sosyo-ekonomik özellikleri ve daha özel bir bağlamda ise babasının eğitim düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Kalender'in (2006) “Genel Liselerin ÖSS Alt Sınır Başarısını Belirlemede Etkili Olabilecek Bazı Aile-Okul ve Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi: Gaziantep Örneği” adlı çalışmasında elde ettiği bulgulara göre öğretmenlerin yaptığı görev süresi, öğretmenlerin buldukları okulda görev yaptıkları süre, öğretmenlerin mesleğe bağlılıkları, öğrencinin anne ve babasının eğitim durumu, öğrenci babasının mesleği ve öğrencinin okul öncesi eğitim almış olması, öğrencinin okul dışında ÖSS'ye yönelik ek imkanlardan yararlanması ÖSS alt sınır başarısını belirleyen faktörler olarak belirlenmiştir.

“Aile Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikleri ile Mezun Olunan Lise Türünün Öğrencilerin Üniversite Giriş Sınavındaki Başarıları Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmada Pakır’ın (2006) elde ettiği verilere göre, ailenin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri ile öğrencinin mezun olduğu okul türü arasında da çok güçlü ilişkiler olduğunu göstermektedir. Baba eğitim düzeyi, baba meslek saygınlığı, anne eğitim düzeyi ve ailesinin ortalama aylık geliri arttıkça, öğrencinin genel devlet liselerine ve özel liselere devam etme olasılığı artmaktadır. Kısacası aile sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerinin göstergeleri olarak alınan değişkenler ile öğrencinin mezun olduğu okul türü arasındaki ilişkiler, öğrencinin devam edeceği okul türünün onun ailesinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri tarafından belirlendiğini göstermektedir.

Vursavuş (2011), “Liselerde (Ortaöğretim) Ders Başarısı Üzerinde Ailenin Etkisi” adlı çalışmada ailenin, ortaöğretim öğrencilerinin okul başarısını etkilediği sonucuna varmıştır.

Öğrenciye ve okula bağlı faktörlerin öğrencilerin matematik başarılarını etkileyip etkilemediğini inceleyen Schreiber’in (2002), elde ettiği veriler ışığında; cinsiyet, tutum, anne ve babanın eğitim düzeyleri, okulun fiziki yapısı, okulun kaynakları, çok çalışma gibi okuldan ve öğrenciden kaynaklanan faktörlerin öğrencinin matematik başarısı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulgulanmıştır.

Özgür (2008), “Üniversitelere Giriş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yapılarının İstatistiksel Analizi” adlı çalışmada üniversite sınavına dershaneye giderek veya özel ders alarak hazırlanan öğrencilerin, dersane veya özel ders yardımı almadan hazırlanan öğrencilerden daha başarılı olduğunu belirtmiştir. Anı zamanda öğrencilerin eğitim gördüğü lisenin türünün, üniversite sınavında alacağı puanı etkilediği, anne eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin başarılarının arttığı sonucuna varılmıştır.

Yıldırım (1998) “Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeyleri” adlı çalışmada akademik başarısı yüksek öğrencilerin akademik başarısı düşük öğrencilere göre aile ve öğretmenlerinden daha çok destek gördüklerini belirtmiştir.

Yıldırım (2000) “Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek” adlı bir başka çalışmada elde ettiği bulgulara göre,

öğretmen desteği, aile desteği, yalnızlık ve sınav kaygısı değişkenleri akademik başarıyı manidar olarak yordamakta, arkadaş desteği ise yordamamaktadır.

Yıldırım ve Ergene'nin (2003) "Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı" adlı çalışmalarından elde ettikleri sonuçlara bakıldığında; lise son sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinden ve ailelerinden algıladıkları destek, öğrencilerin akademik başarısını pozitif yönde; sınav kaygısı ve "boyun eğici davranışlar" değişkenleri ise negatif yönde ve manidar olarak yordamaktadır. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları destek ise akademik başarının önemli bir yordayıcısı olarak bulunmamıştır. "Arkadaş" desteği değişkeni hariç, söz konusu dört değişkeninin birlikte akademik başarının %13 kadarını yordadığı, lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını birinci sırada "aile", ikinci sırada "boyun eğici davranışlar", üçüncü sırada "öğretmen" desteği ve son sırada ise "sınav kaygısı" değişkenlerinin yordadığı anlaşılmaktadır.

Yıldırım ve Gözüyeşil'in (2011) "Üniversite Giriş Sınavlarına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygıları Üzerinde Aile Faktörünün Etkileri" adlı çalışmasından elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinde cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık görülmezken; ailenin aylık gelir düzeyi, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenleri açısından anlamlı farklılığın bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, sınavlara hazırlık süreçlerinde, aile-öğrenci ilişkilerinde yaşanan sorunların ve çeşitli aile-tutum ve davranışlarının, öğrencilerin sınav kaygılarını farklı düzeylerde etkilediği belirlenmiş ve bu süreçte öğrencilerde en yüksek düzeyde sınav kaygısı yaratan faktörün, "ailenin geleceğe yönelik beklentileri" olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

2006-2009 yıllarında tek aşamalı olarak uygulanan sınav sistemi ile 2010-2011 yıllarında iki aşamalı olarak uygulanan sınav sisteminin sonuçlarını inceleyen Cengiz ve İhtiyaroğlu (2012), 81 ilin başarılarını lisans, önlisans ve açıköğretim fakültelerine öğrenci yerleştirmeleri açısından değerlendirmiştir. Elde ettikleri sonuçlara bakıldığında 2010 yılı itibariyle uygulanmaya başlanılan sınav sisteminin üniversiteye öğrenci yerleştirmede, iller arasındaki farklılaşmayı önceki yıllara göre arttırdığı görülmüştür. Yapılan değişiklik özellikle ekonomik durumu gelişmiş olan illerle geri kalan iller arasında var olan farkı arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ekici'nin (2005) "Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışması sonucu elde

ettiği istatistiksel analiz sonuçlarına göre; öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına yönelik tutumları öğrencilerin özel dershaneye gidip gitmeme durumuna göre değişmektedir. Oysa öğrencilerin cinsiyetine, sınava girip girmeme durumuna, tercih ettikleri bölüme ait puan türüne, lise türüne ve sınıflara göre değişmemektedir.

Hevedanlı ve Ekici (2011) yaptıkları “Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Diyarbakır Örneği)” adlı çalışmada elde ettikleri sonuca göre; öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları orta düzeydedir. Tutum puanları cinsiyete, kayıtlı buldukları sınıflara, kayıtlı buldukları lisedeki genel akademik başarılarına ve ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık gösterirken, öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim kurumuna ve mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Özer ve Demir’in (2008) “Öğrenci Seçme Sınavı’na Hazırlanan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi (Oltu Anadolu Lisesi Öğrencileri İçin Bir Uygulama)” adlı çalışmalarından elde ettikleri bulgulara göre, dershanenin ve motivasyon gezilerinin öğrencilerin özellikle sayısal ve eşit ağırlık puanları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

“Ortaöğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmasında Döş (2011) araştırmasından elde ettiği bulgulara dayanarak öğrenci başarısızlık nedenlerini aşağıdaki gibi gruplandırmıştır:

Öğrenci Boyutlu Olanlar;

Öğrencilerin ilgisiz olması, öğrencilerin ders çalışmaması, temel eğitimdeki yetersizlik, öğrencinin bilinçsizliği, dil ve iletişim problemleri, geleceğe yönelik karamsarlık, ders geçme yönetmeliğin sınıfı geçmeyi kolaylaştırdığı algısı, öğrencinin kendisine güvensizliği, motivasyon eksikliği, çevrede model oluşturacak kişilerin olmaması.

Yönetim Boyutlu Olanlar;

Yöneticilerin yetersizliği, okulun fiziksel yetersizlikleri, yönetici üzerindeki siyasi ve çevresel baskılar, disiplin kurulunun işlememesi.

Veli Boyutlu Olanlar;

Ailenin ilgisizliği, ailenin kalabalık olması, maddi yetersizlikler, velinin eğitim boyutundaki eğitimsizliği (yetersizliği), okul veli işbirliği yetersizliği, velilerin bilinçsiz olması, evde çalışma ortamının yetersiz olması.

Öğretmen Boyutlu Olanlar;

Tecrübesiz öğretmenlerin bölgeye gönderilmesi, sık sık öğretmenlerin değişmesi (öğretmenlerin çok az sürede bölgede kalması), öğretmen eksikliği, öğretmenlerin yetersiz olması, kültür çatışması, öğretmenlerin bölgeden bir an önce kurtulma düşünceleri, öğretmenlerin kendi branşlarında derslere girmemesi, öğretmenin öğrenci ile iletişim eksikliği, derslerin ÖSS ye yönelik işlenmemesi, öğretmenler için bölgenin çekici olmaması.

Bölgesel Boyutlu Olanlar;

Siyasi ve toplumsal problemlerin olması (terör), bölgenin her yere uzak olması, bölgenin genel olarak maddi yetersizliği, kış şartlarının kötü oluşu (iklim koşulları), kent kültürünün olgunlaşmamış olması (kültürel etkinliklerin yetersizliği), ilköğretim öğretmenlerinin veya diğer branşlarda ders ücretli öğretmenlerin görevlendirilmesi, bölge genelinde eğitim seviyesinin düşük oluşu, bölgede okul sayısının az olması.

Baştürk ve Doğan'ın (2010) "Lise Öğretmenlerinin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" adlı yaptıkları çalışmada ortaya çıkan sonuca bakılınca öğretmenlerin özel dershanelerin üniversiteye giriş sınavında sağlamış oldukları birtakım üstünlükleri kabul ettikleri; ancak bu kurumların ticari kaygılarından dolayı eğitimi ticarete alet etmelerinden oldukça rahatsız oldukları görülmektedir. Öte yandan, öğrencilerin sınavlarda elde ettikleri başarının sadece dershanelere mal edilmesi de öğretmenleri rahatsız eden bir diğer konudur.

Morgil vd. (2000) "Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler ve Öz-De-Bir Tarafından Uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi" adıyla yaptıkları çalışmada elde ettikleri bulgulara göre dershanelerde yapılan ÖSS deneme sınav sonuçlarında öğrencinin başarısının arttığını ve ÖSS deneme sınavlarının sonuçlarının ortalaması ile Özel Dershaneler Birliği tarafından yapılan ÖSS deneme sınav sonucu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir.

Öğretmen kalitesinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini inceleyen Darling-Hammond (2000), kaliteli ve nitelikli öğretmenin, öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını belirtmektedir. Dolayısı ile eğitimin kalitesinin yükseltilmesi ve nitelikli eğitim ancak nitelikli öğretmenlerin çabaları ile gerçekleştirilebilir görüşündedir.

Dam'ın (2008) "Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü" adıyla yaptığı araştırma sonucunda ailenin çocuğun okul başarısını etkilediği; ailevi sorunları olan öğrencilerin okul başarılarının, ailevi bir sorunu olmayan ve ailesinden destek gören

öğrencilerin okul başarılarından daha düşük olduğu ve farklılaşmanın ($P=0,000$) düzeyinde anlamlı bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Tezcan (1984) “Okulda Başarısızlık ve Önlenmesi” adlı çalışmasında başarısızlığı bireysel ve sosyal gruptan kaynaklanan nedenlere bağlamıştır. Bireysel grupta, öğrencinin doğuştan getirdiği kalıtsal sebepler ve bireysel özellikler, sosyal grupta ise, aileden kaynaklanan, okulun niteliğinden doğan ve ekonomik imkanların yetersizliğinden doğan sebepler söz konusudur.

Çelenk (2003a) “Okul Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki” adlı çalışmada elde ettiği sonuçlara göre; aile üyelerinden eğitim yardımı alan ve okulla yakın işbirliği içerisine giren ailelerden gelen çocukların, okuduğunu anlama başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Çelenk (2003b) öğrencinin okul başarısı üzerinde aile faktörünün oynadığı rolü konu alan bir başka çalışmasında şu sonuçlara ulaşılmıştır: 1. Eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarıları daha yüksektir. 2. Aile bakım, şefkat ve korumasının okul başarısının yükselmesinde önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. 3. Koruyucu aile yanında kalan çocukların, eğer uygun şefkat ve koruma sağlandığı takdirde başarılarının yüksek olduğu görülmüştür. 4. Okul ile ortak program üzerinde görüş birliği sağlayarak düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Sezer’in (2007) “Sınıf Tekrar Eden Öğrencilerin Bazı Demografik Özellikleri İle Bu Öğrenciler ve Öğretmenlerinin Sınıf Tekrar Etme Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışmasından elde edilen bulgulara bakıldığında, sınıf tekrar eden öğrencilerin büyük çoğunluğunun annesinin ya okuryazar olmadığı ya da en fazla ilkokul mezunu olduğu, eğitim düzeyi yükseldikçe bu basamaklardaki annelerin sayısının giderek azaldığı; okuryazar olmayan babaların sayısının okuryazar olmayan annelerin oranına göre daha az olduğu, ortaokul ve lise mezunu babaların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Araştırma bulgularına göre, sınıf tekrar eden öğrencilerin çoğunluğu sınıf tekrar etmelerinin kendileri için yararlı olduğunu ifade ederken, bu öğrencilerin derslerine girmekte olan öğretmenlerin çoğu sınıf tekrarının yararına inanmadıklarını belirtmişlerdir.

Kelecioğlu’nun (2002) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Giriş Sınavları ve Sınavın Öğrenimlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri” adlı araştırmasının

sonunda, lise 2. sınıf öğrencilerinin lise 3. sınıf öğrencilerinden daha fazla ÖSS'de sorulan soruları dersleri ile daha fazla ilişkili buldukları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, ÖSS'ye hazırlanmanın derslerine çalışmaya ayırdıkları zamanı ve derslere devamlarını olumsuz yönde etkilediğini; lise 3. Sınıf öğrencilerinin büyük bir kısmı da ÖSS'ye hazırlanmanın okul derslerindeki öğrenmeleri azalttığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanmada en çok kendi kendine çalışma yolunu seçtikleri, bunu dersane yoluyla hazırlanmanın izlediği ve öğrencilerin üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı yapılması konusunda olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Kelecioğlu (2003) “Ortaöğretim Başarı Puanlarının Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖYS, ÖSS ve Tek Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖSS İle İlişkileri” adlı bir başka çalışmasında ortaöğretim başarısının iki aşamalı ve tek aşamalı sistemlerde uygulanan sınavlardaki başarıyı açıklama ve yordama gücünün birbirine yakın ve yeterli kabul edilebilecek bir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Kellecioğlu (2004) üniversiteye girişte iki aşamalı sınavda uygulanmış olan öğrenci seçme sınavı puanları ile öğrenci yerleştirme sınavı puanları arasındaki ilişkiyi karşılaştırmış, ÖSS'nin sözel ve sayısal bölümleri ile ÖYS'nin bunlarla ilgili testleri arasında önemli ölçüde benzerlik bulunduğunu, ancak bu benzerliğin ÖYS'ye olan ihtiyacı tam olarak ortadan kaldırdığına ilişkin yeterli kanıtın sağlanamadığı sonucuna ulaşmıştır.

Boydak Özkan ve Yüksel'in (2003) “Öğrencilerin Sınav Kaygılarının Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri” isimli çalışmaları sonucu elde edilen verilerin çözümlenmesi ile ulaşılan sonuçlarda; cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının değiştiği, kız öğrencilerin erkeklere oranla düzenli ve planlı çalışma alışkanlığının kaygıyı azaltacağı görüşünü daha fazla savundukları görülmüştür. Ayrıca anne babanın eğitim durumu ve kardeş sayısının da öğrencilerin dünya görüşlerini ve gelecek konusundaki kaygılarını önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir.

Sınıf mevcutlarının başarı üzerindeki etkisini inceleyen Boozer ve Rouse (2001), sınıf mevcudunu azaltmanın başarıya önemli bir katkısı olduğunu, kalabalık sınıf mevcutlarının öğrencilerin test puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumsuz yönde etkili olduğunu bulgulamışlardır (www.dataspace.princeton.edu/jspui/bitstream/88435/dsp01x059c733k/1/344.pdf, Erişim tarihi: 03/07/2014). Sınıf mevcudu ile ilgili araştırmalardaki önemli konulardan bir diğeri de, öğretmenin

kalabalık sınıflardan (30 ve yukarısı) küçük sınıflara geçerken öğretim yaklaşımlarını değiştirip değiştirmediği ve bunun öğrenmeyi etkileyip etkilemediğidir (Akbaba Altun ve Çakan, 2008; s. 160). Finn ve Achilles (1998) öğretmenlerin, küçük sınıflara girdiklerinde temel öğretme yaklaşımlarında ve etkinliklerinde bir değişikliğe gitmediklerini belirtmektedirler (www.yale.edu/21c/pdf/article2.pdf, Erişim Tarihi: 03/07/2014).

Yapılan literatür taraması neticesinde Adıyaman ilini kapsayan bu bağlamda bir çalışmaya rastlanmamakla beraber; İzci, Temel, Turhan ve Bal tarafından 2012 yılında “Adıyaman’da Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı bir çalışmaya rastlanmış olup bu çalışmanın bilimsel niteliği ve yöntemi konusunda herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır. Çalışma genel olarak idarecilerin ve öğretmenlerin okullarda karşılaştıkları sorunların veya çeşitli okul ziyaretleri sırasında spontane gelişen konuşmalarda bahsi geçen sorunların yazıya dökülmüş halidir.

Ayrıca, Öçsoy’un (Nisan 2013) “Adıyaman İlinin Eğitiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri” ve Şimşek vd.’nin (Mayıs 2013) “Adıyaman İlinde İlkokul, Ortaokul, Lise Öğrencilerinin Akademik Başarılarının İncelenmesi” adlarıyla hazırlanan iki rapor da bulunmaktadır. Bu çalışmalar daha çok Adıyaman Eğitim Denetmenlerinin denetimler sırasında karşılaştıkları sorunları ve önceden hazırlanmış bilgi ve görüşme formlarının doldurulması suretiyle yönetici, öğretmen ve velilerden toplanan verilerin rapor haline getirilmesinden ibarettir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1 Evren ve Örneklem

Bu araştırmada evren olarak Adıyaman merkez ilçedeki 39 ortaöğretim okulu, örneklem olarak da merkez ilçede yer alan 21 ortaöğretim okulu alınmıştır. Araştırmada örneklem olarak, 21 ortaöğretim okulunda görev yapan yönetici, öğretmenler ve bu okullarda okuyan 12. sınıf öğrencileri ile öğrenci velileri baz alınmıştır. Araştırmada örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için raosoft web sitesinden yararlanıldı (www.raosoft.com/samplesize.html). %5 hata payı esas alınarak yapılan hesaplamalarda yaklaşık 4258 12.sınıf öğrencisi için 353 adet anket, 1318 öğretmen için 298 adet anket, 70 yönetici için 60 adet anket ve 12. sınıf öğrenci velileri için 353 adet anket uygulanması gerekmektedir. Araştırmamızda ise anket formları, örneklem alınan 21 ortaöğretim okulunda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 12. sınıfta okuyan yaklaşık 4258 öğrenciden 570'ine, bu okullarda görev yapan 1318 öğretmenden 502'sine, 70 yöneticiden 60'ına ve 12. sınıf öğrenci velilerinden 424'üne uygulanmıştır.

2.2 Yöntem ve Değerlendirme Biçimi

Bu çalışmada teorik bilgiler, literatür taraması ve çeşitli bilimsel çalışmalardan elde edilen bilgilerden, alan çalışması verileri ise Adıyaman ili merkez ilçede yer alan ortaöğretim okullarındaki yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilere uygulanan anketlerin verileriyle derlenmiştir. Anket formları her paydaş için üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci paydaş “yönetici” için hazırlanan anket formlarının birinci bölümünde; okul ve ortamı ile ilgili 13 soru, ikinci bölümünde 17 soru, üçüncü bölümünde ise 2 açık uçlu soru yer almaktadır.

İkinci paydaş “öğretmen” için hazırlanan anket formlarının birinci bölümünde; öğretmenlerin meslekleri, okulları ve kendileri ile ilgili 10 soru, ikinci bölümünde 18 soru, üçüncü bölümünde ise 2 açık uçlu soru yer almaktadır.

Üçüncü paydaş “veli” için hazırlanan anket formlarının birinci bölümünde; velilerin demografik özellikleri ile ilgili 9 soru, ikinci bölümünde 20 soru, üçüncü bölümünde ise 2 açık uçlu soru yer almaktadır.

Dördüncü paydaş “öğrenci” için hazırlanan anket formlarının birinci bölümünde; öğrencilerin kendileri, aileleri ve okulları ile ilgili 11 soru, ikinci bölümünde 20 soru, üçüncü bölümünde ise 2 açık uçlu soru yer almaktadır.

Analiz sonuçlarının mümkün olduğunca gerçekleri yansıtması için tüm anket formları tek tek incelenmiş ve yönetici anket formlarından 60, öğretmen anket formlarından 502, öğrenci anket formlarından 570 ve veli anket formlarından 424 anket formunun değerlendirilmesine karar verilmiştir. Eksik veya doğruluğundan şüphe edilen anket formları ayıklanmıştır.

Anket maddelerinde dörtlü likert tipi cevap tekniği kullanılmıştır. En yüksek olumlu tutum bu çalışmanın skalasında 1, en düşük olumsuz tutum ise 4 kabul edilmiştir. Ancak Türkiye’de istatistikî yorumların 100’lük sistem üzerinden yapılması bir gelenek olmuştur. Araştırmada bu durum göz önünde tutulmuştur. Bundan dolayı, 1 - 4 aralığının 100’lük sistemdeki karşılıkları da tablolarda gösterilmiştir. Bütün tablo yorumları da yüzlük sistemdeki değerlere göre yapılmıştır.

Genel ortalamalar temel alınarak yapılan yüzdeler hesaplarının doğru bilgi içermeme ihtimaline karşılık, frekans analizi de yapılarak tabloda ek olarak gösterilmiştir. Tablo yorumlarında frekans analizindeki yüzdeler baz alınmıştır.

Hazırlanan tablolarda, (++) kesinlikle katılıyorum, (+) katılıyorum, (-) katılmıyorum, (--) kesinlikle katılmıyorum cevap şıklarını sembolize etmektedir.

Anket formlarında, yöneticilere 32, öğretmenlere 30, öğrencilere 33 ve velilere 31 adet soru sorulmuştur. Anket formları, Şişman’ın 2002, Kalender’in 2006 ve Vursavuş’un 2011 yılındaki çalışmalarında kullandıkları formlardan faydalanılarak derlenmiştir.

2.3 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler “Faktör, Güvenirlilik, Frekans” gibi analizlere tabi tutulmuştur. Anket formlarından elde edilen veriler istatistik programı yardımıyla bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Bu çalışma için geliştirilen ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliğine yönelik güvenilirlik çözümlemesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Güvenirlilik çözümlemesinden sonra bilirkışı fikri de alınmıştır.

Tablo 2.1: Güvenirlilik analizi.

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Öğrenci Anket formları	20	0,791
Öğretmen Anket formları	18	0,804
Veli Anket formları	20	0,841
Yönetici Anket formları	17	0,849

Güvenirlilik analizi ölçmede kullanılan testlerin, anketlerin ya da ölçeklerin özelliklerini ve güvenilirliklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır:

1. $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,
2. $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük,
3. $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve
4. $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Kayış, 2010: 403-404).

Analizde öğrenci anketleri için güvenilirlik katsayısı, 0,791; öğretmen anketleri için güvenilirlik katsayısı, 0,804; veli anketleri için güvenilirlik katsayısı, 0,841; yönetici anketleri için ise güvenilirlik katsayısı, 0,849 ve bunların ortalaması da, 0,821 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre araştırmada kullanılan tüm anket formları “yüksek güvenilirliktedir” denilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Anket soruları dörtlü likert tipi cevap tekniğine göre düzenlenmiştir. Bu ölçekteki değerlerin anlamı;

(4)	Kesinlikle Katılmıyorum	(- -)
(3)	Katılmıyorum	(-)
(2)	Katılıyorum	(+)
(1)	Kesinlikle Katılıyorum	(++)

3.1 Faktör Analizi

3.1.1 Öğrencilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi

Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değerleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Faktör analizi, bir faktörleştirme ya da ortak faktör adı verilen yeni kavramları (değişkenleri) ortaya çıkarma ya da maddelerin faktör yük değerlerini kullanarak kavramların işlevsel tanımlarını elde etmek süreci olarak da tanımlanabilir. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı- yapıyı- faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Faktör yük değerinin, 0,45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüdür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer, 0,30'a kadar indirilebilir Büyüköztürk, 2006: 123-124). Bu nedenle faktör yükü 0,30'un altında kalan sorular değerlendirme dışında tutulmuştur.

Tablo 3.1: Öğrencilere uygulanan anket formunun faktör analizi.

Sorular	Aile Faktörü	Öğrenci Faktörü	Öğretmen Faktörü	Yönetici Faktörü	Okul Faktörü
AF	0,775				
AF	0,528				
AF	0,736				
AF	0,544				
ÖF		0,642			
ÖF		0,684			
ÖF		0,418			
ÖF		0,477			
HF			0,738		
HF			0,771		
HF			0,791		
HF			0,793		
YF				0,819	
YF				0,773	
YF				0,815	
YF				0,747	
OF					0,805
OF					0,485
OF					0,846
OF					0,539

AF: Aile Faktörü, ÖF: Öğrenci Faktörü, HF: Öğretmen Faktörü, YF: Yönetici Faktörü, OF: Okul Faktörü

Tablo 3.1’de öğrencilere uygulanan anket formlarından elde edilen verilerin faktör analizine bakıldığında soruların pratik açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Çünkü Aile faktörünün ortalaması 0,645; Öğrenci faktörünün ortalaması 0,555; Öğretmen faktörünün ortalaması 0,773; Yönetici faktörünün ortalaması 0,788 ve Okul faktörünün ortalaması 0,668’dir.

3.1.2 Öğretmenlere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi

Tablo 3.2’ye bakıldığında öğretmenlere uygulanan anket formlarından elde edilen verilerin faktör analizinin pratik açıdan anlamlı olduğu değerlendirilebilir. Çünkü Aile faktörünün ortalaması 0,697; Öğrenci faktörünün ortalaması 0,632; Öğretmen faktörünün ortalaması 0,820; Yönetici faktörünün ortalaması 0,846 ve Okul faktörünün ortalaması 0,722’dir.

Tablo 3.2: Öğretmenlere uygulanan anket formunun faktör analizi.

Sorular	Aile Faktörü	Öğrenci Faktörü	Öğretmen Faktörü	Yönetici Faktörü	Okul Faktörü
AF	0,667				
AF	0,781				
AF	0,645				
ÖF		0,736			
ÖF		0,791			
ÖF		0,370			
HF			0,781		
HF			0,856		
HF			0,840		
HF			0,805		
YF				0,832	
YF				0,857	
YF				0,882	
YF				0,816	
OF					0,804
OF					0,559
OF					0,844
OF					0,681

AF: Aile Faktörü, ÖF: Öğrenci Faktörü, HF: Öğretmen Faktörü, YF: Yönetici Faktörü, OF: Okul Faktörü

3.1.3 Velilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi

Tablo 3.3'den anlaşılacağı üzere velilere uygulanan anket formlarından elde edilen verilerin faktör analizi pratik açıdan anlamlıdır. Çünkü Aile faktörünün ortalaması 0,628; Öğrenci faktörünün ortalaması 0,549; Öğretmen faktörünün ortalaması 0,824; Yönetici faktörünün ortalaması 0,811 ve Okul faktörünün ortalaması 0,738'dir.

Tablo 3.3: Velilere uygulanan anket formunun faktör analizi.

Sorular	Aile Faktörü	Öğrenci Faktörü	Öğretmen Faktörü	Yönetici Faktörü	Okul Faktörü
AF	0,780				
AF	0,352				
AF	0,775				
AF	0,608				
ÖF		0,650			
ÖF		0,754			
ÖF		0,360			
ÖF		0,433			
HF			0,814		
HF			0,830		
HF			0,837		
HF			0,815		
YF				0,819	
YF				0,847	
YF				0,825	
YF				0,755	
OF					0,798
OF					0,666
OF					0,797
OF					0,692

AF: Aile Faktörü, ÖF: Öğrenci Faktörü, HF: Öğretmen Faktörü, YF: Yönetici Faktörü, OF: Okul Faktörü

3.1.4 Yöneticilere Uygulanan Anket Formunun Faktör Analizi

Yöneticilere uygulanan anket formlarından elde edilen verilerden oluşan tablo 3.4'e bakıldığında faktör analizinin tüm sorularda pratik açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Çünkü Aile faktörünün ortalaması 0,770; Öğrenci faktörünün ortalaması 0,820; Öğretmen faktörünün ortalaması 0,787; Yönetici faktörünün ortalaması 0,818 ve Okul faktörünün ortalaması 0,716'dır.

Tablo 3.4: Yöneticilere uygulanan anket formunun faktör analizi.

Sorular	Aile Faktörü	Öğrenci Faktörü	Öğretmen Faktörü	Yönetici Faktörü	Okul Faktörü
AF	0,755				
AF	0,751				
AF	0,805				
ÖF		0,820			
ÖF		0,820			
HF			0,736		
HF			0,786		
HF			0,825		
HF			0,802		
YF				0,776	
YF				0,844	
YF				0,859	
YF				0,796	
OF					0,786
OF					0,436
OF					0,821
OF					0,824

AF: Aile Faktörü, ÖF: Öğrenci Faktörü, HF: Öğretmen Faktörü, YF: Yönetici Faktörü, OF: Okul Faktörü

Bu araştırmanın faktör analizi verilerine bakıldığında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere uygulanan anket formlarında yer alan araştırma sorularının faktör yükleri oldukça yüksek çıkmıştır. Bu durum anket formlarının araştırma yapmak ve değişkenleri açıklamak için uygun olduğunu ifade etmektedir.

3.2 Frekans Analizleri

3.2.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleri ile İlgili Veriler

Tablo 3.5: Anket formlarını cevaplandıran kız - erkek sayılarıyla ilgili bulgular.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kız	331	58,1
Erkek	239	41,9
Toplam	570	100,0

Tablo 3.5 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğrencilerin 331'inin (%58,1) kız, 239'unun (%41,9) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.6: Öğrencilerin kardeş sayılarıyla ilgili bulgular.

Kardeş Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
1	5	0,9
2	39	6,8
3	133	23,4
4	154	27,0
5 ve üstü	239	41,9
Toplam	570	100,0

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi; anket formlarına cevap veren öğrencilerin 5’nin (%0,9) kendisi dahil tek çocuk olduğu, 39’nun (%6,8) 2 çocuklu, 133’nün (%23,3) 3 çocuklu, 154’nün (%27) 4 çocuklu, 239’nun (%41,9) 5 çocuklu bir aileye mensup olduğu görülmüştür. Anket formuna cevap veren öğrencilerden %41,9’u 5 kardeş ve üstü aileye mensuptur. Açık uçlu anket formlarında sorduğumuz sorulara öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında, çocuk sayısının fazla olması ailelerin, tüm çocuklarla aynı oranda ilgilenip iyi bir eğitim olanağı sunmalarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tablo 3.7’de anket formlarının uygulandığı ortaöğretim kurumları yer almaktadır. Adıyaman merkez ilçedeki 21 ortaöğretim kurumunda Anket formları uygulanmıştır.

Tablo 3.7: Öğrencilerin okudukları ortaöğretim kurumları ile ilgili bulgular.

Okul Adı	Frekans	Yüzde (%)
Rekabet Kurumu Anadolu İmam Hatip Lisesi	52	9,1
Adıyaman Fen Lisesi	24	4,2
Anadolu Öğretmen Lisesi	24	4,2
Fatih Anadolu Lisesi	13	2,3
Bilgi Anadolu Lisesi	43	7,5
Adıyaman Teknik Ve Endüstri Meslek Lisesi	25	4,4
Ertuğrul Gazi Anadolu Lisesi	19	3,3
Adıyaman Lisesi	25	4,4
İMKB Anadolu Lisesi	24	4,2
Fevzi Çakmak Anadolu Lisesi	20	3,5
Hüsnü M. Özyeğin Anadolu Lisesi	15	2,6

Tablo 3.7 (Devam): Öğrencilerin okudukları ortaöğretim kurumları ile ilgili bulgular.

Okul Adı	Frekans	Yüzde (%)
Mehmet Akif Ersoy Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	6,7
Atatürk Anadolu İmam Hatip Lisesi	31	5,4
Adıyaman Güzel Sanatlar Ve Spor Lisesi	10	1,8
Adıyaman Anadolu Lisesi	29	5,1
Erdemir Lisesi	32	5,6
Kız Teknik Ve Meslek Lisesi	38	6,7
Yenimahalle Kız Teknik Ve Meslek Lisesi	38	6,7
Adıyaman Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	20	3,5
Adıyaman Ticaret Meslek Lisesi	20	3,5
Adıyaman Anadolu İmam Hatip Lisesi	30	5,3
Toplam	570	100,0

Tablo 3.8: Öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri okulların kurum türleriyle ilgili bulgular.

Kurum Türleri	Frekans	Yüzde (%)
Fen Lisesi	24	4,2
Anadolu Öğretmen Lisesi	24	4,2
Anadolu Lisesi	139	24,4
Meslek Lisesi	219	38,4
Genel Lise	164	28,8
Toplam	570	100,0

Tablo 3.8’de görüldüğü gibi; anket formlarına cevap veren öğrencilerin 24’nün (%4,2) Fen Lisesinde, 24’nün (%4,2) Anadolu Öğretmen Lisesinde, 139’nun (%24,4) Anadolu Lisesinde, 219’nun (%38,4) çeşitli Meslek Liselerinde ve 164’nün (%28,8) genel lisede okuduğu görülmektedir.

Tablo 3.9: Öğrencilerin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında dershaneye devam durumlarıyla ilgili bulgular.

Göstergeler	Frekans	Yüzde (%)
Evet	390	68,4
Hayır	180	31,6
Toplam	570	100,0

Tablo 3.9 incelendiğinde anket formlarına cevap veren öğrencilerden 390'ı (%68,4) 2013-2014 eğitim öğretim yılında dershaneye gittiğini, 180'i (%31,6) ise dershaneye gitmediğini belirtmiştir. Dershaneye gitmeyen öğrencilerin özellikle genel lise ve meslek lisesi öğrencileri oldukları görülmüştür. Dershaneye gitmeyen genel lise öğrencilerinin genel olarak ekonomik durumlarını sebep gösterdiklerini, meslek lisesi öğrencilerinin ise üniversiteye sınavsız geçişi ön plana çıkardıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3.10: Öğrencilerin anne-baba eğitim-öğretim durumlarıyla ilgili bulgular.

Eğitim-Öğretim Durumu	Anne		Baba	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	113	19,8	21	3,8
Okuryazar	30	5,3	16	2,9
İlkokul Mezunu	272	47,7	188	33,0
Ortaokul Mezunu	63	11,1	119	21,0
Ortaöğretim (Lise) Mezunu	69	12,1	122	21,4
Yüksek Okul (Önlisans) Mezunu	5	0,9	24	4,2
Üniversite (Lisans) Mezunu Ya da Daha Üzeri	18	3,2	78	13,7
Toplam	570	100,0	568	100

Tablo 3.10 incelendiğinde anket formunu cevaplayan öğrencilerin, annelerinin eğitim durumu ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; 113'ü (%19,8) annesinin okuryazar olmadığını, 30'u (%5,3) okuryazar, 272'si (%47,7) ilkokul mezunu, 63'ü (%11,1) ortaokul mezunu, 69'u (%12,1) ortaöğretim (lise) mezunu, 5'i (%0,9) yüksekokul (ön lisans) mezunu ve 18'i (%3,2) üniversite mezunu ya da daha üzeri olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin, babalarının eğitim durumu ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında ise; 21'i (%3,8) babasının okuryazar olmadığını, 16'sı (%2,9) okuryazar, 188'si (%33) ilkokul mezunu, 119'u (%21) ortaokul mezunu, 122'si (%21,4) ortaöğretim (lise) mezunu, 24'ü (%4,2) yüksekokul (ön lisans) mezunu ve 78'i (%13,7) üniversite mezunu ya da daha üzeri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.11: Öğrencilerin anne-baba meslekleriyle ilgili bulgular.

Meslek	Anne		Baba	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
Devlet Memuru	22	3,9	129	22,6
Özel Sektör Çalışanı	4	0,7	39	6,8
Serbest Meslek	5	0,9	202	35,4
Emekli	5	0,9	85	14,9
Ev Hanımı / İşsiz	530	93,0	18	3,2
Diğer	4	0,7	97	17,1
Toplam	570	100,0	570	100,0

Tablo 3.11 incelendiğinde anket formunu cevaplayan öğrencilerin annelerinin mesleği ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; 22’si (%3,9) devlet memuru, 4’ü (%0,7) özel sektör çalışanı, 5’i (%0,9) serbest meslek, 5’i (%0,9) emekli, 530’u (%93,0) ev hanımı ve 4’ü (%0,7) diğer meslek grubu olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin babalarının mesleği ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında ise; 129’u (%22,6) devlet memuru, 39’u (%6,8) özel sektör çalışanı, 202’si (%35,4) serbest meslek, 85’i (%14,9) emekli, 18’i (%3,2) işsiz ve 97’si (%17,1) diğer meslek grubu olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.12: Öğrenci ailelerinin aylık gelirleriyle ilgili bulgular.

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde (%)
0 - 1000 TL arası	235	41,2
1001 - 1500 TL arası	142	24,9
1501 - 2000 TL arası	81	14,2
2001 - 3000 TL arası	77	13,5
3001 TL ve üzeri	35	6,1
Toplam	570	100,0

Tablo 3.12 incelendiğinde anket formunu cevaplayan öğrencilerin ailesinin aylık gelirinin tamamı ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; 235’i (%41,2) 0 -1000 TL arası, 142’si (%24,9) 1001 – 1500 TL arası, 81’i (%14,2) 1501 – 2000 TL arası, 77’si (%13,5) 2001 – 3000 TL arası ve 35’i (%6,1) 3001 TL ve üzeri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.13: Öğrencilerin anne – baba durumlarıyla ilgili bulgular.

Göstergeler	Frekans	Yüzde (%)
Annem ve babam hayattalar ve beraber yaşıyoruz	541	94,9
Annem hayatta, babam vefat etti	9	1,6
Babam hayatta, annem vefat etti	3	0,5
Annem ve babam hayattalar, ancak boşanmış durumdadır	11	1,9
Diğer	6	1,1
Toplam	570	100,0

Tablo 3.13 incelendiğinde anket formunu cevaplayan öğrencilerin anne ve babalarının durumları ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; 541'i (%94,9) Annem ve babam hayattalar ve beraber yaşıyoruz, 9'u (%1,6) annem hayatta, babam vefat etti, 3'ü (%0,5) babam hayatta, annem vefat etti, 11'i (%1,9) annem ve babam hayattalar ancak ayrı boşanmış durumdadır ve 6'sı (%1,1) diğer cevabını vermişlerdir.

3.2.2 Öğretmenlerin Demografik Özellikleriyle İlgili Veriler

Tablo 3.14: Öğretmenlerin cinsiyetleriyle ilgili bulgular.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	130	25,9
Erkek	372	74,1
Toplam	502	100,0

Tablo 3.14 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 130'u (%25,9) kadın, 372'sinin (%74,1) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.15: Öğretmenlerin yaşlarıyla ilgili bulgular.

Yaş Grupları	Frekans	Yüzde (%)
20 – 30 yaş arası	55	11,0
31 – 40 yaş arası	213	42,4
41 – 50 yaş arası	170	33,9
51 – 60 yaş arası	59	11,8
61 ve üstü yaş	5	1,0
Toplam	502	100,0

Tablo 3.15 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 55'i (%11) 20-30 yaş aralığında, 213'ü (%42,4) 31-40 yaş aralığında, 170'i (%33,9) 41-50 yaş aralığında, 59'u (%11,8) 51-60 yaş aralığında ve 5'i (%1,0) 61 ve üstü yaşlarında olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.16'da katılımcı öğretmenlerin branş bazında dağılımları frekans ve yüzdelerle birlikte verilmiştir.

Tablo 3.16: Öğretmenlerin branşlarıyla ilgili bulgular.

Branşlar	Frekans	Yüzde (%)
Türk Dili ve Edebiyatı	90	17,9
Matematik	83	16,5
İngilizce	48	9,6
Tarih	32	6,4
Biyoloji	30	6,0
Coğrafya	29	5,8
Kimya	25	5,0
Fizik	24	4,8
Felsefe	21	4,2
Rehber Öğretmen	18	3,6
Beden Eğitimi	18	3,6
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	16	3,2
Bilişim Teknolojileri	10	2,0
İHL Meslek Dersleri	9	1,8
Müzik	9	1,8
Diğer	40	7,8
Toplam	502	100,0

Tablo 3.17: Öğretmenlerin meslekteki görev süreleriyle ilgili bulgular.

Görev Süreleri	Frekans	Yüzde (%)
1 – 7 yıl arası	76	15,1
8 – 15 yıl arası	167	33,3
16 – 20 yıl arası	152	30,3
21 – 25 yıl arası	67	13,3
25 ve üstü yıl	40	8,0
Toplam	502	100,0

Tablo 3.17 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 76'sı (%15,1) 1 - 7 yıl arasında, 167'si (%33,3) 8 – 15 yıl arasında, 152'si (%30,3) 16 – 20 yıl arasında, 67'si (%13,3) 21 – 25 yıl arasında ve 40'ı (%8,0) 25 ve üstü görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.18: Öğretmenlerin en son mezun oldukları okul türleriyle ilgili bulgular.

Okul Türleri	Frekans	Yüzde (%)
Öğretmen Lisesi	4	0,8
İki Yıllık Eğitim Enstitüsü, Yüksekokul, Ön lisans	1	0,2
Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü veya Yüksekokul	11	2,2
Eğitim Fakültesi	288	57,4
Diğer Fakülteler (Fen Edebiyat, Ziraat, Hukuk, vb.)	144	28,7
Yüksek Lisans	51	10,2
Doktora	3	0,6
Toplam	502	100,0

Tablo 3.18 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 4'ü (%0,8) Öğretmen Lisesi, 1'i (%0,2) İki Yıllık Eğitim Enstitüsü, Yüksekokul, Ön lisans, 11'i (%2,2) Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü veya Yüksekokul, 288'i (%57,4) Eğitim Fakültesi, 144'ü (%28,7) Diğer Fakülteler (Fen Edebiyat, Ziraat, Hukuk, vb.), 51'i (%10,2) Yüksek Lisans ve 3'ü (%0,6) Doktora mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.19: Öğretmenlerin mezun oldukları alanda öğretmenlik yapıp yapmadıklarıyla ilgili bulgular.

Göstergeler	Frekans	Yüzde (%)
Evet	482	96,0
Hayır	20	4,0
Toplam	502	100,0

Tablo 3.19 incelendiğinde; mezun olduğunuz alanda mı öğretmenlik yapıyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin; 482'sinin (%96,0) evet, 20'sinin (%4,0) ise hayır cevabı verdiği görülmektedir.

Tablo 3.20: Mezun oldukları alanda öğretmenlik yapan katılımcıların alanlarındaki çalışma süreleriyle ilgili bulgular.

Çalışma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
1 – 7 yıl arası	110	22,8
8 – 15 yıl arası	156	32,3
16 – 20 yıl arası	130	27,0
21 – 25 yıl arası	55	11,4
25 ve üstü yıl	31	6,4
Toplam	482	100

Tablo 3.20 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 110'u (%22,8) 1 - 7 yıl arasında, 156'sı (%32,3) 8 – 15 yıl arasında, 130'i (%27,0) 16 – 20 yıl arasında, 55'si (%11,4) 21 – 25 yıl arasında ve 31'ü (%6,4) 25 ve üstü yıl branşlarında çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.21: Öğretmenlerin buldukları okuldaki çalışma süreleriyle ilgili bulgular.

Çalışma Süresi	Frekans	Yüzde (%)
0 – 1 yıl arası	69	13,7
2 – 3 yıl arası	112	22,3
4 – 7 yıl arası	158	31,5
8 – 14 yıl arası	138	27,5
15 ve üstü yıl	25	5,0
Toplam	502	100,0

Tablo 3.21 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin 69'u (%13,7) 0 - 1 yıl arasında, 112'si (%22,3) 2 – 3 yıl arasında, 158'i (%31,5) 4 – 7 yıl arasında, 138'i (%27,5) 8 – 14 yıl arasında ve 25'i (%5,0) 15 ve üstü yıl buldukları okulda çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.22: Alternatif bir mesleğe geçme imkanı sunulduğunda öğretmenlerin mesleklerini bırakıp bırakmama durumlarıyla ilgili bulgular.

Öğretmenliğe alternatif bir mesleğe geçme imkânım olsa; öğretmenliği	Frekans	Yüzde (%)
Hemen bırakırım	108	21,6
Bırakmayı düşünürüm	193	38,4
Kesinlikle bırakmam	201	40,0
Toplam	502	100,0

Tablo 3.22 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenler; öğretmenliğe alternatif bir mesleğe geçme imkânı olsa; öğretmenliği bırakır mısınız? sorusuna 108'i (%21,5) hemen bırakırım, 193'ü (%38,4) bırakmayı düşünürüm, 201'i (%40,0) kesinlikle bırakmam cevabını vermişlerdir.

Tablo 3.23: Öğretmenlerin mesleklerini seçme nedeni ile ilgili bulgular.

Göstergeler	Frekans	Yüzde (%)
Öğretmenlik idealimdi	222	44,2
İş garantisi ve sosyal statüsü için seçtim	112	22,3
Dış çevrenin yönlendirmesi	26	5,2
Önceliklerim arasında olmamasına rağmen seçmek zorunda kaldım	105	20,9
Tesadüfen	37	7,4
Toplam	502	100,0

Tablo 3.23 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren öğretmenlerin; 222'si (%44,2) öğretmenliğin idealleri olduğunu, 112'si (%22,3) öğretmenliği iş garantisi ve sosyal statüsü için, 26'sı (%5,2) dış çevrenin yönlendirmesi sonucu, 105'i (%20,9) öncelikleri arasında olmamasına rağmen seçmek zorunda kaldıklarını, 37'si ise (%7,4) tesadüfen öğretmenlik mesleğini seçtiklerini belirtmişlerdir.

3.2.3 Velilerin Demografik Özellikleri ile İlgili Veriler

Tablo 3.24: Velilerin cinsiyetine yönelik bulgular.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	159	37,5
Erkek	265	62,5
Toplam	424	100,0

Tablo 3.24 incelendiğinde; anket formlarına cevap veren velilerin 159'u (%37,5) kadın, 265'inin (%62,5) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.25: Velilerin (Baba-Anne) öğrenim durumlarına yönelik bulgular.

Öğrenim Durumu	Baba		Anne	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
Okuryazar değilim	18	4,2	101	23,8
Okuryazarım	21	5,0	30	7,1
İlkokul mezunuyum	137	32,3	187	44,1
Ortaokul mezunuyum	90	21,2	42	9,9
Ortaöğretim (Lise) Mezunuyum	93	21,9	51	12,0
Yüksekokul (Ön lisans) mezunuyum	20	4,7	3	0,7
Üniversite (Lisans) mezunu ya da daha üzeriyim	45	10,6	10	2,4
Toplam	424	100,0	424	100,0

Tablo 3.25 incelendiğinde; öğrenci babalarının eğitim durumlarına bakıldığında 18'i (%4,2) okuryazar olmadığını, 21'i (%5,0) okuryazar olduğunu, 137'si (%32,3) ilkokul mezunu olduğunu, 90'nı (%21,2) ortaokul mezunu olduğunu, 93'ü (%21,9) ortaöğretim (lise) mezunu olduğunu, 20'si (%4,7) yüksekokul (Ön lisans) mezunu olduğunu ve 45'i (%10,6) üniversite (Lisans) mezunu ya da daha üzeri mezuniyete sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında ise 101'i (%23,8) Okuryazar olmadığını, 30'u (%7,1) Okuryazar olduğunu, 187'si (%44,1) ilkokul mezunu olduğunu, 42'si (%9,9) ortaokul mezunu olduğunu, 51'i (%12,0) ortaöğretim (Lise) mezunu olduğunu, 3'ü (%0,7) yüksekokul (Ön lisans) mezunu olduğunu ve 10'u (%2,4) üniversite (Lisans) mezunu ya da daha üzeri mezuniyete sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.26: Velilerin (Baba-Anne) meslek durumlarına yönelik bulgular.

Meslekler	Baba		Anne	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
Devlet memuru	87	20,5	12	2,8
Özel sektör çalışanı	38	9,0	2	0,5
Serbest meslek	146	34,4	5	1,2
Emekli	61	14,4	4	0,9
İşsiz / Ev Hanımı	21	5,0	398	93,9
Diğer	71	16,7	3	0,7
Toplam	424	100,0	424	100,0

Tablo 3.26 incelendiğinde; öğrenci babalarına ait meslek durumlarıyla ilgili velilerin 87'si (%20,5) devlet memuru, 38'i (%9,0) özel sektör çalışanı, 146'sı (%34,4) serbest meslek, 61'i (%14,4) emekli, 21'i (%5,0) işsiz, 71'i (%16,7) diğer mesleklere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci annelerine ait meslek durumlarıyla ilgili ise velilerin 12'si (%2,8) devlet memuru, 2'si (%0,5) özel sektör çalışanı, 5'i (%1,2) serbest meslek, 4'ü (%0,9) emekli, 398'si (%93,9) ev hanımı, 3'ü (%0,7) diğer mesleklere sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.27: Velilerin (Baba-Anne) yaşına yönelik bulgular.

Yaş	Baba		Anne	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
30 ve Altı	0	0	3	0,7
31 – 40	69	16,3	169	39,9
41 – 50	249	58,7	204	48,1
51 ve üstü	106	25,0	48	11,3
Toplam	424	100,0	424	100,0

Tablo 3.27 incelendiğinde; öğrenci babalarına ait yaş durumlarıyla ilgili velilerin 69'u (%16,3) 31 – 40 yaş aralığında, 249'u (%58,7) 41 – 50 yaş aralığında, 106'sı (%25,0) 51 ve üstü yaşlarda olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci annelerine ait yaş durumlarıyla ilgili ise velilerin 3'ü (%0,7) 30 ve altı yaşlarda, 169'u (%39,9) 31 – 40 yaş aralığında, 204'ü (%48,1) 41 – 50 yaş aralığında, 48'i ise (%25,0) 51 ve üstü yaşlarda olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.28: Ailedeki çocuk sayısına yönelik bulgular.

Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
1	7	1,7
2	34	8,0
3	102	24,1
4	107	25,2
5 ve üstü	174	41,0
Toplam	424	100,0

Tablo 3.28 incelendiğinde; anket formuna cevap veren velilerin 7'si (%1,7) 1 çocukları, 34'ü (%8,0) 2 çocukları, 102'si (%24,1) 3 çocukları, 107'si (%25,2) 4 çocukları ve 174'ü (%41,0) 5 ve üstü çocukları olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.29: Ailelerin aylık gelirlerine yönelik bulgular.

Aylık Gelir	Frekans	Yüzde (%)
0 - 1000 TL arası	202	47,6
1001 - 1500 TL arası	85	20,0
1501 - 2000 TL arası	60	14,2
2001 - 3000 TL arası	54	12,7
3001 TL ve üzeri	23	5,4
Toplam	424	100,0

Tablo 3.29 incelendiğinde; anket formunu cevaplayan velilerin aylık gelirinin tamamı ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; 202'si (%47,6) 0 -1000 TL arası, 85'i (%20,0) 1001 – 1500 TL arası, 60'ı (%14,2) 1501 – 2000 TL arası, 54'ü (%12,7) 2001 – 3000 TL arası ve 23'ü (%5,4) 3001 TL ve üzeri olduğunu belirtmişlerdir.

3.2.4 Yöneticilerin Demografik Özellikleri İlgili Veriler

Tablo 3.30: Örneklemdaki okulların öğrenci sayılarına yönelik bulgular.

Öğrenci Sayıları	Frekans	Yüzde (%)
0 – 500 arası öğrencisi olan okullar	6	28,57
501 – 750 arası öğrencisi olan okullar	6	28,57
751 – 1000 arası öğrencisi olan okullar	2	9,52
1001 – 1500 arası öğrencisi olan okullar	6	28,57
1501 – 2000 arası öğrencisi olan okullar	1	4,77
Toplam	21	100,0

Tablo 3.30 incelendiğinde; örneklemdaki okullardan 6'sı (%28,57) 0 -500 arasında öğrencileri olduğunu, 6'sı (%28,57) 501 – 750 arasında öğrencileri olduğunu, 2'si (%9,52) 751 – 1000 arasında öğrencileri olduğunu, 6'sı (%28,57) 1001 – 1500 arasında öğrencileri olduğunu ve 1'i (%4,77) 1501 – 2000 arasında öğrencileri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.31: Örneklemdaki okullarda görev yapan öğretmen sayılarına yönelik bulgular.

Öğretmen Sayıları	Frekans	Yüzde (%)
1 – 25 arası öğretmeni olan okullar	3	14,28
26 – 45 arası öğretmeni olan okullar	7	33,33
46 – 65 arası öğretmeni olan okullar	6	28,57
66 – 85 arası öğretmeni olan okullar	4	19,05
86 ve üstü öğretmeni olan okullar	1	4,77
Toplam	21	100,0

Tablo 3.31 incelendiğinde; örneklemdaki okullardan 3'ü (%14,28) 1 - 25 arasında öğretmenleri olduğunu, 7'si (%33,33) 26 – 45 arasında öğretmenleri olduğunu, 6'sı (%28,57) 46 – 65 arasında öğretmenleri olduğunu, 4'ü (%19,05) 66 – 85 arasında öğretmenleri olduğunu ve 1'i (%4,77) 86 ve üstü öğretmenleri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.32: Örneklemdaki okulların derslik sayılarına yönelik bulgular.

Derslik Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
11 – 20 arası dersliği olan okullar	9	42,85
21 – 30 arası dersliği olan okullar	11	52,38
41 ve üstü dersliği olan okullar	1	4,77
Toplam	21	100,0

Tablo 3.32 incelendiğinde; örneklemdaki okulların 9'u (%42,85) 11 - 20 arasında derslikleri olduğunu, 11'ü (%52,38) 21 – 30 arasında derslikleri olduğunu, 1'i (%4,77) 41 ve üstü derslikleri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.33: Okullarda Yöneticilerin gerçekleştirdikleri faaliyetlere yönelik çaba harcama düzeyleri.

Göstergeler	En Az		Orta Düzeyde		En Çok		Toplam	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
Güvenlik	9	15,0	35	58,3	16	26,7	60	100
Disiplin / Asayiş	3	5,0	24	40,0	33	55,0		
Temizlik Hizmetleri	5	8,3	23	38,3	32	53,3		
Eğitim Hizmetleri	2	3,3	27	45,0	31	51,7		
Öğretim Hizmetleri	3	5,0	28	46,7	29	48,3		
İdari İşler	1	1,7	21	35,0	38	63,3		
Okula Finansman Sağlama	15	25,0	31	51,7	14	23,3		
Okul – Aile İşbirliği	9	15,0	33	55,0	18	30,0		

Tablo 3.33 incelendiğinde; anket formunu cevaplayan yöneticilerin 9’u (%15,0) genellikle en az düzeyde uğraştıklarını, 35’i (%58,3) genellikle orta düzeyde uğraştıklarını, 16’sı (%26,7) genellikle en çok düzeyde uğraştıklarını, 3’ü (%5,0) disiplin/asayiş ile en az düzeyde uğraştıklarını, 24’ü (%40,0) disiplin/asayiş ile orta düzeyde uğraştıklarını, 33’ü (%55,0) disiplin/asayiş ile en çok düzeyde uğraştıklarını, 5’i (%8,3) temizlik ile en az düzeyde uğraştıklarını, 23’ü (%38,3) temizlik ile orta düzeyde uğraştıklarını, 32’si (%53,3) temizlik ile en çok düzeyde uğraştıklarını, 2’si (%3,3) eğitim ile en az düzeyde uğraştıklarını, 27’si (%45,0) eğitim ile orta düzeyde uğraştıklarını, 31’i (%51,7) eğitim ile en çok düzeyde uğraştıklarını, 3’ü (%5,0) öğretim ile en az düzeyde uğraştıklarını, 28’i (%46,7) öğretim ile orta düzeyde uğraştıklarını, 29’u (%48,3) öğretim ile en çok düzeyde uğraştıklarını, 1’i (%1,7) idari işlerle en az düzeyde uğraştıklarını, 21’i (%35,0) idari işlerle orta düzeyde uğraştıklarını, 30’u (%63,3) idari işlerle en çok düzeyde uğraştıklarını, 15’i (%25,0) okula finansman sağlama ile en az düzeyde uğraştıklarını, 31’i (%51,7) okula finansman sağlama ile orta düzeyde uğraştıklarını, 14’ü (%23,3) okula finansman sağlama ile en çok düzeyde uğraştıklarını, 9’u (%15,0) okul-aile işbirliği için en az düzeyde uğraştıklarını, 33’ü (%55,0) okul-aile işbirliği için orta düzeyde uğraştıklarını, 18’i (%30,0) okul-aile işbirliği için en çok düzeyde uğraştıklarını belirtmişlerdir. Tablodan anlaşılacağı üzere yöneticilerin sırayla en çok idari işlerle (%63,3), disiplinle/asayişle (%55), temizlik hizmetleriyle (%53,3), eğitim

hizmetleriyle (%51,7) ve öğretim hizmetleriyle (%48,3) uğraştıkları ve bunlara daha fazla zaman harcadıkları görülmektedir. Asli vazifeleri eğitim-öğretim olan yöneticilerin daha çok idari işlerle, disiplinle ve temizlik hizmetleriyle uğraştıkları görülmektedir. Bu durum eğitim-öğretimdeki aksaklıklardan biri olarak kabul edilebilir.

3.2.5 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Aile Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo 3.34: Paydaşlara göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi.

Göstergeler	Öğrenci (N= 570)				Öğretmen (N= 502)				Veli (N= 424)				Yönetici (N= 60)				
	Ortalama		Yüzdellik (%)		Ortalama		Yüzdellik (%)		Ortalama		Yüzdellik (%)		Ortalama		Yüzdellik (%)		
	++	+	-	--	++	+	-	--	++	+	-	--	++	+	-	--	
Aileler, öğrencinin sınavlarda gösterdiği başarıyla yeterince ilgilenmektedir.	41,90	39,80	12,10	6,20	13,70	37,10	40,80	8,40	1,77	34,70	54,20	9,90	1,20	15,00	43,30	26,70	15,00
Ailelerin maddi imkanlarının yetersiz oluşu öğrenci başarısını olumsuz etkiliyor.	23,70	44,40	21,40	10,50					2,05	27,10	45,80	21,20	5,90				
Aileler öğrencinin başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşür.	13,30	39,60	34,00	13,10	8,00	23,50	53,80	14,70	2,23	15,30	52,40	25,50	6,80	15,00	38,30	43,30	3,40
Aileler, sınav hazırlık süreciyle ilgili öğrencinin aldığı kararlara saygı duyarlar.	41,40	42,50	11,70	4,40	4,80	24,30	55,20	15,70	1,71	39,40	51,90	6,80	1,90	6,70	40,00	46,70	6,60
ORTALAMA	30,05	41,6	19,8	8,55	8,83	28,3	49,94	12,93	1,94	29,1	51,1	15,9	3,95	12,2	40,5	38,9	8,33

Tablo 3.34’de görüldüğü üzere, öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere yönelik hazırlanan anket formlarında öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarılı / başarısız olmaları üzerinde aile faktörünün etkili olup olmadığı sorulmuştur.

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ailelerin başarı üzerindeki rolünü tespit etmek için öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere, ailenin öğrenci başarısına olan ilgisi, ailenin maddi imkânlarının başarıya etkisi, ailenin okulla olan işbirliğinin ve ailenin öğrencinin aldığı kararlara saygısı sorgulandı.

Tablo değerlerine göre, öğrencilerin YGS ve LYS başarısı ile ilgili uygulanan anket formlarına verdikleri yanıtlara bakıldığında; %81,7’si (41,90 +39,80) ailesinin sınavlarda gösterdiği başarıyla ilgilendiğini, %68,1’i (23,7+44,4) ailesinin maddi imkânlarının başarılı olmasında etkili olduğunu, %52,9’u (13,3+39,6) başarılı olması için ailesinin okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşüğünü, %83,9’u (41,4+42,5) ailesinin sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin, öğrencilerin YGS ve LYS başarısı/başarısızlığı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %50,8’i (13,7+37,1) ailenin öğrencinin sınavlarda gösterdiği başarıyla ilgilendiğini, %31,5’i (8+23,5) öğrencinin başarılı olması için ailesinin okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşüğünü, %29,1’i (4,8+24,3) ailenin öğrencinin sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyduğunu belirtmişlerdir.

Velilerin, çocuklarının YGS ve LYS başarısı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %88,9’u (34,7+54,2) çocuklarının sınavlarda gösterdiği başarıyla ilgilendiklerini, %72,9’u (27,1+45,8) maddi imkânlarının çocuğunun başarılı olmasında etkili olduğunu, %67,7’si (15,3+52,4) çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüştiklerini, %91,3’ü (39,4+51,9) çocuklarının sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyduklarını belirtmişlerdir.

Yöneticilerin öğrencilerin YGS ve LYS başarısı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %58,3’ü (15+43,3) ailelerin çocuklarının sınavlarda gösterdiği başarıyla ilgilendiğini, %53,3’ü (15+38,3) ailelerin çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşüğünü, %46,7’si (6,7+40) ailelerin sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyduğunu belirtmişlerdir.

Tabloya bakıldığında öğrencilere ve velilere göre; ailenin öğrencilerin başarısıyla oldukça ilgilendikleri ve öğrencilerin aldıkları kararlara yüksek düzeyde

saygı duydukları tespit edilmiştir. Ailenin öğrenci başarısı ile ilgilenmesi ve okul paydaşlarıyla iyi bir iletişim içerisinde olması öğrencilere ve velilere göre başarıyı olumlu etkilemektedir. Çünkü öğrenci başıboş olmadığını anladığında üzerine düşen sorumluluğun farkında olacak ve görevlerini mümkün olduğunca yerine getirecektir. Ancak öğrenciler, velilerin genel olarak okulla işbirliği içerisinde olduklarını kabul etmekle birlikte bu işbirliğini yeterli görmemişlerdir. Aynı zamanda başarıya giden yolda maddi unsurların etkisinin veli ve öğrencilerce yüksek oranda kabul gördüğü araştırma sonuçlarından bulgulanmıştır. Her ne kadar maddi imkanlar başarı üzerinde tek başına etkili olmasa da başarıyı olumlu etkilediği düşünülmektedir.

Tabloya bakıldığında öğretmenlere göre; ailenin öğrencilerin başarısıyla ilgilendikleri, ancak ailelerin okul idaresi ve öğretmenleriyle yeterince görüşmedikleri ve öğrencilerin sınava hazırlık süreciyle ilgili aldıkları kararlara saygı duymadıkları tespit edilmiştir. Yöneticilere göre ise; ailenin öğrencilerin başarısıyla ilgilendikleri, ailelerin okul idaresi ve öğretmenleriyle yeterince görüştikleri tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin sınava hazırlık süreciyle ilgili aldıkları kararlara ailelerin saygı göstermedikleri bulgulanmıştır. Bu verilere bakılarak yöneticilerin ailelerin okulla işbirliği noktasında öğretmenlere katılmadıkları, diğer iki durumda ise aynı görüşü paylaştıkları görülmektedir. Bu farklı algının oluşmasında, özellikle ortaöğretim kurumlarında her ders için farklı öğretmeni bulmak ve görüşmek veli açısından daha zor olduğu için daha kolay ulaşabildiği ve öğrencisi ile ilgili genel bilgileri alabileceği idarecilere başvurmayı tercih etmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Ailenin öğrencinin başarısı ile ilgilenmesi nasıl ki öğrenci başarısını olumlu etkiliyor ise okul-aile işbirliği ve öğrencilerin kararlarına saygı göstermek de başarıyı olumlu etkilemektedir. Ancak ailelerin çocuklarının aldıkları kararlara saygı duymamaları, çocuklarını kendilerinin istediği kalıba girmelerini sağlamaya çalışmaları mutlu ve başarılı olmayan bireylerin ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Örnek olarak, yeteneği ve ilgisi olmamasına rağmen aile ve çevre baskısı ile öğrencinin sayısal ağırlıklı dersler seçmesi veya her ailenin çocuğunu doktor olarak görme isteği verilebilir. Bunda özellikle velilerin ve öğrencilerin iş garantisi olan meslekleri tercih etme çabalarının etkili olduğu söylenebilir.

3.2.6 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğrenci Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo 3.35: Paydaşlara göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi.

Göstergeler	Öğrenci (N= 570)				Öğretmen (N= 502)				Veli (N= 424)				Yönetici (N= 60)												
	Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)											
		++	+	-		--	++	+		-	--	++		+	-	--									
Öğrencilerin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlıyor.	1,9	38,10	39,50	16,70	5,70	61,00	30,30	5,00	3,70	1,51	61,00	30,30	5,00	3,70	1,69	46,20	40,80	10,60	2,40	1,46	65,00	26,70	5,00	3,30	
Öğrenciler okuyacakları üniversite bölümünü belirlemiş durumdadır.	1,77	45,60	35,10	15,30	4,00					1,86	39,40	38,90	17,90	3,80											
Öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını olumsuz etkiliyor.	1,67	50,40	35,80	9,60	4,20	55,40	33,10	5,00	6,50	1,62	55,40	33,10	5,00	6,50	1,8	41,50	41,50	11,60	5,40	1,86	43,30	36,70	10,00	10,00	
Öğrencilerin hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede ders hane desteği almaları gerekiyor.	1,86	41,90	37,20	13,70	7,20	19,90	36,30	29,10	14,70	2,38	19,90	36,30	29,10	14,70	1,89	40,30	36,10	17,20	6,40						
ORTALAMA	1,8	44	36,9	13,8	5,28	45,44	33,23	13	8,33	1,84	45,44	33,23	13	8,33	1,81	41,9	39,28	14,3	4,52	1,66	54,2	31,65	7,5	6,65	

Tablo 3.35'te görüldüğü üzere, öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere yönelik hazırlanan anket formlarında öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarılı / başarısız olmaları üzerinde öğrenci faktörünün etkili olup olmadığı sorulmuştur.

Tablodaki verilere göre Öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere başarılı olmanın öğrencinin kendisinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını soruldu. Öğrenci profilinin (yani kendisinin) başarıdaki rolünü belirlemek için, öğrencinin kitap okuması, okuyacağı üniversiteyi ve bölümünü belirlemiş olması, YGS ve LYS sınavlarına son sınıfta çalışması ve dersane desteğinin etkisi sorgulandı.

Öğrencilerin YGS ve LYS başarıları ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %77,6'sı (38,1+39,5) düzenli olarak kitap okumasının, üniversite sınavlarına hazırlanmasında ciddi katkı sağladığını, %80,7'si (45,6+35,1) okuyacağı üniversite bölümünü belirlediğini, %86,3'ü (50,4+35,8) üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmasının başarı durumunu olumsuz etkilediğini, %79,1'i (41,9+37,2) hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin YGS ve LYS başarı/başarısızlığı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %91,3'ü (61+30,3) öğrencilerinin düzenli olarak kitap okumasının üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağladığını, %88,5'i (55,40+33,1) öğrencilerinin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmasının başarı durumlarını olumsuz etkilediğini, öğrencilerinin %56,2'sinin (19,9+36,3) hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Velilerin çocuklarının YGS ve LYS başarıları ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %87'si (46,2+40,8) çocuklarının düzenli olarak kitap okumasının, üniversite sınavlarına hazırlanmasında önemli ölçüde katkı sağladığını, %78,3'ü (39,4+38,9) çocuklarının okuyacağı üniversite bölümünü belirlediğini, %83'ü (41,5+41,5) çocuklarının üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmasının başarı durumlarını etkilediğini, %76,4'ü (40,3+36,1) çocuklarının hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin, öğrencilerin YGS ve LYS başarıları ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %91,7'si (65+26,7) öğrencilerinin düzenli olarak kitap okumasının, üniversite sınavlarına hazırlanmasında önemli ölçüde katkı sağladığını, %80'i

(43,3+36,7) öğrencilerinin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmasının başarı durumlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Tablodaki değerlere bakıldığında öğrenciler ve veliler, kitap okumanın, öğrencinin okuyacağı üniversite/bölümü belirlemiş olmasının başarı üzerinde yüksek düzeyde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ancak başarı için dersane desteğinin yüksek oranda gerekli olduğu bulgulanmıştır. Bu durum öğrencilerin ve velilerin okul eğitiminin yeterli olmadığı kanaatinde olduklarının bir göstergesidir. Ayrıca sınavlara son sene çalışmanın başarıyı oldukça olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmadaki açık uçlu sorularda öğrencilerin yeterince kitap okumadıklarını, düzenli ve verimli ders çalışmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla iyi öğrenci profilinin başarıya olumlu etki sağladığı herkesçe kabul edilmiş, ancak öğrencilerin bu iyi profili oluşturmak için yeterince çaba sarf etmedikleri bulgulanmıştır.

Tablodaki verilere göre öğretmenler ve yöneticiler, kitap okumanın başarı üzerinde yüksek düzeyde etkili olduğunu ve sınavlara son sene çalışmanın başarıyı oldukça olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler dersane desteğinin de gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Kitap okumanın başarıyı olumlu etkilediği, üniversite sınavlarına son sınıfta hazırlanmaya başlamanın ise başarıyı olumsuz etkilediği tüm katılımcılar tarafından belirtildiği tespit edilmiştir. Kitap okumanın faydalı olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Dolayısıyla kitap okuyan öğrenci ile okumayan öğrenci arasında başarı açısından farklılık olacağı da kabul edilmektedir. Yine üniversite sınavlarına son sınıfa kadar hazırlanmayan öğrencilerin hem okul derslerini hem de sınava hazırlık derslerini bir arada götürmekte önemli sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. 9. sınıftan itibaren okul derslerine çalışmanın yanı sıra YGS ve LYS sınavları için düzenli olarak bir hazırlık yapılması halinde son sene öğrencinin bu sınavlarda başarılı olmada fazla sorun yaşamayacağı düşünülmektedir.

3.2.7 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğretmen Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo 3.36: Paydaşlara göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi.

Göstergeler	Öğrenci (N= 570)				Öğretmen (N= 502)				Veli (N= 424)				Yönetici (N= 60)				
	Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			
		++	+	-		--	++	+		-	--	++		+	-	--	
Öğrencilerin eğitim gördükleri okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	2,4	17,20	38,90	30,20	13,70	32,70	50,60	14,30	2,40	24,50	42,50	23,80	9,20	30,00	53,30	16,70	0,00
Öğretmenler öğrencilerle yeterince iletişim kurar.	2,49	13,50	36,80	36,70	13,00	23,30	52,60	22,30	1,80	18,40	49,30	22,60	9,70	21,70	58,30	16,70	3,30
Öğretmenler dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedirler.	2,67	9,60	31,40	41,10	17,90	13,70	48,00	34,10	4,20	12,70	43,90	32,80	10,60	6,70	51,70	38,30	3,30
Öğretmenler akademik yönden öğrencinin gelişim düzeyini sık sık kontrol ederler.	2,85	6,70	22,80	48,80	21,70	9,00	51,80	35,50	3,70	11,30	35,60	39,20	13,90	5,00	65,00	26,70	3,30
ORTALAMA	2,6	11,76	32,46	39,2	16,6	19,66	50,76	26,56	3,02	16,7	42,8	29,6	10,9	15,83	57,1	24,6	2,47

Tablo 3.36’da görüldüğü üzere, öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere yönelik hazırlanan anket formlarında öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarılı/başarısız olmaları üzerinde öğretmen faktörünün etkili olup olmadığı sorulmuştur.

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Öğretmen faktörünün YGS ve LYS başarısı üzerindeki rolünü tespit etmek için öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere, okuldaki öğretmenlerin yeterliliği, öğretmenlerin öğrenciyle iletişimi, öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri ve öğretmenlerin öğrencilerin akademik durumlarını takibi sorgulandı.

Öğrencilerin YGS ve LYS başarısı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %56,1’i (17,2+38,9) eğitim gördüğü okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli bulduğunu, %50,3’ü (13,5+36,8) öğretmenlerinin kendisiyle yeterince iletişim kurduğunu, %41’i (9,6+31,4) öğretmenlerinin dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içinde olduğunu, %29,5’i (6,7+22,8) öğretmenlerinin akademik yönden gelişim düzeylerini kontrol ettiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin YGS ve LYS başarısı/başarısızlığı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %83,3’ü (32,7+50,6) okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli bulduğunu, %75,9’u (23,3+52,6) öğretmenlerin öğrencilerle yeterince iletişim kurduğunu, %61,7’si (13,7+48) öğretmenlerin dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içinde olduğunu, %60,8’i (9+51,8) öğretmenlerin öğrencilerin akademik yönden gelişim düzeylerini kontrol ettiğini belirtmişlerdir.

Velilerin, çocuklarının YGS ve LYS başarısı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %67’si (24,5+42,5) çocuklarının eğitim gördüğü okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli bulduğunu, %67,7’si (18,4+49,3) öğretmenlerin çocuklarıyla yeterince iletişim kurduğunu, %56,6’sı (12,7+43,9) öğretmenlerin dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içinde olduğunu, %46,9’u (11,3+35,6) öğretmenlerin, çocuklarının akademik yönden gelişim düzeylerini kontrol ettiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin, öğrencilerin YGS ve LYS başarısı ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında; %83,3’ü (30+53,3) görevli olduğu okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli bulduğunu, %80’i (21,7+58,3) öğretmenlerin öğrencilerle yeterince iletişim kurduğunu, %58,4’ü (6,7+51,7) öğretmenlerinin dersleriyle ilgili sürekli yeni

yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içinde olduğunu, %70'i (5+65) öğretmenlerinin akademik yönden öğrencilerin gelişim düzeylerini kontrol ettiğini belirtmişlerdir.

Tablodaki değerlere bakıldığında öğrencilere ve velilere göre; okuldaki branş öğretmenlerinin tecrübeli ve yeterli oldukları, öğretmenlerin öğrenciyle yeterince iletişim kurdukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin tecrübeli ve yeterli olmaları, öğrencilerle iletişim noktasında yeterli olmaları öğrenciye derslerini sevdirmelerini kolaylaştıracak, bu da beraberinde başarıyı getirecektir. Öğretmenlere ve yöneticilere göre ise; görev yaptıkları okuldaki branş öğretmenlerinin oldukça tecrübeli ve yeterli oldukları, öğretmenlerin öğrenciyle iletişim kurdukları, öğretmenlerin dersleriyle ilgili kendilerini yeniledikleri ve akademik yönden öğrencilerin gelişim düzeylerini kontrol ettikleri bulgulanmıştır. Öğretmenler kendileriyle ilgili soruların tamamına olumlu cevap vererek üniversite sınavlarındaki başarısızlığın kendilerinden kaynaklanmadığını, başarıda önemli ölçüde paya sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler öğretmenlerin dersleriyle ilgili kendilerini yenilememelerini ve akademik yönden gelişim düzeylerini kontrol etmemelerini başarılarını olumsuz etkileyen bir unsur olarak değerlendirmişlerdir. Veliler öğrencilerden farklı olarak öğretmenlerin dersleriyle ilgili kendilerini yenilediklerini belirtmişlerdir. Kısaca verilere göre öğretmenlerin olumlu çalışmalarının YGS ve LYS başarılarında olumlu etki sağladığı, öğretmenlerin eksikliklerinin de öğrenci başarısızlığında oldukça etkili olduğu bulgulanmıştır. Bu da öğretmen faktörünün öğrenci başarısı üzerinde etkisini göstermektedir.

3.2.8 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Yönetici Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo 3.37: Paydaşlara göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi.

Göstergeler	Öğrenci (N= 570)				Öğretmen (N= 502)				Veli (N= 424)				Yönetici (N= 60)					
	Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)				
		++	+	-		--	++	+		-	--	++		+	-	--		
Okul yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.	2,44	14,70	39,60	32,20	13,50	20,10	53,20	21,30	5,40	2,25	18,60	48,10	22,20	11,10	21,70	60,00	16,60	1,70
Okul yöneticileri, öğrencilerle yeterince iletişim kurarlar.	2,88	6,70	23,20	45,50	24,60	16,10	48,80	29,90	5,20	2,46	11,80	42,70	32,30	13,20	35,00	51,70	13,30	0,00
Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.	2,53	11,80	39,60	31,90	16,70	19,70	56,60	19,10	4,60	2,28	17,90	46,20	25,50	10,40	36,70	56,60	6,70	0,00
Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.	2,7	9,30	34,20	37,20	19,30	13,90	49,40	29,30	7,40	2,45	13,00	42,50	30,70	13,80	20,00	65,00	13,30	1,70
ORTALAMA	2,64	10,6	34,2	36,7	18,5	17,5	52	24,9	5,60	2,36	15,3	44,9	27,7	12,1	28,4	58,3	12,5	0,85

Tablo 3.37’de görüldüğü üzere, öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere yönelik hazırlanan anket formlarında öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarılı / başarısız olmaları üzerinde yönetici faktörünün etkili olup olmadığı sorulmuştur.

Tabloda öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla, yöneticilerin üniversite sınavlarına hazırlık için tedbirleri, yöneticilerin öğrenciyle iletişimi, yöneticilerin okulda iyi bir çalışma ortamı oluşturması ve öğrenci başarısının ödüllendirilmesi soruldu.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %54,3’ü (14,7+39,6) okul yöneticilerinin üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri aldığını, %29,9’u (6,7+23,2) okul yöneticilerinin, kendisiyle yeterince iletişim kurduğunu, %51,4’ü (11,8+39,6) okul yöneticilerinin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettiğini, %43,5’i (9,3+32,2) okul yöneticilerinin okulda her türlü başarıyı ödüllendirdiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %73,3’ü (20,1+53,2) okul yöneticilerinin üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri aldığını, %64,9’u (16,1+48,8) okul yöneticilerinin, öğrencilerle yeterince iletişim kurduğunu, %76,3’ü (19,7+56,6) okul yöneticilerinin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettiğini, %63,3’ü (13,9+49,4) okul yöneticilerinin okulda her türlü başarıyı ödüllendirdiğini belirtmişlerdir.

Velilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %66,7’si (18,6+48,1) okul yöneticilerinin üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri aldığını, %54,5’i (11,8+42,7) okul yöneticilerinin, çocuklarıyla yeterince iletişim kurduğunu, %64,1’i (17,9+46,2) okul yöneticilerinin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettiğini, %55,5’i (13+42,5) okul yöneticilerinin okulda her türlü başarıyı ödüllendirdiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %81,7’si (21,7+60) üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri aldığını, %86,7’si (35+51,7) öğrencilerle yeterince iletişim kurduğunu, %93,3’ü (36,7+56,6) okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettiğini, %85’i (20+65) okulda her türlü başarıyı ödüllendirdiğini belirtmişlerdir.

Tabloya bakıldığında öğrencilere göre; yöneticilerin üniversite sınavlarına hazırlık noktasında tedbir aldıkları ve okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasını sağladıkları tespit edilmiştir. Ancak yöneticilerin öğrencilerle yeterince ve gereğince iletişim kurmadıkları ve başarıların ödüllendirilmesi noktasında yetersiz oldukları görülmüştür. Öğretmenler, veliler ve yöneticilere göre ise; yöneticilerin üniversite sınavlarına hazırlık noktasında tedbir aldıkları ve okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasını sağladıkları, öğrencilerle iletişim kurdukları ve başarılarını ödüllendirdikleri bulgulanmıştır. Özellikle öğrencilerin motivasyonunun artırılması, derslere daha iyi konsantre olabilmeleri için yöneticilere de büyük sorumluluklar düşmektedir. Etkili iletişim ve başarıların ödüllendirilmesi öğrencileri motive etmek için oldukça önemli ve etkili bir unsurdur. Buna bağlı olarak etkili iletişim kuran ve başarıları ödüllendiren yöneticilerin okullarında başarıyı arttırdıklarını söyleyebiliriz. Öyleyse yönetici unsurunun öğrenci başarısı üzerindeki etkisi göz ardı edilemez.

3.2.9 Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Okul Ortamının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo 3.38: Paydaşlara göre okul ortamının faktörünün başarı üzerindeki etkisi.

Göstergeler	Öğrenci (N= 570)				Öğretmen (N= 502)				Veli (N= 424)				Yönetici (N= 60)						
	Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)			Ortalama	Yüzdellik (%)					
		++	+	-		--	++	+		-	--	++		+	-	--	++	+	-
Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	2,23	25,40	38,90	22,50	13,20	18,10	49,40	22,30	10,20	2,16	24,50	46,90	16,10	12,50	1,91	23,30	65,00	8,30	3,40
Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	3,04	8,20	17,00	37,00	37,80	14,90	35,90	34,90	14,30	2,76	8,70	30,00	37,30	24,00	2,35	6,70	56,70	31,60	5,00
Öğrenciler Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alır.	2,6	14,00	30,70	36,40	18,90	10,60	49,00	30,10	10,30	2,36	18,20	41,00	27,10	13,70	2,13	13,30	63,30	20,00	3,40
Öğrenciler okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, Kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabilir.	2,83	11,60	27,70	26,10	34,60	15,50	43,80	31,30	9,40	2,54	17,50	35,40	22,10	25,00	1,91	21,70	65,00	13,30	0,00
ORTALAMA	2,68	14,8	28,6	30,5	26,1	14,8	44,5	29,6	11,1	2,46	17,2	38,3	25,7	18,75	2,08	16,3	62,45	18,3	2,95

Tablo 3.38’de görüldüğü üzere, öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere yönelik hazırlanan anket formlarında öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarılı/başarısız olmaları üzerinde okul ortamının etkili olup olmadığı sorulmuştur.

Tabloda öğrencilere, öğretmenlere, velilere ve yöneticilere göre okul ortamının başarı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla, üniversite sınavlarıyla ilgili rehberlik, okuldaki eğitim öğretimin yeterliliği, ders seçimi/meslek seçimi ile ilgili rehberlik ve araştırma yapmak için okullardaki uygun ortamlar sorgulandı.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %64,3’ü (25,4+38,9) okul rehberlik servisinin, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yaptığını, %25,2’si (8,2+17) okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu, %44,7’si (14+30,7) alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldığını, %39,3’ü (11,6+27,7) okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, Kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabildiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %67,5’i (18,1+49,4) okul rehberlik servisinin, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yaptığını, %50,8’i (14,9+35,9) öğrencilerin okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu, %59,6’sı (10,6+49) öğrencilerin alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldığını, %59,3’ü (15,5+43,8) okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, Kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabildiğini belirtmişlerdir.

Velilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %71,4’ü (24,5+46,9) okul rehberlik servisinin, üniversite sınavları ile ilgili çocuklarına gerekli rehberliği yaptığını, %38,7’si (8,7+30) çocuğunun okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu, %59,2’si (18,2+41) çocuğunun alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldığını, %52,9’u (17,5+35,4) çocuğunun okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, Kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabildiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; %88,3’ü (23,3+65) okul rehberlik servisinin, öğrencilere üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yaptığını, %63,4’ü (6,7+56,7) öğrencilerinin okulda aldığı eğitimin üniversite

sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu, %76,6'sı (13,3+63,3) öğrencilerin alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldığını, %86,7'si (21,7+65) öğrencilerin okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, Kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabildiğini belirtmişlerdir.

Tabloya bakıldığında öğrencilere göre; okul rehberlik servislerinin üniversite sınavları ile ilgili rehberlik yapmalarının başarıyı olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ancak ders seçimi ve meslek seçimi noktasında rehberlik servislerinin yeterince öğrencileri bilgilendirmedikleri bulgulanmıştır. Öğretmenlere ve yöneticilere göre; okul rehberlik servislerinin üniversite sınavları ile ilgili rehberlik yapmalarının başarıyı olumlu yönde etkilediği, ders seçimi ve meslek seçimi noktasında rehberlik servislerinin öğrencileri bilgilendirdikleri, okuldaki eğitimin üniversite sınavına hazırlık için yeterli olduğu ve öğrencilerin araştırma yapmak, ders çalışmak için yeterli kaynaklara ulaşabildikleri bulgulanmıştır. Velilerin ise genel olarak yöneticiler ve öğretmenlerle aynı görüşü paylaştıkları, ancak okulda alınan eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olmadığı kanısında oldukları tespit edilmiştir. Okullardaki rehberlik faaliyetlerinin öğrenci başarısını önemli ölçüde etkilediği bilinmektedir. Öğrencilere 9. sınıftan itibaren okul rehberlik servislerince ve sınıf rehber öğretmenlerince etkili bir rehberlik yapıldığı takdirde yanlış seçimler yapmayacakları düşünülmektedir. Özellikle ders seçimi yapan öğrenci yetenekli olduğu ve ilgi duyduğu dersleri seçtiği takdirde başarıyı yakalayabilir. Her ne kadar bazı testler kullanılarak öğrencilerin yetenekli oldukları alanlar ve ilgi duydukları meslekler belirlenebilse de birçok okulda öğrenci sayısının fazla olması rehber öğretmenlerince bu testlerin yapılmasını güçleştirmektedir. Bu durum rehber öğretmenlerin öğrencileri iyi tanıyamamasına dolayısıyla birçok öğrencinin yanlış tercihlerde bulunmalarına engel olamamalarına neden olmaktadır.

Tablodaki verilere göre öğrenciler okuldaki eğitimin üniversite sınavına hazırlık için yeterli olmadığı ve araştırma yapmak, ders çalışmak için yeterli kaynaklara ulaşamadıkları için başarılı olamadıklarını belirtmişlerdir. Fiziki açıdan ve donanım açısından yeterli olmayan okullarda eğitim-öğretimde de aksamalar yaşanacaktır. İstendiği zaman araştırma yapmak için internete rahatça ulaşılan, zengin bir kütüphaneye sahip, uygulama yapılacak derslerde öğretmen gözetiminde rahatça ve güvenli bir biçimde deneylerin yapıldığı, kısaca tam donanımlı bir okulda okuyan ve

tüm bunlardan mahrum olan bir okulda okuyan öğrencilerin başarıları arasında mutlaka farklılıklar olacaktır. Bu da eğitim-öğretim ortamının başarı üzerinde etkisinin yadsınamayacağını bir göstergesidir.

Öğrencilerin %79,1'inin ve velilerin %76,4'ünün hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alınması gerektiğini belirtmiş olmaları okullardaki eğitim ve öğretimin gözden geçirilmesi gerektiğini gösteren bir husustur. Yine öğrencilerin %74,8'inin ve velilerin ise %61,3'ünün okulda alınan eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olmadığını belirtmiş olmaları, dersane desteği almaları gerektiğini belirtmeleriyle örtüşen bir durumdur. Bu ise öğrencilerde ve velilerde okullardaki eğitim ve öğretimin yeterli olmadığı algısının hakim olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucunda yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerce; YGS ve LYS başarısı için yetersiz görülen faktörler aşağıda tablolandırılmıştır.

Tablo 3.39: Başarı için paydaşlarca olumsuz görülen faktörler.

Göstergeler	Yönetici	Öğretmen	Veli	Öğrenci
1) Öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını oldukça olumsuz etkiliyor.	✓	✓	✓	✓
2) Öğrencilerin hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerekiyor.		✓	✓	✓
3) Aileler, sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyarlar.	✓	✓		
4) Maddi imkanların yetersiz oluşu öğrencilerin başarılarını olumsuz etkiler.			✓	✓
5) Öğretmenler öğrencinin akademik yönden gelişim düzeyini sık sık kontrol ederler.			✓	✓
6) Öğrencinin okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.			✓	✓

Tablo 3.39'dan anlaşılacağı üzere; öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmalarının başarılarını önemli ölçüde olumsuz etkilediği tüm paydaşlar tarafından belirtilmiştir. Öğretmen, veli ve öğrenciler, dersane desteği alınması gerektiğini belirtmiş, özellikle veli ve öğrenciler okul eğitiminin yetersizliğini buna gerekçe olarak göstermişlerdir. Yöneticiler ise dersane desteğini gerekli görmemişlerdir. Yani yöneticiler okuldaki eğitim öğretimin yeterli olduğunu

vurgulamışlardır. Yönetici ve öğretmenler ailelerin sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duymadıklarını belirtirken, veli ve öğrenciler aksi yönde fikir belirtmişlerdir. Veli ve öğrenciler maddi imkanların yetersiz oluşunu öğrenci başarısını olumsuz etkileyen bir faktör olarak algılayarak, öğretmenler ve yöneticiler başarı için maddi yetersizliklerin bahane edilemeyeceğini belirtmişlerdir. Veli ve öğrenciler, öğretmenlerin öğrencinin gelişim düzeyini kontrol etmediğini, bunun da öğrenci başarısını olumsuz etkilediği görüşünü savunurken yöneticiler ve öğretmenler öğrencilerin takibinin yapıldığını, dolayısıyla öğrenci başarısında pay sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca çalışma kapsamında başarı durumunu etkileyen bazı yetersiz, eksik olarak kabul edilebilecek ancak ortalamaya bakıldığında (%50 oranı ve üzeri) sorun olarak görülmeyecek bazı unsurlar da mevcuttur. Yani olumsuz düşünmeye yakın fakat olumlu çıkmış sonuçlardan bahsediyoruz. Bu da bizim için %50 - 65 aralığıdır. Burada katılımcılar almış oldukları desteğin yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Yani olumlu karşılanabilecek kadar destek var, ancak yeterli değildir. Bunlar aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 3.40: Başarı için paydaşlarca olumlu olarak algılanan ancak geliştirilmesi gereken durumlar

Göstergeler	Yönetici	Öğretmen	Veli	Öğrenci
1. Öğretmenler dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedir.	✓	✓	✓	
2. Aileler, çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilenmektedirler.	✓	✓		
3. Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	✓	✓		
4. Aileler çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürler.	✓			✓
5. Okul yöneticileri, öğrencilerle yeterince iletişim kurarlar.		✓	✓	
6. Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.		✓	✓	
7. Öğrenciler alan/meslek tercihi yaparken, alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alırlar.		✓	✓	
8. Öğrenciler okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabilir.		✓	✓	
9. Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.			✓	✓

Tablo 3.40'a göre yönetici, öğretmen ve veliler, öğretmenlerin dersleriyle ilgili kendilerini yeniledikleri algısına sahip olmalarına rağmen bu durumu yetersiz görmüşlerdir. Fakat öğrenciler öğretmenlerin kendilerini yenilemedikleri görüşünü taşımaktadırlar. Yöneticiler ve öğretmenler, ailelerin çocuklarının başarılarıyla ilgilendiklerini ve öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin yeterli olduğunu düşünmelerine rağmen bunu yeterli görmemişlerdir. Yönetici ve öğrenciler, ailelerin çocuklarının başarılı olması için okulla işbirliği halinde olduklarını belirtmesine rağmen yeterli görmemişlerdir. Öğretmenler ve veliler, yöneticilerin öğrencilerle iletişim kurduklarını, okulda her türlü başarının ödüllendirildiğini, öğrencilerin alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinde bilgilendirildiklerini ve öğrencilerin okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara ulaşabildiğini başarı için olumlu görürken, fakat yetersiz olarak algılamışlardır. Yöneticilerin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettikleri veliler ve öğrenciler tarafından olumlu, fakat yetersiz algılanmıştır.

Aşağıdaki tablo 3.41'de ise başarı için paydaşların oldukça olumlu buldukları durumlar gösterilmiştir.

Tablo 3.41: Başarı için paydaşlarca yeterli gösterilen durumlar.

Göstergeler	Yönetici	Öğretmen	Veli	Öğrenci
1) Öğrencilerin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlar.	✓	✓	✓	✓
2) Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	✓	✓	✓	
3) Yöneticiler üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.	✓	✓	✓	
4) Öğretmenler öğrencilerle yeterince iletişim kurar.	✓	✓	✓	
5) Okulumuzdaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	✓	✓	✓	
6) Yöneticiler okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.	✓	✓		
7) Aileler, öğrencinin sınavlarda gösterdiği başarıyla yeterince ilgilenmektedir.			✓	✓
8) Aileler, öğrencinin sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyarlar.			✓	✓
9) Öğrenciler okuyacakları üniversite bölümünü belirlemiş durumdadır.			✓	✓

Tablo 3.41’de görüldüğü gibi düzenli olarak kitap okumanın üniversite sınavlarına katkısı tüm katılımcılar tarafından oldukça memnuniyet verici olarak algılanmıştır. Yönetici, öğretmen ve velilere göre, okul rehberlik servislerinin sınavlar için rehberlik yaptığı, yöneticilerin üniversite sınavları için tedbir aldıkları, öğretmenlerin öğrencilerle iletişimi ve branş öğretmenlerinin tecrübeli ve yeterli oldukları etmenlerini başarıya olumlu katkısının memnuniyet verici düzeyde olduğu belirtilmiştir. Öğrenciler ise bu durumları olumlu ancak yetersiz olarak algılamışlardır. Yöneticiler ve öğretmenler, yöneticilerin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasını sağladıklarını memnuniyet verici olarak belirtirken, veli ve öğrenciler bu durumu olumlu ancak yetersiz algılamışlardır. Veli ve öğrenciler, ailelerin öğrencinin başarısıyla ilgilenmesinin, öğrencinin kararlarına saygı gösterilmesinin ve öğrencilerin okuyacakları üniversite bölümünü belirlemiş olmalarının başarıları üzerinde oldukça etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yönetici ve öğretmenler ise ailelerin öğrencinin başarısı ile ilgilenme noktasında yetersiz olduklarını, ailelerin öğrencinin aldığı kararlara saygı duymadığını belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi anket formlarına cevap veren katılımcıların, öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarında başarısız olmaları üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili algıları farklılıklar gösterebilmektedir. Yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı üzere katılımcıların bazı maddelerde aynı algıyı paylaştığı, bazı maddelerde ise farklı algı içerisinde oldukları görülmektedir.

3.3 Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplarla İlgili Bulgular

3.3.1 Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilere Göre Adıyaman İlinin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlık Nedenleri

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir? Sorusuna öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin verdikleri cevaplar aşağıda tabloleştirilmiştir. Öğrencilerden; 432’si, velilerden; 252’si, öğretmenlerden; 378’i ve yöneticilerden; 41’i bu soruya cevap vermişlerdir. Tekrar edilme sayısına bağlı olarak tasnif edilen verilerin frekans değerleri ve yüzdelik dilimleri ek C.1’de ayrıntılı olarak verilmiştir. Burada ise paydaşlarca belirtilen başarısızlık nedenlerinden ortak olanlar gösterilmiştir.

Aşağıdaki tablo 3.42’de paydaşlarca belirtilen başarısızlık nedenlerinden hangisinin hangi paydaş grubunca belirtildiği çentik işareti ile belirtilmiştir.

Tablo 3.42: Paydaşlar tarafından belirtilen başarısızlık nedenleri.

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Öğrenci	Veli	Öğretmen	Yönetici
1	Velilerin eğitim öğretim noktasında yeterince bilinçli olmaması, ilgisiz olmaları	✓	✓	✓	✓
2	Ekonomik sıkıntılar	✓	✓	✓	✓
3	Kitap okuma alışkanlığının olmayışı	✓	✓	✓	✓
4	Rehberlik faaliyetlerinin yetersiz oluşu	✓		✓	✓
5	Okullarda eğitim öğretimin yetersiz oluşu	✓	✓	✓	
6	Öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, bilgi yetersizlikler, günü kurtarma uğraşı içinde olmaları	✓	✓	✓	
7	Öğrencilerin düzenli ve verimli ders çalışmamaları	✓	✓	✓	
8	Öğrencilerin bilinçsiz olmaları	✓	✓	✓	
9	Üniversite sınavına çalışmayı son seneye bırakmak	✓	✓	✓	
10	Öğrencilerin ders çalışma noktasında tembellik etmesi	✓	✓	✓	
11	Temel eğitimin yetersiz oluşu	✓	✓	✓	
12	Ailenin okuma yazma oranının düşük olması (Eğitim durum)	✓	✓	✓	
13	Rehberlik servislerinin sınav hakkında yeterli bilgi vermemesi	✓	✓		
14	Öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi	✓	✓		
15	Öğrencilerle yeterince ilgilenilmemesi	✓	✓		
16	Velilerin baskıcı ve ya şımartıcı tutumları	✓	✓		
17	Öğrencilerin belli bir hedefinin olmayışı	✓		✓	
18	Eğitim sisteminin iyi olmaması, sürekli değişkenlik göstermesi	✓		✓	
19	Teknolojinin (Telefon, bilgisayar, internet vb.) çok kullanılması	✓		✓	
20	Ders seçimi ve meslek seçiminin öneminin bilinmemesi, yanlış seçimler	✓		✓	
21	Tercihlerin belli mesleklerle sınırlı kalması, iş garantisi olan bölümlerin daha çok tercih edilmesi			✓	✓

Tablo 3.42 (Devam): Paydaşlar tarafından belirtilen başarısızlık nedenleri.

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Öğrenci	Veli	Öğretmen	Yönetici
22	Öğrencilerin ilgisiz olmaları	✓			
23	Meslek liselerinde kültür derslerinin az olması	✓			
24	Sınavın ciddiyetinin farkında olunmaması	✓			
25	Öğrencilerin ciddiyetsizlikleri	✓			
26	Yöneticilerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi	✓			
25	Ders çalışma ortamlarının olmaması	✓			
26	Eğitim öğretime önem verilmemesi	✓			
27	Öğretmenlerin derslerini sınava yönelik işlememeleri	✓			
28	Dershanelerin yetersiz olması, (kalite açısından)	✓			
29	Disiplinsizlik	✓			
30	Sınıfların kalabalık olması, dersliklerin yetersiz olması, okullaşmanın yetersiz oluşu			✓	
31	Okul veli işbirliğinin yeterli olmayışı			✓	
32	Öğrencinin eğleneceği sosyal-kültürel alanların az olması			✓	
33	Ailenin sosyo-kültürel yönden yetersiz olması			✓	
34	Yöneticilerin vasıfsızlığı, yetersizliği			✓	
35	Öğrencilerin motivasyon eksikliği			✓	
36	Ailelerin öğrenciyle yeterince ilgilenmemesi			✓	
37	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri yetersiz olması			✓	
38	Valilik ve MEM'in gerekli tedbirleri almaması			✓	
39	Öğrencilerin Türkçeyi kullanmada yaşadığı sorunlar (Anadilde eğitim)			✓	
40	Eğitim sistemindeki ezberci anlayışın devam etmesi, değişkenlik, yerleşmiş bir sistemin olmayışı			✓	
41	Dershanelerin okulun önüne geçirilmesi, nasıl olsa dershane öğretilmesi mantığıyla hareket edilmesi				✓

Tablo 3.42'ye bakıldığında özellikle velinin bilinçli olmayışı ve ilgisiz olması, ekonomik sıkıntılar ve öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının olmaması tüm paydaşlar tarafından başarısızlığa neden olan ortak faktörler olarak gösterilmişlerdir. Adıyaman'ın genel yapısına bakıldığında ailelerin düşük gelirli oldukları görülmektedir. Velilerimizin %47,6'sının (424 katılımcıdan 202'si) aylık gelir olarak 0 – 1000 TL arasında gelire sahip olduklarını belirtmeleri bu durumu destekler niteliktedir. Ekonomik kaygıların ailelerin çocuklarına karşı ilgisizliğine sebep olacağı

düşünülmektedir. Ayrıca ailelerdeki çocuk sayısı da çocuklara karşı ilgiyi etkilemektedir. Araştırmamızda velilerin %41'i (424 katılımcıdan 174'ü) 5 ve üstü çocuk sahibi olduğunu belirtmektedir. Ailelerin tüm çocuklarına aynı zamanı harcaması ve aynı ilgiyi göstermesi bu durumda daha zor olacaktır. Öğrenci, veli ve öğretmenlere göre ailelerin eğitim durumunun düşük olması da başarısızlık nedenleri arasında gösterilmiştir. Araştırmamıza katılan anne-babaların eğitim durumlarına bakıldığında; babaların %41,5'i (424 katılımcıdan 176'sı) ilkökul, okuryazar ve okuryazar olmayanlardan, annelerin ise %75'i (424 katılımcıdan 318'i) ilkökul, okuryazar ve okuryazar olmayanlardan olduğu tespit edilmiştir. Özellikle velinin bilinçli olmayışını bu nedene bağlayabiliriz.

Araştırmamıza katılan paydaşlar gruplarından üçü tarafından; okullardaki rehberlik faaliyetlerinin yetersizliği, okullarda eğitim-öğretimin yetersiz oluşu, öğretmenlerin meslekî yetersizlikleri ve günü kurtarma uğraşı, öğrencilerin bilinçsizliği, öğrencilerin düzenli ve verimli çalışmamaları, üniversite sınavlarına son sene hazırlanmaya başlamaları, temel eğitimin yetersiz oluşu, öğrencilerin ders çalışma konusunda tembellik etmesi ve ailelerin eğitim durumlarının düşük olması başarısızlığa yol açan faktörler olarak gösterilmiştir.

3.3.2 Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlık Nedenlerine Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir? sorusuna öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin verdikleri cevaplar aşağıda tablolştırılmıştır. Öğrencilerden; 432'si, velilerden; 252'si, öğretmenlerden; 378'i ve yöneticilerden; 41'i bu soruya cevap vermişlerdir. Tekrar edilme sayısına bağlı olarak tasnif edilen verilerin frekans değerleri ve yüzdelik dilimleri ek C.2'de ayrıntılı olarak verilmiştir. Burada ise paydaşlarca ortaya konulan çözüm önerilerinden ortak olanlar verilmiştir.

Aşağıdaki tablo 4.43'de paydaşlarca ortaya konulan çözüm önerilerinden hangisinin hangi paydaş grubunca belirtildiği çentik işareti ile belirtilmiştir

Tablo 3.43: Paydaşlarca başarısızlığa karşı ortaya konulan çözüm önerileri.

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?		Öğrenci	Veli	Öğretmen	Yönetici
1	Eğitim öğretim noktasında velilerin bilinçlendirilmesi	✓	✓	✓	✓
2	Rehberlik faaliyetlerinin etkili ve daha ciddi yapılması	✓	✓	✓	✓
3	Kitap okumanın teşvik edilmesi	✓	✓	✓	✓
4	Ailelerin bilinçlendirilmesi için seminerler düzenlenmesi	✓	✓	✓	✓
5	Verimli ders çalışma yöntemlerinin öğrenilmesi ve bilinçli, düzenli ders çalışılması	✓	✓	✓	
6	Öğrencilerin bilinçlendirilmesi	✓	✓	✓	
7	Öğretmenlerin öğrencilerle daha fazla iletişim kurmaları, Öğrenciyle ilgilenilmesi	✓	✓		
8	Okullardaki eğitim öğretimin kalitesinin artırılması	✓	✓		
9	Öğretmenlerin yetenek sınavına tabi tutulması, öğretmen kalitesinin artırılması	✓	✓		
10	Disiplin	✓	✓		
11	Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi	✓		✓	
12	Öğrencilere ekonomik destek sağlanması	✓		✓	
13	Okullarda daha fazla kurs verilmesi, hafta sonu kurslarının açılması	✓		✓	
14	Temel eğitimin daha verimli hale getirilmesi		✓	✓	
15	Okul-aile işbirliğinin sağlanması			✓	✓
16	Meslek liselerinde kültür derslerinin ders saatlerinin artırılması	✓			
17	Sınav hakkında daha fazla bilgi verilmesi	✓			
18	Sınavın ciddiyetinin anlatılması	✓			
19	Öğrencileri ders çalışmaya zorlamak, öğrencilerin ders çalışması		✓		
20	Sınıftaki öğrenci sayısının azaltılması, derslik eksikliğinin giderilmesi			✓	
21	Ders seçiminin bilinçli bir şekilde yapılması (Öğrencinin ilgi ve yeteneklerine göre)			✓	
22	Gençlere yönelik sosyal, kültürel alanların artırılması			✓	
23	İlin ekonomik bakımdan kalkınmasını sağlamak			✓	
24	Ders çalışma ortamları hazırlamak			✓	
25	Öğrencilerin hedef belirleyerek ona göre çalışması			✓	
26	Öğretmenlik mesleğine saygınlık kazandırılması			✓	
27	Öğrenci yeteneklerinin belirlenerek ona göre yönlendirilmesi			✓	
28	Öğrencilerin motivasyonunun sağlanması			✓	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç

Yapmış olduğumuz araştırma bulguları göstermektedir ki, Adıyaman ilinde YGS ve LYS sınavlarında yaşanan başarısızlıkta birçok faktör belirleyici olmaktadır. Araştırmamız sonucunda;

1. Tüm paydaşlar tarafından öğrencilerin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bıraktıkları ve bu durumun başarılarını olumsuz etkilediği,
2. Veli ve öğrenciler, öğrencinin okulda aldığı eğitim-öğretimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olmadığını düşünürken, yönetici ve öğretmenlerin okullardaki eğitim-öğretimin sınav başarısı için yeterli olduğunu düşündükleri,
3. Yönetici ve öğretmenler; ailelerin, çocuklarının sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duymadıklarını belirtirken, veli ve öğrencilerin ise alınan kararlara saygı duyulduğunu belirttikleri,
4. Veli ve öğrenciler tarafından maddi imkânların yetersizliğini öğrencinin başarılı olmasının önünde bir engel olarak görüldüğü, yönetici ve öğretmenlerin maddi imkânların yetersizliğini başarı için bir engel olarak görmedikleri,
5. Veli ve öğrenciler, öğretmenlerin öğrencinin akademik yönden gelişim düzeyini sık sık kontrol etmediğini belirtirken, yönetici ve öğretmenler öğrencinin bu noktada kontrol edildiğini belirttikleri,
6. Son günlerin popüler tartışmalarından olan öğretmen, veli ve öğrenci tarafından öğrencinin okul dışı destekleyici eğitim (dershane, kurs veya özel ders) desteğine ihtiyacı olduğu,

7. Yönetici, öğretmen ve veliler, öğretmenlerin dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içinde olduklarını belirtirken, öğrencilerin bu konuda olumsuz düşündükleri,
8. Yöneticiler, veliler ve öğrenciler, ailelerin çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşmelerini belirtirken, öğretmenlerin okul-aile işbirliğinin sağlanamadığını düşündükleri,
9. Yönetici, öğretmen ve veli, okul yöneticilerinin öğrencilerle yeterince iletişim kurduklarını düşünürken, öğrencilerin yöneticilerin kendileriyle iletişim kurmadıklarını düşündükleri;
10. Yönetici, öğretmen ve veliler, okul yöneticilerinin okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağladıklarını düşünürken, öğrencilerin başarılarının ödüllendirilmediğini düşündükleri,
11. Yönetici, öğretmen ve veliler, öğrencilerin ders seçimi/meslek tercihi yaparken, ders seçimi/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldıklarını belirttikleri halde öğrencilerin aynı görüşü desteklemedikleri,
12. Yönetici, öğretmen ve veliler, öğrencilerin okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabildiklerini belirtirken, öğrencilerin bu konuda olumsuz düşündükleri,
13. Ortaya çıkmıştır.

Ayrıca tüm paydaşların; ailelerin çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilendiğini düşündükleri, okul yöneticilerinin okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ettiklerini belirttikleri, öğrencilerin düzenli olarak kitap okumalarının, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağladığını belirttikleri, okul rehberlik servislerinin üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yaptıklarını düşündükleri, yöneticilerin üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri aldıklarını belirttikleri, öğretmenlerin öğrencilerle yeterince iletişim kurduklarını belirttikleri, okullarında görev yapan branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli bulduklarını belirttikleri, Veli ve öğrenciler, öğrencilerin okuyacakları üniversite bölümünü belirlemiş durumda olduklarını düşündükleri sonuçları da ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların, öğrencilerin YGS – LYS sınavlarında başarısız olmaları üzerinde etkili olan faktörlerle ilgili algıları farklılıklar göstermektedir. Paydaşların birçok konuda birbirinin aksi düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Örneğin: Veli ve öğrenciler maddi imkanların yetersizliğini başarı önünde engel olarak görürken, yönetici ve öğretmenler aynı düşünceyi paylaşmamışlardır.

Ayrıca araştırmamızda açık uçlu olarak yönelttiğimiz sorular neticesinde elde ettiğimiz veriler ışığında, Adıyaman ilinin YGS ve LYS sınavlarında başarısızlık yaşamasında etkili olan faktörlerle ilgili elde ettiğimiz bazı sonuçlar da mevcuttur.

Araştırmamızda kullanılan açık uçlu sorulardan elde edilen bulgular ışığında;

1. Tüm paydaşların, velilerin eğitim-öğretim noktasında yeterince bilinçli olmadığını ve ilgisiz olduklarını,
2. Tüm paydaşların, ailelerin ekonomik sıkıntılarını,
3. Tüm paydaşların, öğrencilerde kitap okuma alışkanlıklarının olmayışını,
4. Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin, rehberlik faaliyetlerinin yetersizliğini,
5. Öğrenci, veli ve öğretmenin, okullardaki eğitim öğretimin yetersizliğini,
6. Öğrenci, veli ve öğretmenin, öğretmenlerin mesleki yetersizliklerini ve bilgi yetersizliklerini,
7. Öğrenci, veli ve öğretmenin, öğrencilerin düzenli ve verimli ders çalışmamalarını,
8. Öğrenci, veli ve öğretmenin, öğrencilerin bilinçsiz olmalarını,
9. Öğrenci, veli ve öğretmenin, öğrencilerin üniversite sınavına çalışmayı son seneye bırakmalarını,
10. Öğrenci, veli ve öğretmenin, öğrencilerin ders çalışma noktasında tembellik etmelerini,
11. Öğrenci, veli ve öğretmenin, temel eğitimin yetersiz oluşunu,
12. Öğrenci, veli ve öğretmenin, ailelerin okuma-yazma oranlarının düşüklüğünü (eğitim – öğretim durumlarını),
13. Öğrenci ve veli, rehberlik servislerinin sınav hakkında yeterli bilgi vermemesini,
14. Öğrenci ve velilerin, öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesini,
15. Öğrenci ve velilerin, velilerin baskıcı veya şımartıcı tutumlarını,
16. Öğrenci ve öğretmenlerin, öğrencilerin belli bir hedefinin olmayışını,

17. Öğrenci ve öğretmenlerin, eğitim sisteminin iyi olmayışını, sürekli değişkenlik göstermesini,
18. Öğrenci ve öğretmenlerin, teknolojinin (telefon, bilgisayar, internet vb.) çok kullanılmasını,
19. Öğrenci ve öğretmenlerin, ders seçimi ve meslek seçiminin öneminin bilinmemesi, yanlış seçimlerin yapılmasını
20. Öğretmen ve yöneticilerin, tercihlerin belli mesleklerle sınırlı kalmasını, iş garantisi olan bölümlerin daha çok tercih edilmesini ve öğrencinin üniversiteye yerleşebilecek düzeyde puana sahip olmasına rağmen tercih yapmamasını, başarısızlık nedenleri olarak belirttikleri tespit edilmiştir.

4.2 Tartışma

Araştırma sonucunda, ailenin ekonomik yetersizliğinin öğrencinin başarısında etkili olduğu tespit edilmiştir. Daha önce yapılan çalışmalardan da bu durumu destekleyici sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin, Yıldırım ve Gözüyeşil (2011), öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri üzerinde ailenin aylık gelir düzeyinin anlamlı farklılığını tespit etmişlerdir. Hevedanlı ve Ekici (2011) ise öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına yönelik tutum puanlarının ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini bulgulamışlardır. Döş (2011) ve Tezcan (1984) çalışmasında maddi yetersizliklerin başarısızlık üzerinde etkili bir faktör olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Her ne kadar maddi yetersizlikler tek başına başarı üzerinde etkili olmasa da, velileri ve öğrencileri rahatsız eden, dolayısıyla başarıyı etkileyen diğer faktörlerle beraber olumsuzluklara neden olmaktadır.

Okul-aile işbirliğinin etkili bir biçimde sürdürülmesi öğrencinin başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Yapmış olduğu çalışma ile okul-aile işbirliğinin önemini ortaya koyan Çelenk (2003a), aile üyelerinden eğitim yardımı alan ve okulla yakın işbirliği içerisine giren ailelerden gelen çocukların, okuduğunu anlama başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir başka çalışma da okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının başarılarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Çelenk, 2003: 33). Kotaman da, öğretmenlerin, yöneticilerin ve rehber öğretmenlerinin veliler ile işbirliğini arttırmalarının öğrencilerin başarılarını olumlu etkileyeceğini ifade etmiştir (Kotaman, 2008: 144).

Kuşkusuz öğrenci başarısında en önemli paya sahip olan paydaşlardan biri de öğretmenlerdir. Araştırmanın açık uçlu sorularına verilen cevaplarda öğretmenlerin mesleki yetersizliği öne çıkan bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenin mesleki yeterliliğinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini inceleyen Darling-Hammond (2000), kaliteli ve nitelikli öğretmenin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını belirtmektedir. Dolayısı ile eğitimin kalitesinin yükseltilmesinin ve nitelikli eğitimin ancak nitelikli öğretmenlerin çabaları ile gerçekleştirilebileceğini söyleyebiliriz.

Yine öğretmenlerin öğrencilerle iletişiminin başarı üzerinde olumlu katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Döş (2011) çalışmasında öğretmenin öğrenciyle iletişim eksikliğini başarısızlık faktörleri arasında değerlendirmiştir.

Rehberlik hizmetlerinin yetersizliği öğrencilerin başarılarını etkileyen bir diğer faktördür. Çalışmamızda öğrenciler, ders seçimi/meslek tercihi yaparken, ders seçimi/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi almadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca açık uçlu sorularımıza cevap veren paydaşlardan öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu belirttikleri görülmüştür. Rehberlik hizmetlerinden beklenen en önemli işlev, öğrencilerin ilköğretimden itibaren ilgi, eğilim ve yeteneklerine bağlı olarak yönlendirilmesidir. Okullarda gerçekleştirilecek etkili rehberlik hizmetlerinin öğrenci başarısını ciddi manada yükselteceği düşünülmektedir. Avcı (2006) çalışmasında sınıf içi rehberlik etkinliklerine katılan deney grubu öğrencilerinin, etkinlikler sonrasında çalışma alışkanlıklarında artış olduğu ve akademik başarılarında yükselme olduğunu belirlemiştir. Ayrıca etkinliklere katılmayan kontrol grubundaki öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının değişmediğini ve akademik başarılarında bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Araştırma sonuçlarımızdan biri de Adıyaman özelinde anne-baba eğitim durumunun düşük olmasıdır. Araştırmamıza katılan anne-babaların eğitim durumlarına bakıldığında; babaların %41,5'i (424 katılımcıdan 176'sı) ilkökul, okuryazar ve okuryazar olmayanlardan, annelerin ise %75'i (424 katılımcıdan 318'i) ilkökul, okuryazar ve okuryazar olmayanlardan olduğu tespit edilmiştir. Schreiber (2002), anne ve babanın eğitim düzeyleri, okulun fiziki yapısı, okulun kaynakları, çok çalışma gibi okuldan ve öğrenciden kaynaklanan faktörlerin öğrencinin matematik başarısı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulgulamıştır. Kalender (2006), öğrencinin anne ve babasının eğitim durumunu, öğrenci babasının mesleğini ve öğrencinin okul

öncesi eğitim almış olmasını, öğrencinin okul dışında ÖSS'ye yönelik ek imkanlardan yararlanmasını ÖSS alt sınır başarısını belirleyen faktörler olarak bulmuştur.

Araştırmamız sonucunda öğretmen, veli ve öğrenciye göre öğrencinin okul dışı destekleyici eğitim (dershane, kurs veya özel ders) desteğine ihtiyacı olduğu belirlenmiştir. Özgür (2008), çalışmasında üniversite sınavına dershaneye giderek veya özel ders alarak hazırlanan öğrencilerin, dershane veya özel ders yardımı almadan hazırlanan öğrencilerden daha başarılı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına yönelik tutumlarını inceleyen Ekici (2005), öğrenci tutumlarının öğrencilerin özel dershaneye gidip-gitmeme durumuna göre değiştiğini belirtmektedir. Özer ve Demir (2008) ise yaptıkları çalışmalar sonucunda dershane eğitiminin öğrencilerin özellikle sayısal ve eşit ağırlık puanları üzerinde yüksek ölçüde katkı sağladığını tespit etmişlerdir. Baştürk ve Doğan (2010) çalışmalarında öğretmenlerin özel dershanelerin üniversiteye giriş sınavında sağlamış oldukları birtakım üstünlükleri kabul ettiklerini belirlemişlerdir. Bu çalışmalar dershanelerin eğitim-öğretim hayatımızdaki önemini devam ettiğini göstermektedir. Öğrencinin okulda aldığı eğitim-öğretimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olmadığını belirten öğrenci ve velilerin bu görüşü, öğrencinin okul dışı destekleyici eğitim (dershane, kurs veya özel ders) desteğine ihtiyacını destekler niteliktedir. Yani dershane, kurs veya özel ders isteği okullardaki eğitim-öğretimin yetersizliğine bağlı olarak ortaya çıkan bir ihtiyacın ürünüdür.

Araştırmamız sonucu öğretmenlerin mesleklerine bağlı olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlere yöneltilen “Öğretmenliğe alternatif bir mesleğe geçme imkânınız olsa öğretmenliği bırakır mısınız?” sorusuna araştırmaya katılan 108 (%21,6) öğretmen “Hemen bırakırım” cevabı verirken, 193 (%38,4) öğretmen ise “Bırakmayı düşünürüm” cevabını vermişlerdir. Bu durum araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık %60'nın mesleğinden memnun olmadığını bir göstergesidir. Nitekim Kalender (2006) öğretmenlerin mesleğe bağlılıklarının ÖSS alt sınır başarısını belirleyen bir faktör olduğunu belirlemiştir. Bu durumda öğretmenlerin mesleğe bağlılıklarının zayıf olmasının öğrencilerin başarı durumlarını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının olmayışı, düzenli ve verimli ders çalışmamaları, bilinçsiz olmaları, üniversite sınavına hazırlanmayı son seneye bırakmaları, ders çalışma noktasında tembellik tutumları, hedef belirlememeleri,

teknolojiyi (telefon, bilgisayar, internet vb.) amacının dışında çok fazla kullanmaları, ders seçimi ve meslek seçiminin önemini bilmemeleri ve üniversite tercihlerinin belli mesleklerle sınırlı kalması öğrenci boyutlu başarısızlık nedenleri olarak tespit edilmiştir. Döş (2011) çalışmasında öğrencilerin ders çalışmamalarını, bilinçsiz oluşlarını, geleceğe yönelik karamsar olmalarını ve temel eğitimdeki yetersizliklerini başarılarını olumsuz etkileyen faktörler olarak bulgulamıştır. Öğrencilerin önceki eğitim basamaklarında yaşadıkları başarısızlık, sonraki eğitim basamaklarını da etkilemektedir. Bu sebeple öğrencilerin eğitim süreçlerine okul öncesinden itibaren önem verilmelidir. Döş aynı çalışmasında (aynı zamanda çalışmamızın da sonuçları arasında yer alan), ailenin ilgisizliğini, velinin eğitim boyutundaki yetersizliği, okul-veli işbirliği yetersizliğini, velinin bilinçsizliğini, yöneticilerin yetersizliğini, yöneticilerin öğrenci ile yeterince iletişim kuramamasını, okulun fiziki olarak yetersizliğini başarısızlık nedenleri olarak tespit etmiştir. Yetkin olmayan yöneticilerin olduğu, fiziki olarak yetersiz olan ve iletişim problemlerinin yaşandığı bir okulun istenen başarıyı yakalaması düşünülemez. Yıldırım (2000) ve Vursavuş (2011), öğretmen desteğinin ve aile desteğinin akademik başarıyı etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Sınıf mevcutlarının başarı üzerindeki etkisini inceleyen Boozer ve Rouse (2001), sınıf mevcudunu azaltmanın başarıya önemli bir katkısı olduğunu, kalabalık sınıf mevcutlarının öğrencilerin test puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumsuz yönde etkili olduğunu bulgulamışlardır.

Adıyaman ilinde eğitimin başarısında rol alan paydaşların kendilerini başarılı ve sorumluluk sahibi olarak ifade etmelerinin Adıyaman ilinde başarının yüksek olduğu sonucunu doğurması gerekirken, ÖSYM istatistiklerinde bu durumun böyle olmadığı açıkça görülmektedir. Yani hiçbir paydaş, var olan başarısızlığın kendisinden kaynaklandığını kabul etmemiştir.

4.3 Öneriler

1. Öğrencilerin YGS ve LYS sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları ciddi anlamda zorlanmalarına neden olmaktadır. Sınavlara hazırlanma ve ders çalışma sürecinin ortaöğretimin dört yılına planlı ve ölçülü bir biçimde yayılması durumunda totalde ilin sınav başarısının yükseleceği ve öğrencilerin hedefledikleri üniversiteye/bölüme yerleşme imkânı bulacakları düşünülmektedir. Bu konuda okul idaresi başta olmak üzere

velilere, sınıf rehber öğretmenlerine ve okul rehber öğretmenlerine çok iş düşmektedir. Özellikle lise birinci sınıftan itibaren düzenli ve verimli bir şekilde üniversite sınavlarına hazırlanma bilinci ve sorumluluğu öğrencilere kazandırılmalıdır.

2. Ailelerin ekonomik imkanları, anne-babaların eğitim düzeyleri ve anne-babaların mesleki durumları öğrencinin başarısını olumlu/olumsuz etkilediği için devletin (Valilik, Milli Eğitim Müdürlükleri ve Okul Müdürlükleri) bu anlamda ailelere eğitim alanında harcanmak üzere ekonomik destek sağlamasında, eğitici ve bilgilendirici faaliyetleri (seminerler, toplantılar vb.) amacına uygun bir şekilde planlayıp uygulanmasında fayda görülmektedir. Okullar tarafından maddi durumu iyi olmayan başarılı öğrencilerin tespit edilerek bu öğrencilere Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, sivil toplum kuruluşları ve dernekler tarafından aynî ve nakdî yardımların yapılması sağlanmalıdır. Aynı zamanda veli toplantılarında veya velilerle birebir gerçekleştirilen görüşmelerde sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olmasının öğrenci için olumsuz bir anlam taşımaması gerektiği belirtilerek öğrencilerin bu anlamda rahatlatılması sağlanmalıdır.
3. Rehberlik hizmetlerinin önemi ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisi kabul edilmektedir. Sınavlarda başarı hedefi gözetildiğinde bunun kaçınılmaz gereklerinden biri de öğrencilere yönelik etkili eğitsel yardımın yapılması ve rehberlik çalışmalarının daha kapsamlı, planlı ve verimli bir şekilde yapılmasıdır. Özellikle sınıf rehber öğretmenlerinin ve okul rehber öğretmenlerinin YGS ve LYS sınavları hakkında öğrencileri tatmin edici bilgiler vermesi, ders seçimi noktasında kendi ilgi ve yeteneklerine uygun derslerin seçiminin öneminin belirtilmesi, meslek tanıtımları ve üniversiteler hakkında bilgilendirmeler yapılması, etkili ders çalışma yöntemleri, motivasyon, sınav kaygısı, test çözme teknikleri hakkında bilgiler verilmesi gibi etkinliklerin öğrencilerin başarısında olumlu etki yapacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin başarı durumlarının sınıf rehber öğretmenleri ve okul rehberlik servisleri tarafından sürekli takip edilmesi başarıyı arttırıcı rol oynayacaktır.

4. Okul ile aile arasındaki iletişimsizliğin öğrencinin başarısı üzerinde olumsuz etki yarattığı, güçlü ve etkili okul-aile işbirliğinin öğrencinin başarısı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Okul-aile işbirliğini arttırmak için aile ziyaretleri, veli toplantıları, konferans, seminer vb. etkinliklerin samimi bir ortamda yapılması, özellikle okul-aile birliği toplantılarında uzman rehber öğretmenlerden ve eğitimbilimcilerden faydalanılması gerekmektedir. Etkili bir okul-aile işbirliği, ailelere anne-baba olmanın değerini gösterebileceği gibi, sorumlu ve katılımcı bir yurttaş olma bilinci de kazandırabilecektir. Bu derece kapsamlı ve ileriye dönük işlevleri olan okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilmesinin yolu ancak okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin planlı ve özverili çabalarıyla mümkün olabilir (Aslanargun, 2007: 132).
5. Okullardaki eğitim-öğretimi YGS ve LYS sınavlarına hazırlık için yeterli görmeyen öğrenci ve velilerin, dersaneleri faydalı görmeleri ve tercih etmeleri okullara olan saygıyı ve aidiyet duygusunu azaltmaktadır. Öğrencilerin okula bağlılıklarını arttırmak, dersanelere olan ihtiyacı ortadan kaldırmak ve okulların saygınlıklarını kazanabilmeleri için idareci ve öğretmenlerin eğitim sürecinde daha istekli ve verimli çalışmaları gerekmektedir. Gerek yerel, gerekse ulusal düzlemde üst düzey eğitim yöneticileri ve eğitim politikası yapıcılarının, bu doğrultuda eğitim çalışanlarına maddî-manevî teşvik unsurlarını artırmalı, söylem ve eylemsel bağlamda gerekli tedbirleri almalıdır.
6. Türk eğitim sisteminde örgün eğitim, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarından oluşmaktadır. Eğitim sistemi binişik bir yapıda olduğundan önceki eğitim kurumlarındaki öğrenmeler sonraki eğitim kurumlarındaki başarıyı etkilemektedir. Bu nedenle temel eğitimde, hatta okulöncesi eğitiminde yeterli başarıyı gösteremeyen öğrenciler sonraki eğitim kademelerinde yeterli başarıyı gösteremeyebilir. Bu nedenle öğrencilerin eğitim süreçlerine okulöncesi eğitimden itibaren itina gösterilmelidir.
7. Öğrencilerimizin en büyük eksikliklerinden biri de kitap okuma alışkanlığının olmayışıdır. Kitap okuma alışkanlığı temel eğitimden itibaren öğrenciye kazandırılmalıdır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenciler tarafından

model alındığı göz önünde bulundurulduğunda bu alışkanlığın öğrencilere sınıf öğretmenlerince daha kolay kazandırılabilceği düşünülmektedir. Yine aileler, ders dışında çocuğun okuyabileceği kitap, gazete, dergi vb. yayınları alarak evde bir kitaplık oluşturmali, kendileri de bu okuma materyallerini okuyarak çocuğuna örnek olup onu okumaya teşvik etmelidir. Bu alışkanlık okulöncesi eğitim sırasında hatta daha öncesinde aşılmalıdır.

8. Eğitim sistemimizde müfredatlar, sınav sistemleri ve sınav içerikleri sürekli olarak değişmektedir. Eğitim-öğretimin uygulayıcıları olan öğretmenler, bu değişime ayak uydurmak durumundadır. Öğretmen, üniversiteden mezun olup atandıktan sonra kendi bilgi ve birikimlerini değiştirmeden yerinde sayan değil, çağın gerisinde kalmayan, okuyan, araştıran ve günün gereklerine uygun bir şekilde kendisini yenileyen kişi olmalıdır. Ders işlemede, öğrenci merkezli eğitim anlayışını benimsemeli, yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesiyle hareket etmelidir. Öğretmenlerin ders dışı zamanlarda okulda kalmalarını teşvik edici ve eğitim-öğretimle ilgili araştırma ve benzeri faaliyetler yapmalarını sağlayıcı çalışmalar yapılmalıdır.
9. Öğrencilerin yükseköğretime veya mesleğe yönlendirilmesine temel eğitimde başlanmalı, bu amaçla okullarda rehberlik hizmetleri gelişmiş ülkelerde olduğu gibi bilimsel esaslara uygun olarak yapılmalıdır. Öğrencinin mesleğe mi, yükseköğretime mi yönlendireceğine elde edilen bilimsel rehberlik raporları veya verileri esas teşkil etmelidir. Bunun için de öğrenci velileri bu konuda bilgilendirilmeli, daha açık bir ifadeyle ikna edilmelidirler. Orta ve uzun vadede yükseköğretime geçişte, birkaç saatlik sınavlar değil, öğrencinin okul başarısı veya performansı yanında ilgileri, istidat ve kabiliyetleri esas teşkil etmelidir (Arslan, 2004: 47).
10. Eğitim sistemimizde öğrencilerimizi sürekli bir yarış haline soktuğumuz için, yaşadıkları en küçük başarısızlık, onların kendilerine güven duygularını kaybetmelerine neden olmaktadır. Eğitim kurumlarımız, sürekli sınavlara yönelik hazırlık yapan kurumlar olmaktan kurtarılıp öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini keşfettikleri bir eğitim-öğretim yuvası haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş. ve Küçükali, R. (2009). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akbaba Altun, S., Çakan, M. (2008). Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler: LGS/ÖSS Sınavlarındaki Başarılı İller Örneği. *İlköğretim Online E-Dergi*, 7/1, 157-173. Erişim Tarihi: 16/07/2014, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say1/v7s1m12.pdf>
- Arı, A. (2003). Taşınmalı İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği). *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23/1, 101-115.
- Arslan, M. (2004/1). Eğitim Sistemimizin Kapanmayan Yararı Yükseköğretime Geçiş. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16/1, 37-51.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-135.
- Avcı, Y. (2006). Sınıf İçi Rehberlik Etkinliklerinin Öğrencilerin Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Başaran, İ.E. ve Çınkır, Ş. (2011). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (3. Baskı). Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Baştürk, S., Doğan, S. (2010). Lise Öğretmenlerinin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7/2, 135-157.
- Boozer, M. ve Rouse, C. (2001). Intraschool Variation in Class Size: Patterns and Implications. *Journal of Urban Economics*. Erişim Tarihi: 03/07/2014, <http://dataspace.princeton.edu/jspui/bitstream/88435/dsp01x059c733k/1/344.pdf>

- Boydak Özan, M., Yüksel, Y. (2003). Öğrencilerin Sınav Kaygılarının Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 3, 64-70.
- Bursalıoğlu, Z. (1999). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış* (11.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çabuk Kaya, N. (2006). Taşınmalı Eğitim Programındaki İlköğretim Öğrencilerinin Durumları: Silopi Köyleri Örneğinde Bir Sosyal Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46/2, 105-116.
- Çelenk, S. (2003a). Okul Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Çelenk, S. (2003b). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergi*, 2, 28-34. Erişim Tarihi: 16/07/2014, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf>
- Çelik, V. (2002). *Okul Kültürü ve Yönetimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çuhadaroğlu, B. (2006). Ortaöğretimde Başarısızlık Nedenleri: Diyarbakır Örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır
- Dam, H. (2008/2). Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7/14, 75-99.
- Darling-Hamond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8/1, 1-44.
- Döş, İ. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 190, 72-91.
- Ekici, G. (2005). Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 82-90.
- Elmacıoğlu, T. (2003). *Başarıda Aile Faktörü* (5. Baskı). İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- Erdoğan, İ. (2000). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği* (2. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2001). *Sınıf Yönetimi* (2. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2010). *Eğitim ve Okul Yönetimi* (8. Basım). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Esen, E. (2009). Öğrenci Mevcudu 1000 ve Üzeri Olan Resmi İlköğretim Okullarında Yaşanan Yönetim Sorunları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Finn-Stevenson, M., Desimone, L., Chung, A. (1998). Linking Child Care Support Service with the School: Pilot Evaluation of the School of the 21st Century. Erişim tarihi: 03/07/2014, <http://www.yale.edu/bushcenter/21C/pdf/article2.pdf>
- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın Olmadığı Okul* (K. Teksöz, Çev.). İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Hevedanlı, M., Ekici, G. (2011). Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Diyarbakır Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 64-79.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi* (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- İzci, G., Temel, H.S., Turhan, A., Bal, A. (2012). *Adıyaman'da Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Adıyaman: Anıt Matbaa.
- Kalender, G. (2006). Genel Liselerin ÖSS Alt Sınır Başarısını Belirlemede Etkili Olabilecek Bazı Aile-Okul ve Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi: Gaziantep Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik Analizi (Reliability Analysis). Şeref Kalaycı (Ed.), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (5. Baskı) (s. 403-418). Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kellecioğlu, H. (2002). Ortaöğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Giriş Sınavları ve Sınavın Öğrenimlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 135-144.

- Kellecioglu, H. (2003). Ortaöğretim Başarı Puanlarının Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖYS, ÖSS ve Tek Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖSS İle İlişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 70-78.
- Kellecioglu, H. (2004). Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanmış Olan Öğrenci Seçme Sınavı Puanları İle Öğrenci Yerleştirme Sınavı Puanları Arasındaki İlişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 29/133, 60-70.
- Kotaman, H. (2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXI/1, 135-149.
- Köse, M. R. (1999). Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 51 – 60.
- Köse, M. R. (2007). Aile Sosyoekonomik ve demografik Özellikleri ile Okul ve Özel Dershanenin Liselere Giriş Sınavına Katılan Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 5/17, 46-77.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. Erişim Tarihi: 27/10/2013, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>
- Morgil, İ. Yılmaz, A., Seçken, N., Erökten, S. (2000). Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler Ve Öz-De-Bir Tarafından Uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 96-103.
- Öçsoy, E. (2013). Adıyaman İlinin Eğitiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri. Eğitim Denetmenince Hazırlanmış Nisan 2013 Tarihli Rapor. Adıyaman: MEM.
- ÖSYM. Yükseköğretim Programlarına Yerleştirme (1999 Yılı Kılavuzu). Erişim Tarihi: 08/02/2014, <http://www.osym.gov.tr/belge/1-5280/yerlestirme.html>
- ÖSYM. 2001 Yılı Kılavuzu. Erişim tarihi: 09/02/2014, <http://osym.gov.tr/belge/1-12698/kilavuzlar.html>
- ÖSYM. 2009-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim Tarihi: 09/02/2014, <http://osym.gov.tr/dosya/1-50563/h/yerlestirmebulten.pdf>
- ÖSYM. 2010-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim Tarihi: 09/02/2014, <http://osym.gov.tr/dosya/156296/h/osysyerlestirmebulten2010.pdf>

- ÖSYM. 2011-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim Tarihi: 09/02/2014, <http://www.osym.gov.tr/dosya/158052/h/022011osysyerlestirmesonuclarinailiskinsayisabilgile-.pdf>
- ÖSYM. 2012-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim Tarihi: 09/02/2014, <http://osym.gov.tr/dosya/1-60987/h/2012yerlestirmesayisabilgileri.pdf>
- ÖSYM. 2013-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim Tarihi: 09/02/2014, http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013-YGS-SonucAciklama_Sunum.pdf
- ÖSYM. Ösym Hakkında. Erişim Tarihi: 11/02/2014, <http://www.osym.gov.tr/belge/1-2704/osym-hakkinda.html>
- Özdemir, S. (2009). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, H., Demir, A. (2008). Öğrenci Seçme Sınavı'na Hazırlanan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi (Oltu Anadolu Lisesi Öğrencileri İçin Bir Uygulama). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11/1, 261-274.
- Özgür, E. (2008). Üniversitelere Giriş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yapılarının İstatistiksel Analizi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pakır, F. (2006). Aile Sosyo-Ekonomik ve Demografik Özellikleri ile Mezun Olunan Lise Türünün Öğrencilerin Üniversite Giriş Sınavındaki Başarıları Üzerindeki Etkileri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Resmi Gazete (2013). Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. 28758.
- Sargın, S. (2007). Türkiye'de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 133-150.
- Schreiber, J. B. (2002). Institutional and Student Factors and Their Influence on Advanced Mathematics Achievement. *The Journal of Educational Research*, 95/5, 274-286.

- Sezer, Ö. (2007). Sınıf Tekrar Eden Öğrencilerin Bazı Demografik Özellikleri İle Bu Öğrenciler ve Öğretmenlerinin Sınıf Tekrar Etme Hakkındaki Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8/13, 31-48.
- Şimşek, E., Pınar, M., Kahraman, N. (2013). Adıyaman İlinde İlkokul, Ortaokul, Lise Öğrencilerinin Akademik Başarılarının İncelenmesi. Adıyaman Eğitim Denetmenlerince Hazırlanan Mayıs 2013 Tarihli Rapor. Adıyaman: MEM.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taşpınar Cengiz, D., İhtiyaroğlu, F. (2012). 2006-2011 Yılları Arasında Üniversite Giriş Sınavındaki Sistem Değişikliklerinin Üniversiteye Öğrenci Yerleştirmedeki Etkisinin İllere Göre Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi İle İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 319-336.
- Tatlılıoğlu, K., Avcı, M. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Okul Başarılarını Olumsuz Etkiyen Nedenlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma (Bingöl Örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5/8, 1111-1133.
- Tatlılıoğlu, K. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Başarılarını Olumsuz Etkileyen Nedenlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma (Bingöl Örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 39, 1-21.
- Taymaz, H. (1986). Okul Yönetimi ve Yönetici Yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 123-135.
- Tezcan, M. (1984). Okulda Başarısızlık ve Önlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17/1, 385-388.
- Töremen, F., Kolay, Y. (2003). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken Yeterlikler, *Milli Eğitim Dergisi*, 160, Erişim Tarihi: 01/07/2017, http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/toremen-kolay.htm
- Vursavuş, O. (2011). Liselerde (Ortaöğretim) Ders Başarısı Üzerinde Ailenin Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Weiner, B. (1985). An Attributional Theory of Achievement Motivation and Emotion. *Psychological Review*, 92/4, 548-573.

- Yalçinkaya Akyüz, M. (2002/1). Çağdaş Okulda Etkili Liderlik. *Ege Eğitim Dergisi*, 2, 109-119.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk Psikolojisi* (18. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, İ. (1998). Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2/9, 33-38.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167-176.
- Yıldırım, İ., Ergene, T. (2003). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 224-234.
- Yıldırım, M., Gözüyeşil, E. (2011). Üniversite Giriş Sınavlarına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygıları Üzerinde Aile Faktörünün Etkileri. *E_Journal of New World Sciences Academy*, 6/1, 304-323.

EKLER

1. Ek - A: Anket Formları	119
2. Ek - B: Frekans Analizleri	128
3. Ek - C: Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplarla İlgili Bulgular.....	138

Ek - A: Anket Formları

Ek - A.1: Yöneticiye Uygulanan Anket Formu

Değerli Yöneticiler;

Bu anket "YGS ve LYS İçin Analitik Bir Çerçeve; Eğitimde Geri Kalmışlık Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasına veri toplamak için yapılmaktadır. Araştırmanın amacı Adıyaman'ın YGS ve LYS'deki başarısızlık nedenlerini tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Bu araştırma tamamen bilimsel nitelikte olup, araştırmada derlenen tüm özel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Soruları içtenlikle cevaplayacağımıza inanıyor ve araştırmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Mustafa KILINÇ
Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Yüksek Lisans Tez Danışmanı

- Okulunuzun Adı:.....
- Okulunuzun;
 - Öğrenci sayısı :
 - Öğretmen sayısı :
 - Derslik sayısı :
- Norm kadroya ve mevcut duruma göre aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

BRANŞ	NORM KADRO SAYISI	MEVCUT ÖĞRETMEN SAYISI
a) Matematik		
b) Türk Dili ve Edebiyatı		
c) Coğrafya		
d) Tarih		
e) Fizik		
f) Kimya		
g) Biyoloji		
h) Felsefe Grubu		
i) İngilizce		

- Okulunuzda aşağıdakilerden en çok hangisini gerçekleştirmek için çaba harcıyorsunuz? (Uygun kutucuğa "X" koyarak belirtiniz. Son sütunda en çok çaba harcadığımız işlerden en az çaba harcadığımız işlere doğru bir sıralama yapınız.)

	En az	Orta düzeyde	En çok	Sıralayınız
a) Güvenlik (Okulun yakın çevresi)				
b) Disiplin/Asayiş (Okul içinde)				
c) Temizlik				
d) Eğitim (Günlük yaşam bilinci)				
e) Öğretim (YGS ve LYS'ye yönelik)				
f) İdari işler				
g) Okula finansman sağlama				
h) Okul- aile (dernek,sivil toplum örgütü,yerel yöneticilerle) işbirliği				

II. BÖLÜM

Aşağıda verilen cümlelerde ifade edilen yargılara okulunuzdaki durumu düşünerek ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz. Cümlelerin karşısında dört seçenek (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) yer almıştır. Cümlelerdeki yargılara katılma düzeyinizi belirten kutucuğa (X) işareti koyunuz. Her ifade için bir seçenek işaretleyiniz. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Sıra No	Göstergeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Aileler, çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilenmektedirler.				
2	Aileler çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürler.				
3	Aileler, sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyarlar.				
4	Aile içi huzursuzluklar ve anlaşmazlıklar çocuklarının başarısını oldukça etkiler.				
5	Öğrencilerimizin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlıyor.				
6	Öğrencilerimizin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını oldukça olumsuz etkiliyor.				
7	Okulumuzdaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.				
8	Öğretmenlerimiz öğrencilerle yeterince iletişim kurar.				
9	Öğretmenlerimiz dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedir.				
10	Öğretmenlerimiz akademik yönden öğrencilerimizin gelişim düzeyini sık sık kontrol eder.				
11	Üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırım.				
12	Öğrencilerle yeterince iletişim kurarım.				
13	Okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederim.				
14	Okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarım.				
15	Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.				
16	Öğrencilerimizin ilköğretimde aldığı eğitim ortaöğretimdeki (Lisedeki) başarısını oldukça etkiledi.				
17	Öğrencilerimizin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.				
18	Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında öğrencilerimiz okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alır.				
19	Öğrencilerimiz okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabilir.				

III. BÖLÜM

1. Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?

--

2. Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?

--

Ek - A.2: Öğretmene Uygulanan Anket Formu

Değerli Meslektaşım;

Bu anket "YGS ve LYS İçin Analitik Bir Çerçeve; Eğitimde Geri Kalmışlık Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasına veri toplamak için yapılmaktadır. Araştırmanın amacı Adıyaman'ın YGS ve LYS'deki başarısızlık nedenlerini tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Bu araştırma tamamen bilimsel nitelikte olup, araştırmada derlenen tüm özel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyor ve araştırmaya yaptığımız katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Mustafa KILINÇ
Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Yüksek Lisans Tez Danışmanı

I. BÖLÜM

- Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
- Yaşınız: 20 - 30 31 - 40 41 - 50 51 - 60 61 ve üzeri
- Branşınız:
- Mesleğinizdeki görev yılınız hangi aralıktadır?
 1 - 7 8 - 15 16 - 20 21 - 25 25 üstü
- En son mezun olduğunuz okulun türünü işaretleyiniz.
 Öğretmen Lisesi
 İki Yıllık Eğitim Enstitüsü, Yüksekokul, Önlisans
 Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü veya Yüksekokul
 Eğitim Fakültesi
 Diğer Fakülteler (Fen Edebiyat, Ziraat, Hukuk, vb.)
 Yüksek Lisans
 Doktora
- Mezun olduğunuz alanda mı öğretmenlik yapıyorsunuz? Evet Hayır
- Cevabınız evet ise, kaç yıldır branşınızda çalışıyorsunuz?
 1 - 7 8 - 15 16 - 20 21 - 25 25 üstü
- Bulduğunuz okulda kaç yıldır çalışıyorsunuz?
 0-1 2-3 4-7 8-14 15 ve üstü
- Öğretmenliğe alternatif bir mesleğe geçme imkânım olsa; öğretmenliği
 Hemen bırakırım
 Bırakmayı düşünürüm
 Kesinlikle bırakmam
- Öğretmenlik mesleğini seçme nedeniniz nedir?
 Öğretmenlik idealimdi.
 İş garantisi ve sosyal statüsü için seçtim.
 Dış çevrenin yönlendirmesi
 Önceliklerim arasında olmamasına rağmen seçmek zorunda kaldım
 Tesadüfen

II. BÖLÜM

Aşağıda verilen cümlelerde ifade edilen yargılara okulunuzdaki durumu düşünerek ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz. Cümlelerin karşısında dört seçenek (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) yer almıştır. Cümlelerdeki yargılara katılma düzeyinizi belirten kutucuğa (X) işareti koyunuz. Her ifade için bir seçenek işaretleyiniz. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Sıra No	Göstergeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Aileler, çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilenmektedirler.				
2	Aileler çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürler.				
3	Aileler, sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyarlar.				
4	Öğrencilerimizin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlıyor.				
5	Öğrencilerimizin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını oldukça olumsuz etkiliyor.				
6	Okulumuzdaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.				
7	Öğretmenlerimiz öğrencilerle yeterince iletişim kurar.				
8	Öğretmenlerimiz dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedir.				
9	Öğretmenlerimiz akademik yönden öğrencilerimizin gelişim düzeyini sık sık kontrol eder.				
10	Okulumuz yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.				
11	Okulumuz yöneticileri, öğrencilerle yeterince iletişim kurarlar.				
12	Okulumuz yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.				
13	Okulumuz yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.				
14	Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.				
15	Öğrencilerimizin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.				
16	Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında öğrencilerimiz okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alır.				
17	Öğrencilerimiz okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuar vb.) rahatça ulaşabilir.				

III. BÖLÜM

1. Sizde Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?

--

2. Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?

--

Ek - A.3: Veliye Uygulanan Anket Formu

Değerli Veliler;

Bu anket "YGS ve LYS İçin Analitik Bir Çerçeve; Eğitimde Geri Kalmışlık Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasına veri toplamak için yapılmaktadır. Araştırmanın amacı Adıyaman'ın YGS ve LYS'deki başarısızlık nedenlerini tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Bu araştırma tamamen bilimsel nitelikte olup, araştırmada derlenen tüm özel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyor ve araştırmaya yaptığımız katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Mustafa KILINÇ
Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Yüksek Lisans Tez Danışmanı

BÖLÜM I

Aşağıdaki sorulardan size uygun olanları yanıtlarken ilgili kareye (X) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Öğrenim durumunuzu ve eşinizin öğrenim durumunu işaretleyiniz.

ANNE

- Okur - yazar değilim
 Okur - yazarım
 İlkokul mezunuyum
 Ortaokul mezunuyum
 Ortaöğretim (Lise) mezunuyum
 Yüksekokul (Önlisans) mezunuyum
 Üniversite (Lisans) mezunu yada daha üzeriyim

BABA

- Okur - yazar değilim
 Okur - yazarım
 İlkokul mezunuyum
 Ortaokul mezunuyum
 Ortaöğretim (Lise) mezunuyum
 Yüksekokul (Önlisans) mezunuyum
 Üniversite (Lisans) mezunu yada daha üzeriyim

3. Mesleğinizi ve eşinizin mesleğini işaretleyiniz.

ANNE

- Devlet memuru
 Özel sektör çalışanı
 Serbest meslek
 Emekli
 Ev hanımı
 Diğer.....

BABA

- Devlet memuru
 Özel sektör çalışanı
 Serbest meslek
 Emekli
 İşsiz
 Diğer.....

4. Yaşınızı ve eşinizin yaşını işaretleyiniz.

ANNE

- 30 ve Altı
 31 - 40 Arası
 41 - 50 Arası
 51 ve Üstü

BABA

- 30 ve Altı
 31 - 40 Arası
 41 - 50 Arası
 51 ve Üstü

5. Ailedeki çocuk sayısını işaretleyiniz.

- 1 çocuk
 2 çocuk
 3 çocuk
 4 çocuk
 5 ve üzeri

6. Ailenin aylık gelirini işaretleyiniz.

- 0 - 1000 TL arası
 1001 -1500 TL arası
 1501 -2000 TL arası
 2001 -3000 TL arası
 3001 TL ve üzeri

II. BÖLÜM

Aşağıda verilen cümlelerde ifade edilen yargılara çocuğunuzun okulundaki durumu düşünerek ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz. Cümlelerin karşısında dört seçenek (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) yer almıştır. Cümlelerdeki yargılara katılma düzeyinizi belirten kutucuğa (X) işareti koyunuz. Her ifade için bir seçenek işaretleyiniz. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Sıra No	Göstergeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Çocuğumun sınavlarda gösterdiği başarıyla yeterince ilgilenirim.				
2	Maddi imkanlarının yetersiz oluşu çocuğumun başarısını olumsuz etkiliyor.				
3	Çocuğumun başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürüm.				
4	Çocuğumun, sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyarım.				
5	Çocuğumun düzenli olarak kitap okuması, üniversite sınavlarına hazırlanmasında ciddi katkı sağlıyor.				
6	Çocuğum okuyacağı üniversite bölümünü belirlemiş durumda.				
7	Çocuğumun üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakması başarı durumunu oldukça olumsuz etkiliyor.				
8	Çocuğumun hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerekiyor.				
9	Çocuğumun eğitim gördüğü okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.				
10	Öğretmenler çocuğumla yeterince iletişim kurar.				
11	Çocuğumun öğretmenleri dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedirler.				
12	Öğretmenler çocuğumun akademik yönden gelişim düzeyini sık sık kontrol ederler.				
13	Okul yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.				
14	Okul yöneticileri, çocuğumla yeterince iletişim kurarlar.				
15	Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.				
16	Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.				
17	Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.				
18	Çocuğumun okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.				
19	Çocuğum alan/meslek tercihi yaparken, alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldı.				
20	Çocuğum okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabiliyor.				

III. BÖLÜM

1. Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığımın nedenleri nelerdir?

--

2. Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?

--

Ek - A.4: Öğrenciye Uygulanan Anket Formu

Değerli Öğrenciler;

Bu anket "YGS ve LYS İçin Analitik Bir Çerçeve; Eğitimde Geri Kalmışlık Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Adıyaman İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasına veri toplamak için yapılmaktadır. Araştırmanın amacı Adıyaman'ın YGS ve LYS'deki başarısızlık nedenlerini tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Bu araştırma tamamen bilimsel nitelikte olup, araştırmada derlenen tüm özel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Soruları içtenlikle cevaplayacağımıza inanıyor ve araştırmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Mustafa KILINÇ
Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Mücahit ÇELİK
Yüksek Lisans Tez Danışmanı

I. BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz: Kız Erkek
2. Kendiniz dahil kaç kardeşsiniz.
3. Okuduğunuz ortaöğretim kurumunun adı :.....
4. Okuduğunuz ortaöğretim kurumunun türü (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Anadolu İHL vb.):

5. Bu öğretim yılında herhangi bir dershaneye devam ediyor musunuz? Evet Hayır
6. Anne ve babanızın eğitim durumları ile ilgili uygun olan kutucuğu doldurunuz.

ANNE

☐	Okur - yazar değil
☐	Okur - yazar
☐	İlkokul mezunu
☐	Ortaokul mezunu
☐	Ortaöğretim (Lise) mezunu
☐	Yüksekokul (Önlisans) mezunu
☐	Üniversite (Lisans) mezunu yada daha üzeri

BABA

☐	Okur - yazar değil
☐	Okur - yazar
☐	İlkokul mezunu
☐	Ortaokul mezunu
☐	Ortaöğretim (Lise) mezunu
☐	Yüksekokul (Önlisans) mezunu
☐	Üniversite (Lisans) mezunu yada daha üzeri

7. Anne ve babanızın mesleği aşağıdakilerden hangisidir?

ANNE

☐	Devlet memuru
☐	Özel sektör çalışanı
☐	Serbest meslek
☐	Emekli
☐	Ev hanımı
☐	Diğer.....

BABA

☐	Devlet memuru
☐	Özel sektör çalışanı
☐	Serbest meslek
☐	Emekli
☐	İşsiz
☐	Diğer.....

8. Ailenizin aylık gelirinin tamamı aşağıdakilerden hangisidir?

☐	0 - 1000 TL arası
☐	1001 -1500 TL arası
☐	1501 -2000 TL arası
☐	2001 -3000 TL arası
☐	3001 TL ve üzeri

9. Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.

☐	Annem ve babam hayattalar ve beraber yaşıyoruz
☐	Annem ve babam vefat ettiler
☐	Annem hayatta, babam vefat etti
☐	Babam hayatta, annem vefat etti
☐	Annem ve babam hayattalar, ancak boşanmış durumdalar
☐	Diğer (yazınız).....

II. BÖLÜM

Aşağıda verilen cümlelerde ifade edilen yargılara okulunuzdaki durumu düşünerek ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz. Cümlelerin karşısında dört seçenek (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) yer almıştır. Cümlelerdeki yargılara katılma düzeyinizi belirten kutucuğa (X) işareti koyunuz. Her ifade için bir seçenek işaretleyiniz. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.

Sıra No	Göstergeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Ailem, sınavlarda gösterdiğim başarıyla yeterince ilgilenmektedir.				
2	Ailemin maddi imkanlarının yetersiz oluşu başarılı olmamı olumsuz etkiliyor.				
3	Ailem başarılı olmam için okul idaresi ve öğretmenlerimle sık sık görüşür.				
4	Ailem, sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığım kararlara saygı duyar.				
5	Düzenli olarak kitap okumam, üniversite sınavlarına hazırlanmamda ciddi katkı sağlıyor.				
6	Okuyacağım üniversite bölümünü belirlemiş durumdayım.				
7	Üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmam başarı durumumu olumsuz etkiliyor.				
8	Hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dershane desteği almam gerekiyor.				
9	Eğitim gördüğüm okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.				
10	Öğretmenlerim benimle yeterince iletişim kurar.				
11	Öğretmenlerim dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedirler.				
12	Öğretmenlerim akademik yönden gelişim düzeyimi sık sık kontrol ederler.				
13	Okul yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.				
14	Okul yöneticileri, benimle yeterince iletişim kurarlar.				
15	Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.				
16	Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.				
17	Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.				
18	Okulda aldığım eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.				
19	Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldım.				
20	Okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, laboratuvar vb.) rahatça ulaşabiliyorum.				

III. BÖLÜM

1. Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?

--

2. Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?

--

Ek - B: Frekans Analizleri

Ek – B.1: Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Aile Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo B-1: Öğrencilere göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Ailem, sınavlarda gösterdiğim başarıyla yeterince ilgilenmektedir.	570	1,82	0,87	239	227	69	35	41,90	39,80	12,10	6,20
Ailemin maddi imkanlarının yetersiz oluşu başarılı olmamı olumsuz etkiliyor.	570	2,18	0,92	135	253	122	60	23,70	44,40	21,40	10,50
Ailem başarılı olmam için okul idaresi ve öğretmenlerimle sık sık görüşür.	570	2,46	0,88	76	226	194	74	13,30	39,60	34,00	13,10
Ailem, sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığım kararlara saygı duyarlar.	570	1,79	0,82	236	242	67	25	41,40	42,50	11,70	4,40
ORTALAMA	570	2,06	0,87	172	237	113	49	30,05	41,6	19,8	8,55

Tablo B-2: Velilere göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Çocuğumun sınavlarda gösterdiği başarıyla yeterince ilgilenirim.	424	1,77	0,67	147	230	42	5	34,70	54,20	9,90	1,20
Maddi imkanlarımın yetersiz oluşu çocuğumun başarısını olumsuz etkiliyor.	424	2,05	0,85	115	194	90	25	27,10	45,80	21,20	5,90
Çocuğumun başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürüm.	424	2,23	0,79	65	222	108	29	15,30	52,40	25,50	6,80
Çocuğumun, sınava hazırlık süreciyle ilgili aldığı kararlara saygı duyarım.	424	1,71	0,68	167	220	29	8	39,40	51,90	6,80	1,90
ORTALAMA	424	1,94	0,74	124	217	67	17	29,1	51,1	15,9	3,95

Tablo B-3: Öğretmenlere göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzelik (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Aileler, çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilenmektedirler.	502	2,43	0,83	69	186	205	42	13,70	37,10	40,80	8,40
Aileler çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürler.	502	2,75	0,80	40	118	270	74	8,00	23,50	53,80	14,70
Aileler, sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyarlar.	502	2,81	0,75	24	122	277	79	4,80	24,30	55,20	15,70
ORTALAMA	502	2,66	0,79	44	142	251	65	8,83	28,3	49,94	12,93

Tablo B-4: Yöneticilere göre aile faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzelik (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Aileler, çocuklarının sınavlarda gösterdikleri başarıyla yeterince ilgilenmektedirler.	60	2,41	0,93	9	26	16	9	15,00	43,30	26,70	15,00
Aileler çocuklarının başarılı olması için okul idaresi ve öğretmenleriyle sık sık görüşürler.	60	2,35	0,78	9	23	26	2	15,00	38,30	43,30	3,40
Aileler, sınava hazırlık süreciyle ilgili çocuklarının aldığı kararlara saygı duyarlar.	60	2,53	0,72	4	24	28	4	6,70	40,00	46,70	6,60
ORTALAMA	60	2,43	0,81	7,3	24	23	5	12,23	40,54	38,9	8,33

Ek - B.1: Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğrenci Faktörünün Başarı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo B-1: Öğrencilere göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Düzenli olarak kitap okumam, üniversite sınavlarına hazırlanmamda ciddi katkı sağlıyor.	570	1,9	0,88	217	225	95	33	38,10	39,50	16,70	5,70
Okuyacağım üniversite bölümünü belirlemiş durumdayım.	570	1,77	0,85	260	200	87	23	45,60	35,10	15,30	4,00
Üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmam başarı durumumu olumsuz etkiliyor.	570	1,67	0,82	287	204	55	24	50,40	35,80	9,60	4,20
Hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği almam gerekiyor.	570	1,86	0,91	239	212	78	41	41,90	37,20	13,70	7,20
ORTALAMA	570	1,8	0,86	251	210	79	30	44	36,9	13,8	5,30

Tablo B-2: Velilere göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Çocuğumun düzenli olarak kitap okuması, üniversite sınavlarına hazırlanmasında ciddi katkı sağlıyor.	424	1,69	0,75	196	173	45	10	46,20	40,80	10,60	2,40
Çocuğum okuyacağı üniversite bölümünü belirlemiş durumda.	424	1,86	0,84	167	165	76	16	39,40	38,90	17,90	3,80
Çocuğumun üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakması başarı durumunu oldukça etkiliyor.	424	1,8	0,84	176	176	49	23	41,50	41,50	11,60	5,40
Çocuğumun hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerekiyor.	424	1,89	0,91	171	153	73	27	40,30	36,10	17,20	6,40
ORTALAMA	424	1,81	0,84	178	167	61	19	41,9	39,28	14,3	4,53

Tablo B-3: Öğretmenlere göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Öğrencilerimizin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlıyor.	502	1,51	0,76	306	152	25	19	61,00	30,30	5,00	3,70
Öğrencilerimizin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını oldukça olumsuz etkiliyor.	502	1,62	0,85	278	166	25	33	55,40	33,10	5,00	6,50
Öğrencilerimizin hazırlık, ders çalışma ve hedef belirlemede dersane desteği alması gerekiyor.	502	2,38	0,97	100	182	146	74	19,90	36,30	29,10	14,70
ORTALAMA	502	1,84	0,86	228	167	65	42	45,4	33,2	13	8,3

Tablo B-4: Yöneticilere göre öğrenci faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Öğrencilerimizin düzenli olarak kitap okumaları, üniversite sınavlarına hazırlanmalarında ciddi katkı sağlıyor.	60	1,46	0,75	39	16	3	2	65,00	26,70	5,00	3,30
Öğrencilerimizin üniversite sınavlarına hazırlığı son seneye bırakmaları başarı durumlarını oldukça etkiliyor.	60	1,86	0,96	26	22	6	6	43,30	36,70	10,00	10,00
ORTALAMA	60	1,66	0,86	33	19	4,5	4	54,2	31,65	7,5	6,65

Ek - B.2: Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Öğretmen Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo B-1: Öğrencilere göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Eğitim gördüğüm okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	570	2,4	0,93	98	222	172	78	17,20	38,90	30,20	13,70
Öğretmenlerim benimle yeterince iletişim kurar.	570	2,49	0,88	77	210	209	74	13,50	36,80	36,70	13,00
Öğretmenlerim dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedirler.	570	2,67	0,88	55	179	234	102	9,60	31,40	41,10	17,90
Öğretmenlerim akademik yönden gelişim düzeyimi sık sık kontrol ederler.	570	2,85	0,83	38	130	278	124	6,70	22,80	48,80	21,70
ORTALAMA	570	2,6	0,88	67	185	223	95	11,76	32,46	39,2	16,6

Tablo B-2: Öğretmenlere göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okulumuzdaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	502	1,86	0,74	164	254	72	12	32,70	50,60	14,30	2,40
Öğretmenlerimiz öğrencilerle yeterince iletişim kurar.	502	2,02	0,73	117	264	112	9	23,30	52,60	22,30	1,80
Öğretmenlerimiz dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedir.	502	2,28	0,75	69	241	171	21	13,70	48,00	34,10	4,20
Öğretmenlerimiz akademik yönden öğrencilerimizin gelişim düzeyini sık sık kontrol eder.	502	2,34	0,69	45	260	178	19	9,00	51,80	35,50	3,70
ORTALAMA	502	2,13	0,73	99	255	133	15	19,7	50,8	26,56	3,02

Tablo B-3: Velilere göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdelik (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Çocuğumun eğitim gördüğü okuldaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	424	2,17	0,91	104	180	101	39	24,50	42,50	23,80	9,20
Öğretmenler çocuğumla yeterince iletişim kurar.	424	2,23	0,86	78	209	96	41	18,40	49,30	22,60	9,70
Çocuğumun öğretmenleri dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedirler.	424	2,41	0,84	54	186	139	45	12,70	43,90	32,80	10,60
Öğretmenler çocuğumun akademik yönden gelişim düzeyini sık sık kontrol ederler.	424	2,55	0,87	48	151	166	59	11,30	35,60	39,20	13,90
ORTALAMA	424	2,34	0,87	71	182	126	46	16,7	42,8	29,6	10,9

Tablo B-4: Yöneticilere göre öğretmen faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdelik (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okulumuzdaki branş öğretmenlerini tecrübeli ve yeterli buluyorum.	60	1,86	0,68	18	32	10	0	30,00	53,30	16,70	0,00
Öğretmenlerimiz öğrencilerle yeterince iletişim kurar.	60	2,01	0,72	13	35	10	2	21,70	58,30	16,70	3,30
Öğretmenlerimiz dersleriyle ilgili sürekli yeni yöntem ve teknikler bulma ve uygulama çabası içindedir.	60	2,38	0,67	4	31	23	2	6,70	51,70	38,30	3,30
Öğretmenlerimiz akademik yönden öğrencilerimizin gelişim düzeyini sık sık kontrol eder.	60	2,28	0,61	3	39	16	2	5,00	65,00	26,70	3,30
ORTALAMA	60	2,13	0,67	9,5	34	15	1,5	15,83	57,1	24,6	2,47

Ek B.3: Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Yönetici Faktörünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo B-1: Öğrencilere göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okul yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.	570	2,44	0,90	84	226	183	77	14,70	39,60	32,20	13,50
Okul yöneticileri, benimle yeterince iletişim kurarlar.	570	2,88	0,85	38	132	260	140	6,70	23,20	45,50	24,60
Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.	570	2,53	0,90	67	226	182	95	11,80	39,60	31,90	16,70
Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.	570	2,7	1,20	53	195	212	110	9,30	34,20	37,20	19,30
ORTALAMA	570	2,64	0,97	61	195	209	106	10,6	34,2	36,7	18,5

Tablo B-2: Öğretmenlere göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okulumuz yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.	502	2,11	0,79	101	267	107	27	20,10	53,20	21,30	5,40
Okulumuz yöneticileri, öğrencilerle yeterince iletişim kurarlar.	502	2,24	0,78	81	245	150	26	16,10	48,80	29,90	5,20
Okulumuz yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.	502	2,08	0,75	99	284	96	23	19,70	56,60	19,10	4,60
Okulumuz yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.	502	2,3	0,80	70	248	147	37	13,90	49,40	29,30	7,40
ORTALAMA	502	2,18	0,78	88	261	125	28	17,5	52	24,9	5,65

Tablo B-3: Velilere göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okul yöneticileri üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırlar.	424	2,25	0,89	79	204	94	47	18,60	48,10	22,20	11,10
Okul yöneticileri, çocuğumla yeterince iletişim kurarlar.	424	2,46	0,87	50	181	137	56	11,80	42,70	32,30	13,20
Okul yöneticileri okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederler.	424	2,28	0,88	76	196	108	44	17,90	46,20	25,50	10,40
Okul yöneticileri okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarlar.	424	2,45	0,89	55	180	130	59	13,00	42,50	30,70	13,80
ORTALAMA	424	2,36	0,88	65	190	117	52	15,3	44,9	27,7	12,1

Tablo B-4: Yöneticilere göre yönetici faktörünün başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
Üniversite sınavlarına hazırlık konusunda gerekli tedbirleri alırım.	60	1,98	0,68	13	36	10	1	21,70	60,00	16,60	1,70
Öğrencilerle yeterince iletişim kurarım.	60	1,78	0,67	21	31	8	0	35,00	51,70	13,30	0,00
Okulda iyi bir çalışma ortamının oluşmasına öncülük ederim.	60	1,7	0,59	22	34	4	0	36,70	56,60	6,70	0,00
Okulda her türlü başarının ödüllendirilmesini sağlarım.	60	1,96	0,64	12	39	8	1	20,00	65,00	13,30	1,70
ORTALAMA	60	1,86	0,64	17	35	7,5	0,5	28,4	58,27	12,5	0,83

Ek - B.4: Öğrenci, Öğretmen, Veli ve Yöneticilere Göre Okul Ortamının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi İle İlgili Frekans Analizi

Tablo B-1: Öğrencilere göre okul ortamının başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	570	2,23	0,98	145	222	128	75	25,40	38,90	22,50	13,20
Okulda aldığım eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	570	3,04	0,94	47	97	211	215	8,20	17,00	37,00	37,80
Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldım.	570	2,6	0,95	80	175	207	108	14,00	30,70	36,40	18,90
Okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabiliyorum.	570	2,83	1,03	66	158	149	197	11,60	27,70	26,10	34,60
ORTALAMA	570	2,68	0,97	85	163	174	149	14,8	28,6	30,5	26,1

Tablo B-2: Öğretmenlere göre okul ortamının başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	502	2,24	0,87	91	248	112	51	18,10	49,40	22,30	10,20
Öğrencilerimizin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	502	2,48	0,91	75	180	175	72	14,90	35,90	34,90	14,30
Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında öğrencilerimiz okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alır.	502	2,4	0,81	53	246	151	52	10,60	49,00	30,10	10,30
Öğrencilerimiz okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuvar vb.) rahatça ulaşabilir.	502	2,34	0,85	78	220	157	47	15,50	43,80	31,30	9,40
ORTALAMA	502	2,37	0,86	74	224	149	56	14,8	44,5	29,6	11,1

Tablo B-3: Velilere göre okul ortamının başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
				++	+	-	--	++	+	-	--
Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	424	2,16	0,94	104	199	68	53	24,50	46,90	16,10	12,50
Çocuğumun okulda aldığı eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	424	2,76	0,91	37	127	158	102	8,70	30,00	37,30	24,00
Çocuğum alan/meslek tercihi yaparken, alanlar/meslekler hakkında okul rehberlik servisinden yeterince bilgi aldı.	424	2,36	0,93	77	174	115	58	18,20	41,00	27,10	13,70
Çocuğum okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuar vb.) rahatça ulaşabiliyor.	424	2,54	1,04	74	150	94	106	17,50	35,40	22,10	25,00
ORTALAMA	424	1,81	0,84	178	167	61	19	17,2	38,3	25,7	18,75

Tablo B-4: Yöneticilere göre okul ortamının başarı üzerindeki etkisi

Göstergeler	Sayı	Ortalama	Std. S.	Frekans Analizi							
				Frekans (S)				Yüzdeler (%)			
Okul rehberlik servisi, üniversite sınavları ile ilgili gerekli rehberliği yapar.	60	1,91	0,67	14	39	5	2	23,30	65,00	8,30	3,40
Öğrencilerimizin okulda aldıkları eğitimin üniversite sınavlarına hazırlık için yeterli olduğunu düşünüyorum.	60	2,35	0,68	4	34	19	3	6,70	56,70	31,60	5,00
Alan/meslek tercihi yaparken alanlar/meslekler hakkında öğrencilerimiz okul rehberlik servisinden yeterince bilgi alır.	60	2,13	0,68	8	38	12	2	13,30	63,30	20,00	3,40
Öğrencilerimiz okulda araştırma yapmak, ders çalışmak için gerekli kaynaklara (İnternet, kütüphane, Laboratuar vb.) rahatça ulaşabilir.	60	1,91	0,59	13	39	8	0	21,70	65,00	13,30	0,00
ORTALAMA	60	2,08	0,66	9,8	38	11	1,8	16,3	62,45	18,3	2,95

Ek C: Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplarla İlgili Bulgular

Ek C.1: Adıyaman İlinin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlık Nedenleri Nelerdir? Sorusuna Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Verdikleri Cevaplarla İlgili Bulgular

Tablo C-1: Yöneticilere göre Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlık nedenleri

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Frekans	%
1	Velilerin eğitim öğretim noktasında yeterince bilinçli olmaması, ilgisiz olmaları	12	29,27
2	Ekonomik sıkıntılar	9	21,95
3	Rehberlik faaliyetlerinin yetersiz oluşu	7	17,07
4	Kitap okuma alışkanlığının olmayışı	6	14,63
5	Dershanelerin okulun önüne geçirilmesi, nasıl olsa dershane öğrenim mantığıyla hareket edilmesi	5	12,20
6	Tercihlerin belli mesleklerle sınırlı kalması, iş garantisi olan bölümlerin daha çok tercih edilmesi	5	12,20

Tablo C-2: Velilere göre Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlık nedenleri

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Frekans	%
1	Okullarda eğitim öğretimin yetersiz oluşu	47	18,65
2	Ekonomik sıkıntılar	42	16,67
3	Velilerin eğitim öğretim noktasında yeterince bilinçli olmaması, ilgisiz olmaları	36	14,29
4	Öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi	35	13,89
5	Öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, bilgi yetersizlikleri	32	12,70
6	Öğrencilerin ders çalışma noktasında tembellik etmesi	29	11,51
7	Temel eğitimin yetersiz oluşu	26	10,32
8	Öğrencilerin düzenli ve verimli ders çalışmamaları	24	9,52
9	Kitap okuma alışkanlığının olmayışı	18	7,14
10	Üniversite sınavına çalışmayı son seneye bırakmak	17	6,75
11	Rehberlik servislerinin sınav hakkında yeterli bilgi vermemesi	14	5,56
12	Öğrencilerle yeterince ilgilenilmemesi, desteklenmemesi	12	4,76
13	Ailenin okuma yazma oranının düşük olması (Eğitim durumu)	12	4,76
14	Öğrencilerin bilinçsiz olmaları	11	4,37
15	Velilerin baskıcı ve ya şımartıcı tutumları	10	3,97

Tablo C-3: Öğrencilere göre Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlık nedenleri

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Frekans	%
1	Okullarda eğitim öğretimin yetersiz oluşu	87	20,14
2	Velilerin eğitim öğretim noktasında yeterince bilinçli olmaması, ilgisiz olmaları	75	17,36
3	Öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi	56	12,96
4	Ekonomik sıkıntılar	55	12,73
5	Öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, bilgi yetersizlikleri	48	11,11
6	Öğrencilerin düzenli ve verimli ders çalışmaması	39	9,03
7	Öğrencilerle yeterince ilgilenilmemesi	38	8,80
8	Öğrencilerin ilgisiz olmaları	31	7,18
9	Temel eğitimin yetersiz oluşu	23	5,32
10	Meslek liselerinde kültür derslerinin az olması	22	5,09
11	Rehberlik faaliyetlerinin yetersiz oluşu	22	5,09
12	Öğrencilerin bilinçsiz olmaları	21	4,86
13	Üniversite sınavına çalışmayı son seneye bırakmak	19	4,40
14	Öğrencilerin ders çalışma noktasında tembellik etmesi	19	4,40
15	Sınavın ciddiyetinin farkında olunmaması	15	3,47
16	Ailenin okuma yazma oranının düşük olması (Eğitim durumu)	15	3,47
17	Öğrencilerin ciddiyetsizlikleri	15	3,47
18	Yöneticilerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi	15	3,47
19	Ders çalışma ortamlarının olmaması	14	3,24
20	Rehberlik servislerinin sınav hakkında yeterli bilgi vermemesi	14	3,24
21	Eğitim öğretime önem verilmemesi	14	3,24
22	Velilerin baskıcı ve ya şımartıcı tutumları	14	3,24
23	Kitap okuma alışkanlığının olmayışı	13	3,01
24	Öğrencilerin belli bir hedefinin olmayışı	13	3,01
25	Öğretmenlerin derslerini sınava yönelik işlememeleri	12	2,78
26	Eğitim sisteminin iyi olmaması	12	2,78
27	Dershanelerin yetersiz olması, (kalite açısından)	11	2,55
28	Teknolojinin (Telefon, bilgisayar, internet vb.) çok kullanılması	10	2,31
29	Disiplinsizlik	10	2,31
30	Ders seçimi ve meslek seçiminin önemini bilmemesi, yanlış seçimler	10	2,31

Tablo C-.4: Öğretmenlere göre Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlık nedenleri

Sizce Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlığının nedenleri nelerdir?		Frekans	%
1	Velilerin eğitim öğretim noktasında yeterince bilinçli olmaması, ilgisiz olmaları	118	31,22
2	Ekonomik sıkıntılar	106	28,04
3	Temel eğitimin yetersiz oluşu	45	11,90
4	Kitap okuma alışkanlığının olmayışı	41	10,85
5	Öğrencilerin belli bir hedefinin olmayışı	28	7,41
6	Rehberlik faaliyetlerinin yetersiz oluşu	25	6,61
7	Öğrencilerin düzenli ve verimli ders çalışmamaları	23	6,08
8	Ailenin okuma yazma oranının düşük olması (Eğitim durum)	23	6,08
9	Sınıfların kalabalık olması, dersliklerin yetersiz olması, okullaşmanın yetersiz oluşu	23	6,08
10	Ders seçimi ve meslek seçiminin öneminin bilinmemesi, yanlış seçimler	22	5,82
11	Öğrencilerin ders çalışma noktasında tembellik etmesi	19	5,03
12	Okul veli işbirliğinin yeterli olmayışı	19	5,03
13	Tercihlerin belli mesleklerle sınırlı kalması, iş garantisi olan bölümlerin daha çok tercih edilmesi	18	4,76
14	Teknolojinin (Telefon, bilgisayar, internet vb.) çok kullanılması	17	4,50
15	Öğrencinin eğleneceği sosyal-kültürel alanların az olması	17	4,50
16	Okullarda eğitim öğretimin yetersiz oluşu	16	4,23
17	Eğitim sisteminin iyi olmaması, sürekli değişkenlik göstermesi	16	4,23
18	Öğrencilerin bilinçsiz olmaları	15	3,97
19	Üniversite sınavına çalışmayı son seneye bırakmak	14	3,70
20	Ailenin sosyo-kültürel yönden yetersiz olması	14	3,70
21	Yöneticilerin vasıfsızlığı, yetersizliği	13	3,44
22	Öğrencilerin motivasyon eksikliği	13	3,44
23	Öğretmenlerin mesleki yetersizlikleri, bilgi yetersizlikleri, günü kurtarma uğraşı içinde olmaları	12	3,17
24	Ailelerin öğrenciyle yeterince ilgilenmemesi	12	3,17
25	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri yetersiz olması	12	3,17
26	Valilik ve MEM'in gerekli tedbirleri almaması	11	2,91
27	Öğrencilerin Türkçeyi kullanmada yaşadığı sorunlar (Anadilde eğitim)	11	2,91
28	Eğitim sistemindeki ezberci anlayışın devam etmesi, değişkenlik, yerleşmiş bir sistemin olmayışı	10	2,65

Ek C.2: Adıyaman İlinin Üniversite Sınavlarındaki Başarısızlıklarına Çözüm Önerileriniz Nelerdir? Sorusuna Öğrenci, Veli, Öğretmen ve Yöneticilerin Verdikleri Cevaplarla İlgili Bulgular

Tablo C-1: Velilerin ortaya koydukları çözüm önerileriyle ilgili bulgular

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?		Frekans	%
1	Öğretmenlerin öğrencilerle daha fazla iletişim kurmaları, Öğrenciyle ilgilenilmesi	25	9,92
2	Eğitim öğretim noktasında velilerin bilinçlendirilmesi	22	8,73
3	Öğretmenler yetenek sınavına tabi tutulmalı, öğretmen kalitesi arttırılmalı	22	8,73
4	Okullardaki eğitim öğretimin kalitesinin arttırılması	20	7,94
5	Rehberlik faaliyetlerinin etkili ve daha ciddi yapılması	19	7,54
6	Öğrencilerin bilinçlendirilmesi	19	7,54
7	Verimli ders çalışma yöntemlerini öğrenmek, bilinçli ve düzenli ders çalışılması	17	7,14
8	Kitap okumayı teşvik etmeli	18	5,56
9	Temel eğitimin daha verimli hale getirilmesi	14	5,16
10	Ailelerin bilinçlendirilmesi için seminerler düzenlenmesi	13	6,75
11	Öğrencileri ders çalışmaya zorlamak, öğrencilerin ders çalışması	12	4,76
12	Öğrencilerle daha fazla ilgilenilmesi	11	4,37
13	Disiplin	11	4,37

Tablo C-2: Yöneticilerin ortaya koydukları çözüm önerileriyle ilgili bulgular

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?		Frekans	%
1	Rehberlik faaliyetlerinin etkili ve daha ciddi yapılması	8	19,51
2	Kitap okumayı teşvik etmeli	8	19,51
3	Okul aile işbirliğinin sağlanması	8	19,51
4	Eğitim öğretim noktasında velilerin bilinçlendirilmesi	6	14,63
5	Ailelerin bilinçlendirilmesi için seminerler düzenlenmesi (Anne - Baba eğitimi)	6	14,63

Tablo C-3: Öğrencilerin ortaya koydukları çözüm önerileriyle ilgili bulgular

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?		Frekans	%
1	Eğitim öğretim noktasında velilerin bilinçlendirilmesi	61	14,12
2	Öğretmenlerin öğrencilerle daha fazla iletişim kurmaları, Öğrenciyle ilgilenilmesi	36	8,33
3	Verimli ders çalışma yöntemlerini öğrenmek ve bilinçli ve düzenli ders çalışılması	34	7,87
4	Okullardaki eğitim öğretimin kalitesinin artırılması	31	7,18
5	Öğretmenler yetenek sınavına tabi tutulmalı, öğretmen kalitesi artırılmalı	29	6,71
6	Rehberlik faaliyetlerinin etkili ve daha ciddi yapılması	21	4,86
7	Öğrencilere iyi davranılması ve öğrencilerle ilgilenilmesi	21	4,86
8	Öğrencilerle daha fazla ilgilenilmesi	20	4,63
9	Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi	18	4,17
10	Öğrencilerin bilinçlendirilmesi	17	3,94
11	Kitap okumayı teşvik etmeli	16	3,70
12	Meslek liselerinde kültür derslerinin ders saatlerinin artırılması	16	3,70
13	Sınav hakkında daha fazla bilgi verilmesi	12	2,78
14	Ailelerin bilinçlendirilmesi için seminerler düzenlenmesi	11	2,55
15	Disiplin	11	2,55
16	Öğrencilere ekonomik destek sağlanması	11	2,55
17	Sınavın ciddiyetinin anlatılması	11	2,55
18	Okullarda daha fazla kurs verilmesi	10	2,31

Tablo C-4: Öğretmenlerin ortaya koydukları çözüm önerileriyle ilgili bulgular

Adıyaman ilinin üniversite sınavlarındaki başarısızlıklarına çözüm önerileriniz nelerdir?		Frekans	%
1	Eğitim öğretim noktasında velilerin bilinçlendirilmesi	57	15,08
2	Rehberlik faaliyetlerinin etkili ve daha ciddi yapılması	40	10,58
3	Kitap okumayı teşvik etmeli	34	8,99
4	Okul aile işbirliğinin sağlanması	34	8,99
5	Ailelerin bilinçlendirilmesi için seminerler düzenlenmesi (Anne - Baba eğitimi)	32	8,47
6	Temel eğitimin daha verimli hale getirilmesi	31	8,20
7	Verimli ders çalışma yöntemlerini öğrenerek, bilinçli ve düzenli ders çalışılması	30	7,94
8	Sınıftaki öğrenci sayısının azaltılması, derslik eksikliğinin giderilmesi	24	6,35
9	Ders seçiminin bilinçli bir şekilde yapılması (Öğrencinin ilgi ve yeteneklerine göre)	20	5,29
10	Öğrencilere ekonomik destek sağlanması	19	5,03
11	Gençlere yönelik sosyal kültürel alanların artırılması	19	5,03
12	Öğrencilerin bilinçlendirilmesi	17	4,50
13	Okullarda daha fazla kurs verilmesi, hafta sonu kurslarının açılması	16	4,23
14	Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi	15	3,97
15	İlin ekonomik bakımdan kalkınmasını sağlamak	13	3,44
16	Ders çalışma ortamları hazırlamak	12	3,17
17	Öğrencilerin hedef belirleyerek ona göre çalışması	12	3,17
18	Öğretmenlik mesleğine saygınlık kazandırılması	12	3,17
19	Öğrenci yeteneklerinin belirlenerek ona göre yönlendirilmesi	11	2,91
20	Öğrencilerin motivasyonunun sağlanması	11	2,91

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mustafa KILINÇ
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Kâhta – 10.12.1979
Medeni Hali : Evli
Adres : Yeni Mahalle 2632 Sokak No:30/9 Merkez/ADİYAMAN
E-Posta Adresi : mus_kilinc@hotmail.com
İletişim (Telefon) : 0 505 279 60 86

EĞİTİM

Lise : Kâhta İmam Hatip Lisesi - 1996
Lisans : İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih - 2001
Yüksek Lisans : Türk Hava Kurumu Üniversitesi - 2014

MESLEKİ DENEYİM

2003-2008 / Rekabet Kurumu Lisesi / Öğretmen
2008-2010 / Bilgi Anadolu Lisesi / Öğretmen
2010-2011 / Cumhuriyet Yatılı İlköğretim Bölge Okulu / Müdür Yardımcısı
2011- / Rekabet Kurumu Anadolu İmam Hatip Lisesi / Müdür Yardımcısı

YABANCI DİL

İngilizce